

บทบาทภาครัฐบาลต่อเศรษฐกิจไทย ตามระบบบัญชีประชาชาติ

จารุวรรณ พูลสุข
พิมพ์นภัสสรฯ หงษ์จ้อย
รัตติกาล ลีภขชัย

กองบัญชีประชาชาติ
สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

เอกสารประกอบการประชุมสัมมนาวิชาการของสายงานเศรษฐกิจมหภาค
บัญชีประชาชาติ และการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประจำปี 2569
16 กันยายน 2569

คำนำ

ภาครัฐบาลมีบทบาทสำคัญในการบริหารประเทศ โดยมุ่งสร้างความสมดุลระหว่างการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างมีเสถียรภาพ ความเสมอภาค และความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม ผ่านการดำเนินนโยบายด้านภาษี การจัดสรรงบประมาณ การลงทุน การจ้างงาน การกระจายรายได้ ตลอดจนการให้บริการสาธารณะ ซึ่งล้วนส่งผลต่อระบบเศรษฐกิจโดยรวม ผลการดำเนินงานดังกล่าวสะท้อนผ่านระบบบัญชีประชาชาติ ที่แสดงภาพรวมด้านรายได้ รายจ่าย และการผลิตของประเทศ รวมถึงผลของนโยบายและมาตรการต่าง ๆ ของภาครัฐบาล ข้อมูลจากระบบบัญชีประชาชาติจึงเป็นฐานสำคัญสำหรับการวิเคราะห์ภาวะเศรษฐกิจ การติดตามผลการพัฒนา และการสนับสนุนการกำหนดนโยบายให้มีประสิทธิภาพ เหมาะสม และสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน

ด้วยเหตุนี้ การศึกษาเรื่อง “บทบาทภาครัฐบาลต่อเศรษฐกิจไทยตามระบบบัญชีประชาชาติ” จัดทำขึ้นเพื่ออธิบายบทบาทและความเชื่อมโยงของกิจกรรมภาครัฐบาลกับระบบเศรษฐกิจผ่านบัญชีต่าง ๆ ในระบบบัญชีประชาชาติ อันจะช่วยเสริมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับขอบเขตและผลกระทบของการดำเนินงานภาครัฐบาล ตลอดจนสนับสนุนการวิเคราะห์สถานการณ์ การวางแผน และการกำหนดนโยบายเศรษฐกิจและเสถียรภาพการคลังอย่างเหมาะสม

ในโอกาสนี้ สายงานเศรษฐกิจมหภาค บัญชีประชาชาติ และการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ขอขอบคุณบุคคลและหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์ในการศึกษานี้ ตลอดจนขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เข้าร่วมการเสวนา และผู้ที่เข้าร่วมงานสัมมนาวิชาการทุกท่าน และหวังเป็นอย่างยิ่งว่างานศึกษานี้จะช่วยเปิดมุมมองใหม่ต่อการทำความเข้าใจบทบาทของภาครัฐบาล รวมถึงระบบบัญชีประชาชาติ และเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจนำข้อมูลไปวิเคราะห์สถานการณ์ทางเศรษฐกิจในมุมมองของภาครัฐบาลให้ลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะเป็นส่วนสำคัญต่อการพัฒนาและเสริมสร้างเสถียรภาพทางการคลังของประเทศได้ต่อไป

กองบัญชีประชาชาติ
สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
กันยายน 2569

บทสรุปผู้บริหาร

การศึกษาบทบาทภาครัฐบาลต่อเศรษฐกิจไทยตามระบบบัญชีประชาชาติ มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดทำบัญชีภาครัฐบาลของประเทศไทย ซึ่งเป็นการศึกษานำร่องในการพัฒนาการจัดทำบัญชีรายสถาบันทางเศรษฐกิจ 5 ภาคเศรษฐกิจ ได้แก่ ภาคธุรกิจที่มีใช้การเงิน ภาคธุรกิจการเงิน ภาครัฐบาล ภาคครัวเรือน และภาคองค์กรไม่แสวงหากำไรที่ให้บริการครัวเรือน และภาคต่างประเทศ ให้เป็นไปตามระบบบัญชีประชาชาติมาตรฐานสากล การศึกษาใช้การวิเคราะห์มูลค่า โครงสร้าง สัดส่วน และอัตราการขยายตัวของรายการทางเศรษฐกิจที่สำคัญ และเปรียบเทียบตัวชี้วัดบางรายการกับต่างประเทศ ครอบคลุมอนุกรมปี 2555 - 2567 โดยนำเสนอผ่านบัญชีเศรษฐกิจหลัก 7 บัญชี ได้แก่ บัญชีการผลิต บัญชีแหล่งที่มาของรายได้ บัญชีการกระจายรายได้ปฐมภูมิ บัญชีการกระจายรายได้ทุติยภูมิ บัญชีการใช้จ่ายจากรายได้พึงจับจ่ายใช้สอย บัญชีการกระจายรายได้ที่แท้จริงผ่านการโอนทางสังคมในรูปสิ่งของ และบัญชีการใช้จ่ายจากรายได้พึงจับจ่ายใช้สอยปรับตัวด้วยการโอนทางสังคม ตลอดจนการคำนวณการออมและการออมสุทธิ

ผลการศึกษาที่สำคัญ พบว่า **ในด้านการผลิต** ช่วงปี 2555 - 2567 ภาครัฐบาลมีการผลิตบริการมีสัดส่วนเฉลี่ยร้อยละ 7.2 ของผลผลิตรวม สำหรับปี 2567 มีสัดส่วนร้อยละ 7.5 ทั้งนี้ ในปี 2563 - 2564 ผลผลิตภาครัฐบาลมีสัดส่วนสูงกว่าปกติ สะท้อนการเพิ่มบทบาทของภาครัฐบาลในช่วงสถานการณ์วิกฤติเมื่อจำแนกตามลักษณะงานของรัฐบาล ในปี 2567 พบว่า บริการด้านการศึกษามีสัดส่วนสูงสุดร้อยละ 29.1 รองลงมา คือ ด้านสาธารณสุข และด้านบริการสาธารณะทั่วไป คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 17.5 และร้อยละ 14.4 ตามลำดับด้านมูลค่าเพิ่มภาครัฐบาล พบว่า ในปี 2567 มีมูลค่า 2,152,054 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 11.5 ของ GDP โดยองค์ประกอบสำคัญในการสร้างของมูลค่าเพิ่มของภาครัฐบาล คือ ค่าตอบแทนแรงงาน มีมูลค่า 1,809,181 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 84.1 ของมูลค่าเพิ่มภาครัฐบาล ขณะที่ค่าเสื่อมราคาสินทรัพย์ถาวรมีสัดส่วนร้อยละ 15.9 โครงสร้างดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าการบริการของภาครัฐบาลส่วนใหญ่เป็นค่าใช้จ่ายในการตอบแทนบุคลากร

ในด้านรายได้และการกระจายรายได้ พบว่า ในปี 2555 - 2567 รายได้ของภาครัฐบาลมาจากภาษีเป็นหลัก (สัดส่วนเฉลี่ยร้อยละ 58.5 ของรายได้รวม) ขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 2.5 รองลงมาเป็นรายได้จากการรับโอน รายได้จากเงินสมทบประกันสังคม และรายได้จากทรัพย์สิน โดยปี 2567 รายได้ภาษีมีมูลค่า 3,006,782 ล้านบาท รายได้จากการรับโอนระหว่างหน่วยงานรัฐบาลและหน่วยงานอื่น 987,017 ล้านบาท รายได้จากเงินสมทบ 779,295 ล้านบาท และรายได้จากทรัพย์สินมูลค่า 268,358 ล้านบาท

สำหรับด้านการกระจายรายได้ เป็นการแสดงให้เห็นว่ากระแสของรายได้กระจายไปยังรายการใดบ้าง ประกอบด้วย 1) เงินโอนระหว่างหน่วยงานรัฐบาลและเงินโอนอื่น 2) เงินโอนสวัสดิการทางสังคม 3) รายจ่ายเกี่ยวกับทรัพย์สิน และ 4) การอุดหนุนการผลิต ในปี 2567 เงินโอนระหว่างหน่วยงานรัฐบาลและเงินโอนอื่นมีมูลค่า 1,121,393 ล้านบาท สำหรับ**เงินโอนอื่น**เป็นรายการที่มีความผันผวนมากที่สุด และเพิ่มสูงขึ้นในช่วงที่มีมาตรการพิเศษ โดยเฉพาะปี 2563 - 2564 ซึ่งเป็นช่วงวิกฤติจาก COVID-19 สะท้อนบทบาทโดยตรงของภาครัฐบาลในการประคับประคองรายได้ และความพยายามในการลดผลกระทบจากวิกฤติที่เกิดขึ้น ส่วน**เงินโอนสวัสดิการทางสังคม** ปี 2567 มีมูลค่า 782,829 ล้านบาท ซึ่งมีมูลค่าสูงและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ประกอบด้วย เงินผลประโยชน์จากประกันสังคมที่จ่ายให้กับผู้ประกันตน เงินสวัสดิการที่รัฐบาลในฐานะนายจ้างจ่ายให้บุคลากร (เช่น เงินบำนาญ ค่ารักษาพยาบาล) และเงินสวัสดิการที่รัฐบาลจ่ายช่วยเหลือให้ครัวเรือน (เช่น เบี้ยยังชีพคนชรา บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ) ในส่วน**รายจ่ายเกี่ยวกับทรัพย์สิน**มีมูลค่า

330,127 ล้านบาท มีดอกเบี้ยยจ่ายเป็นองค์ประกอบสำคัญมีมูลค่า 272,940 ล้านบาท โดยมีการเร่งตัวสูงในช่วงปี 2566 - 2567 ร้อยละ 16.1 และร้อยละ 18.6 ตามลำดับ สะท้อนต้นทุนทางการเงินที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง จึงเป็นปัจจัยที่ควรเฝ้าระวังและมีการติดตามร่วมกับภาระผูกพันทางการคลังอย่างใกล้ชิด ขณะที่**การอุดหนุนการผลิต**มีมูลค่า 111,963 ล้านบาท ส่วนใหญ่จะมีมูลค่าการอุดหนุนสูงในช่วงวิกฤติด้านพลังงาน เพื่อชดเชยส่วนต่างให้กับประชาชน

ในด้านการใช้จ่าย รายจ่ายเพื่อการอุปโภคขั้นสุดท้ายของรัฐบาล ประกอบด้วย มูลค่าบริการที่รัฐบาลจัดหาเพื่อสนองความต้องการของประชาชนโดยตรง (ปัจเจกบุคคล) และส่วนรวม (มิใช่รายจ่ายทั้งหมดของรัฐบาล) ขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 4.2 ในปี 2567 มีมูลค่า 3,102,910 ล้านบาท แบ่งเป็นรายจ่ายเพื่อการอุปโภคสำหรับปัจเจกบุคคล 1,628,399 ล้านบาท (สัดส่วนคิดเป็นร้อยละ 52.5) และรายจ่ายเพื่อการอุปโภคส่วนรวม 1,474,511 ล้านบาท (สัดส่วนคิดเป็นร้อยละ 47.5) ทั้งนี้ ตลอดช่วงระยะเวลาที่ศึกษา พบว่า รายจ่ายสำหรับปัจเจกบุคคลขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 5.0 ต่อปี สูงกว่ารายจ่ายส่วนรวมซึ่งขยายตัวร้อยละ 3.4 สะท้อนถึงรายจ่ายภาครัฐบาลที่ปรับเปลี่ยนไปใช้เพื่อสนับสนุนปัจเจกบุคคลมากขึ้น

เมื่อพิจารณาบัญชีการใช้จ่ายจากรายได้พึงจับจ่ายใช้สอย ปี 2567 มีมูลค่า 3,038,010 ล้านบาท หักรายจ่ายเพื่อการอุปโภคขั้นสุดท้ายของรัฐบาลมูลค่า 3,102,910 ล้านบาท และการเปลี่ยนแปลงในสิทธิบำเหน็จบำนาญมูลค่า 142,364 ล้านบาท ส่งผลให้การออมขั้นต้นติดลบ 207,264 ล้านบาท และนำมาหักค่าเสื่อมราคาสินทรัพย์ถาวรมูลค่า 342,870 ล้านบาท พบว่า การออมสุทธิมีมูลค่าติดลบ 550,134 ล้านบาท นับเป็นการขาดดุลการออม (ติดลบ) ต่อเนื่องเป็นปีที่ 11

ผลการศึกษาระหว่างปี 2555 - 2567 พบว่า ภาครัฐบาลมีบทบาทสำคัญต่อการผลิตบริการสาธารณะ และมีบทบาทสำคัญยิ่งขึ้นในช่วงที่เกิดวิกฤติ อย่างไรก็ตาม มีข้อจำกัดด้านรายได้และฐานภาษีที่แคบ ในขณะที่รายจ่ายมีการขยายตัวอย่างมีนัยสำคัญ เช่น รายจ่ายด้านสวัสดิการ เงินโอน และดอกเบี้ยยจ่าย ส่งผลให้รัฐบาลประสบภาวะขาดดุลการออมอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นสัญญาณให้ต้องเฝ้าระวัง และมีการติดตามความสมดุลระหว่างความเพียงพอของรายได้ และคุณภาพของรายจ่าย รวมถึงความสามารถในการรองรับภาระทางการคลังในอนาคต

โดยสรุป การศึกษาค้างนี้ นอกจากจะเป็นฐานสำคัญสำหรับการพัฒนาบัญชีภาครัฐบาลให้มีความครบถ้วน เชื่อมโยง และเปรียบเทียบได้ตามมาตรฐานสากล หากสามารถยกระดับคุณภาพข้อมูล การจำแนกธุรกรรม และการบูรณาการระบบข้อมูลอย่างต่อเนื่อง บัญชีภาครัฐบาล จะเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้บริหารและผู้กำหนดนโยบายประเมินบทบาทของภาครัฐบาล ภาระผูกพัน และผลของมาตรการทางเศรษฐกิจได้รอบด้านยิ่งขึ้น ตลอดจนเป็นการสนับสนุนการเผยแพร่ข้อมูลต่อสาธารณชนอย่างโปร่งใสและสอดคล้องกับมาตรฐานสากล

สารบัญ

หน้า

คำนำ.....	i
บทสรุปผู้บริหาร	ii
สารบัญ	iv
สารบัญตาราง	v
สารบัญภาพ	vi
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความสำคัญ	1
1.2 วัตถุประสงค์	2
1.3 ขอบเขตของการศึกษา.....	2
บทที่ 2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	3
2.1 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	3
2.2 ระบบบัญชีประชาชาติ	7
บทที่ 3 วิธีการศึกษา	11
3.1 ภาคเศรษฐกิจรวม (The total economy).....	11
3.2 ภาครัฐบาล (The general government sector)	11
3.3 บัญชีเศรษฐกิจ (The Economic accounts).....	12
บทที่ 4 ผลการศึกษา	19
4.1 ภาครัฐบาลกับบัญชีการผลิต (Production account).....	19
4.2 ภาครัฐบาลกับบัญชีแหล่งที่มาของรายได้ (Generation of income account).....	25
4.3 ภาครัฐบาลกับบัญชีการกระจายรายได้ปฐมภูมิ (Allocation of primary income accounts)	29
4.4 ภาครัฐบาลกับบัญชีการกระจายรายได้ทุติยภูมิ (Secondary distribution of income account).....	35
4.5 ภาครัฐบาลกับบัญชีการกระจายรายได้ที่ไม่เป็นตัวเงิน (Redistribution of income in kind account)	45
4.6 ภาครัฐบาลกับบัญชีการใช้จ่ายจากรายได้พึงจับจ่ายใช้สอย (Use of disposable income account).....	47
4.7 ภาครัฐบาลกับบัญชีการใช้จ่ายจากรายได้พึงจับจ่ายใช้สอยปรับด้วยการโอนทางสังคม (Use of adjusted disposable income account).....	51
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษาข้อค้นพบและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	54
5.1 สรุปผลการศึกษา.....	54
5.2 ข้อเสนอแนะ	55
บรรณานุกรม.....	ก
ภาคผนวก	ค

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 2.1 โครงสร้างผังบัญชีตามมาตรฐานสากล ค.ศ. 2008	9
ตารางที่ 2.2 โครงสร้างของระบบบัญชีประชาชาติมาตรฐานสากล ค.ศ. 2008	10
ตารางผนวกที่ 1 บัญชีการผลิต (Production account)	ค
ตารางผนวกที่ 2 บัญชีแหล่งที่มาของรายได้ (Generation of income account)	ค
ตารางผนวกที่ 3 บัญชีการกระจายรายได้ปฐมภูมิ (Allocation of primary income account)	ง
ตารางผนวกที่ 4 บัญชีการกระจายรายได้ทุติยภูมิ (Secondary distribution of income account)	จ
ตารางผนวกที่ 5 บัญชีการกระจายรายได้ที่ไม่เป็นตัวเงิน (Redistribution of income in kind account)	ฉ
ตารางผนวกที่ 6 บัญชีการใช้จ่ายจากรายได้พึงจับจ่ายใช้สอย (Use of disposable income account)	ฉ
ตารางผนวกที่ 7 บัญชีการใช้จ่ายจากรายได้พึงจับจ่ายใช้สอย ปรับด้วยการโอนทางสังคม (Use of adjusted disposable income account)	ช

สารบัญภาพ

หน้า

แผนภาพที่ 2.1	กระแสหมุนเวียนทางเศรษฐกิจ (Circular Flow of Income Diagram)	3
แผนภาพที่ 2.2	ระบบบัญชีประชาชาติของประเทศไทย	9
แผนภาพที่ 4.1	มูลค่าและอัตราการขยายตัวของผลผลิตภาครัฐบาล	19
แผนภาพที่ 4.2	อัตราการขยายตัวของผลผลิตภาครัฐบาลและอัตราการขยายตัวของ GDP	20
แผนภาพที่ 4.3	สัดส่วนผลผลิตเพื่อตลาดและผลผลิตที่ไม่ใช่เพื่อตลาด	20
แผนภาพที่ 4.4	สัดส่วนผลผลิตตามลักษณะงานของรัฐบาล	21
แผนภาพที่ 4.5	สัดส่วนผลผลิตภาครัฐบาลต่อผลผลิตรวม	22
แผนภาพที่ 4.6	สัดส่วนผลผลิตของภาครัฐบาลต่อผลผลิตรวม	23
แผนภาพที่ 4.7	อัตราการขยายตัวของมูลค่าเพิ่มของภาครัฐบาล	23
แผนภาพที่ 4.8	สัดส่วนมูลค่าเพิ่มภาครัฐบาลต่อมูลค่าเพิ่มรวม	24
แผนภาพที่ 4.9	สัดส่วนมูลค่าเพิ่มของภาครัฐบาลต่อผลผลิตมวลรวมในประเทศ)	25
แผนภาพที่ 4.10	องค์ประกอบของมูลค่าเพิ่มภาครัฐบาล	26
แผนภาพที่ 4.11	สัดส่วนขององค์ประกอบของมูลค่าเพิ่มภาครัฐบาล	26
แผนภาพที่ 4.12	อัตราการขยายตัวของค่าตอบแทนแรงงานภาครัฐบาล	27
แผนภาพที่ 4.13	สัดส่วนค่าตอบแทนแรงงานของภาครัฐบาลต่อค่าตอบแทนรวม	28
แผนภาพที่ 4.14	รายได้ปฐมภูมิของภาครัฐบาล	29
แผนภาพที่ 4.15	อัตราการขยายตัวของรายได้ปฐมภูมิของภาครัฐบาล	30
แผนภาพที่ 4.16	ภาษีการผลิตและการนำเข้าและเงินอุดหนุน	30
แผนภาพที่ 4.17	สัดส่วนภาษีการผลิตและการนำเข้าต่อผลผลิตรวม และสัดส่วนเงินอุดหนุนต่อผลผลิต	31
แผนภาพที่ 4.18	สัดส่วนภาษีการผลิตและนำเข้าเทียบกับต่างประเทศ	31
แผนภาพที่ 4.19	สัดส่วนการอุดหนุนเทียบกับต่างประเทศ	32
แผนภาพที่ 4.20	รายได้จากทรัพย์สิน	33
แผนภาพที่ 4.21	สัดส่วนรายจ่ายปฐมภูมิของภาครัฐบาล	34
แผนภาพที่ 4.22	อัตราการขยายตัวของรายจ่ายปฐมภูมิของภาครัฐบาล	34
แผนภาพที่ 4.23	รายได้ทุติยภูมิของภาครัฐบาล	35
แผนภาพที่ 4.24	อัตราการขยายตัวของรายได้ทุติยภูมิของภาครัฐบาล	36
แผนภาพที่ 4.25	สัดส่วนภาษีรายได้ การถือครองทรัพย์สินและอื่น ๆ ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ	36
แผนภาพที่ 4.26	เงินสมทบประกันสังคมสุทธิ	37
แผนภาพที่ 4.27	การรับโอนอื่น ๆ ของภาครัฐบาล	39
แผนภาพที่ 4.28	รายจ่ายทุติยภูมิของภาครัฐบาล	40

สารบัญภาพ (ต่อ)

หน้า

แผนภาพที่ 4.29 การโอนสวัสดิการทางสังคมที่ไม่ใช่การโอนในรูปสิ่งของ	41
แผนภาพที่ 4.30 อัตราการขยายตัวของการโอนสวัสดิการทางสังคมที่ไม่ใช่การโอนในรูปสิ่งของ	41
แผนภาพที่ 4.31 เงินโอนจ่ายอื่น	43
แผนภาพที่ 4.32 สัดส่วนการโอนจ่ายอื่นของภาครัฐบาลต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ	44
แผนภาพที่ 4.33 การโอนเพื่อสวัสดิการสังคมที่ไม่เป็นตัวเงิน	45
แผนภาพที่ 4.34 การโอนเพื่อสวัสดิการสังคมที่ไม่เป็นตัวเงิน สำหรับสินค้าและบริการ ในระบบตลาด	46
แผนภาพที่ 4.35 รายได้พึงจ่ายใช้สอย	47
แผนภาพที่ 4.36 รายจ่ายเพื่อการอุปโภคขั้นสุดท้ายของรัฐบาล	48
แผนภาพที่ 4.37 สัดส่วนรายจ่ายเพื่อการอุปโภคขั้นสุดท้ายของรัฐบาลต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ	49
แผนภาพที่ 4.38 การเปลี่ยนแปลงในสิทธิบำนาญบำนาญ	50
แผนภาพที่ 4.39 การออมของภาครัฐบาล	51
แผนภาพที่ 4.40 การออมสุทธิของภาครัฐบาล	52
แผนภาพที่ 4.41 สัดส่วนการออมสุทธิของภาครัฐบาลต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ	52

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญ

เศรษฐกิจไทยในระยะต่อไปเผชิญกับความท้าทายที่สำคัญหลายประการ ประกอบด้วย การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ความขัดแย้งทางภูมิรัฐศาสตร์ระหว่างประเทศ รวมถึงการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ทั้งนี้ ส่งผลให้การกำหนดนโยบายในการพัฒนาในระยะต่อไปมีความท้าทายเป็นอย่างยิ่ง และรัฐบาลจำเป็นต้องมีข้อมูลในด้านต่างๆ ที่สามารถใช้ในการประเมินสถานการณ์ได้อย่างครบถ้วนถูกต้อง เพื่อที่จะนำไปสู่การกำหนดนโยบายที่เหมาะสมกับการพัฒนาประเทศ

รัฐบาลมีหน้าที่ในการบริหารประเทศให้เกิดความสมดุลระหว่างการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างมีเสถียรภาพ ความเท่าเทียมกับของประชาชน และความมั่นคงปลอดภัยทางสังคม ท่ามกลางแรงกดดันจากความท้าทายต่าง ๆ ข้างต้น รวมถึงการสร้างสมดุลในการดำเนินนโยบายของรัฐบาลเพื่อให้บรรลุเป้าหมายต่าง ๆ กระบวนการกำหนดนโยบายจึงมีความจำเป็นที่ต้องเข้าใจบทบาทของรัฐบาลที่มีผลต่อเศรษฐกิจ เนื่องจากทุกนโยบายหรือมาตรการของภาครัฐย่อมส่งผลต่อเศรษฐกิจไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง เช่น การจัดเก็บภาษี การใช้จ่ายงบประมาณ การลงทุนในโครงสร้างพื้นฐาน การส่งเสริมการจ้างงาน การกระจายรายได้ การจัดการศึกษา การบริการสาธารณสุข หรือการจัดสวัสดิการสังคมในด้านต่าง ๆ นั้น ทั้งนี้ หนึ่งในเครื่องมือที่มีความสำคัญในการเข้าใจบทบาทของรัฐบาลต่อเศรษฐกิจ ได้แก่ บัญชีประชาชาติ (National Account) ซึ่งประมวลผลจากข้อมูลของภาคครัวเรือน ภาคธุรกิจ ภาครัฐ และภาคต่างประเทศ ข้อมูลจากบัญชีประชาชาติเป็นฐานข้อมูลที่สามารถแสดงให้เห็นถึงบทบาทของภาครัฐที่มีต่อภาคส่วนต่าง ๆ ในระบบเศรษฐกิจ อีกทั้งยังสามารถสะท้อนการเปลี่ยนแปลงในแต่ละช่วงเวลาเพื่อให้เห็นถึงผลกระทบของภาครัฐที่มีต่อกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่าง ๆ

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในฐานะหน่วยงานหลักในการจัดทำข้อมูลบัญชีประชาชาติจึงให้ความสำคัญกับการพัฒนากระบวนการจัดทำข้อมูลบัญชีประชาชาติให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล อีกทั้งการเผยแพร่ข้อมูลบัญชีประชาชาติแก่ภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อที่จะใช้เป็นฐานข้อมูลหลักในการวิเคราะห์เศรษฐกิจต่อไป ทั้งนี้ สำนักงานฯ ได้เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับภาครัฐเนื่องจากเป็นข้อมูลหลักที่จะนำไปสู่นโยบายที่ดีในการพัฒนาประเทศอย่างถูกต้องเหมาะสมต่อไป

การศึกษาและวิเคราะห์บทบาทภาครัฐบาลต่อเศรษฐกิจไทยตามระบบบัญชีประชาชาติ จึงเป็นการแสดงให้เห็นถึงข้อมูลในบัญชีต่าง ๆ ภายใต้ระบบบัญชีประชาชาติ ที่จะสามารถสะท้อนให้เห็นถึงบทบาทของภาครัฐที่มีต่อเศรษฐกิจ ที่เชื่อมโยงทั้งของภาครัฐบาล ด้านการผลิต ด้านรายได้ ด้านใช้จ่าย การออมและการลงทุน โดยในการศึกษานี้ประกอบด้วย บทที่ 2 และบทที่ 3 จะเป็นการทบทวนทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง รวมถึงมาตรฐานการจัดทำบัญชีประชาชาติที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลของภาครัฐบาล ส่วนบทที่ 4 อธิบายถึงผลการศึกษาที่จะแสดงให้เห็นถึงข้อมูลเกี่ยวกับรัฐบาลในบัญชีประชาชาติของไทย และบทที่ 5 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่สำคัญที่ได้จากการศึกษา

1.2 วัตถุประสงค์

1. เพื่อนำเสนอแนวคิดและการประมวลผลข้อมูลบัญชีภาครัฐบาล ตามระบบบัญชีประชาชาติ มาตรฐานสากล ค.ศ. 2008 อนุกรมตั้งแต่ ปี 2555 - 2567 เพื่อให้สาธารณชนมีความเข้าใจในและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในส่วนที่เกี่ยวข้องได้ต่อไป

2. เพื่อศึกษาและยกระดับการจัดทำบัญชีรายสถาบันของประเทศไทย สำหรับนำไปใช้เผยแพร่สู่สาธารณชนต่อไป

3. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์บทบาทของภาครัฐบาลต่อเศรษฐกิจไทย ผ่านข้อมูลบัญชีประชาชาติ ประกอบด้วย ผลผลิตของภาครัฐบาลในด้านการผลิต (Production Approach) ผลตอบแทนจากปัจจัยการผลิตของภาครัฐบาลในด้านรายได้ (Income Approach) และการใช้จ่ายของภาครัฐบาลในด้านการใช้จ่าย (Expenditure Approach) ซึ่งเป็นข้อมูลที่มีประโยชน์ต่อการกำหนดนโยบายของภาครัฐบาลได้อย่างเหมาะสมในอนาคต

1.3 ขอบเขตของการศึกษา

ศึกษาการจัดทำบัญชีภาครัฐบาล ตามระบบบัญชีประชาชาติ อนุกรมตั้งแต่ ปี 2555 - 2567 โดยนำเสนอตามรูปแบบของบัญชีเศรษฐกิจหลัก (Main Accounts) 7 บัญชี ประกอบด้วยบัญชีการผลิต (Production account) บัญชีแหล่งที่มาของรายได้ (Generation of income account) บัญชีการกระจายรายได้ปฐมภูมิ (Allocation of primary income accounts) บัญชีการกระจายรายได้ทุติยภูมิ (Secondary distribution of income account) บัญชีการใช้จ่ายจากรายได้พึงจับจ่ายใช้สอย (Use of disposable income account) บัญชีการกระจายรายได้ที่แท้จริง (Redistribution of income in kind account) และบัญชีการใช้จ่ายจากรายได้พึงจับจ่ายใช้สอยปรับด้วยการโอนทางสังคม (Use of adjusted disposable income account) รวมถึงการวิเคราะห์สัดส่วนและอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจ ในส่วนของการผลิต รายได้รายจ่ายภาครัฐบาลในระบบเศรษฐกิจไทย พร้อมทั้งเปรียบเทียบกับระบบเศรษฐกิจต่างประเทศ

บทที่ 2

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

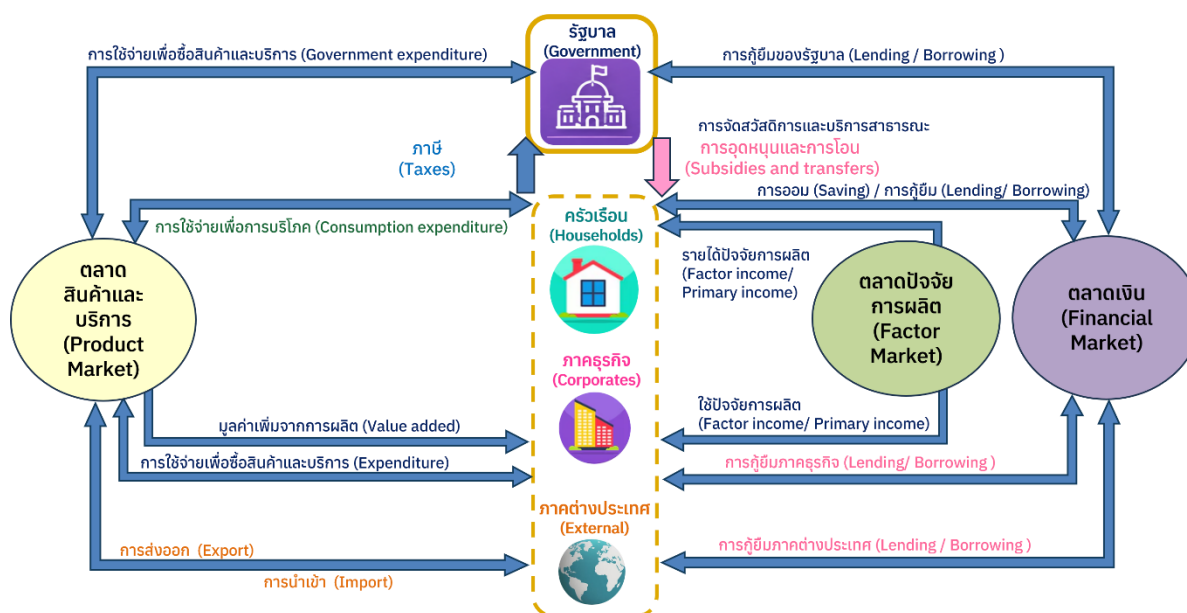
2.1 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.1.1 ภาคเศรษฐกิจและระบบเศรษฐกิจในทางเศรษฐศาสตร์

การดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจในระบบเศรษฐกิจโดยทั่วไป จะใช้เงินตราเป็นสื่อกลางในการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้า บริการ และปัจจัยการผลิต โดยเงินตราเหล่านี้ก็จะถูกหมุนเวียนเปลี่ยนมือไปเรื่อย ๆ และยิ่งถูกหมุนเวียนมากครั้งเท่าใดก็จะทำให้รายได้รวมของทั้งระบบเศรษฐกิจมากขึ้นเท่านั้น ในโครงสร้างเศรษฐกิจ ประกอบด้วย ภาคเศรษฐกิจ (Economic sector) ได้แก่

- 1) ภาคครัวเรือน (Households) ผู้เป็นเจ้าของปัจจัยการผลิต คือ ทุน ที่ดิน แรงงาน
- 2) ภาคธุรกิจ (Business Sector) ผู้ทำหน้าที่ผลิตสินค้าและบริการ
- 3) ภาครัฐบาล (Public or Government sector) ผู้ทำหน้าที่ให้การดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจเป็นไปอย่างมีระบบและเป็นประโยชน์ต่อประเทศโดยรวม
- 4) ภาคต่างประเทศ (Foreign sector) ซึ่งมีการทำธุรกรรมของการซื้อขายสินค้าและบริการระหว่างประเทศ

แผนภาพที่ 2.1 กระแสหมุนเวียนทางเศรษฐกิจ (Circular Flow of Income Diagram)

ที่มา: คณะผู้ศึกษา

ระบบเศรษฐกิจ สามารถจำแนกได้เป็น 3 รูปแบบ คือ

1) ระบบเศรษฐกิจแบบปิด (Closed economy) แบบไม่มีภาครัฐบาล

เป็นระบบเศรษฐกิจที่มีเพียง 2 ภาคเศรษฐกิจ คือ ภาคครัวเรือนและภาคธุรกิจ ไม่มีภาครัฐบาล ไม่มีภาคต่างประเทศ การคำนวณรายได้ประชาชาติดุลยภาพ (Equilibrium National income) หรือ รายได้ประชาชาติที่อยู่ในระดับเดียวกับความต้องการใช้จ่ายมวลรวม ในกรณีที่ไม่มีออม (Saving: S) กล่าวคือ รายได้ที่ครัวเรือนได้รับมาทั้งหมด (Income: Y) ใช้ไปในการบริโภคสินค้าและบริการ (Consumption: C) รายได้ประชาชาติจะดุลยภาพเมื่อ

$$\text{รายได้รวม (Aggregate Supply)} = \text{รายจ่ายรวม (Aggregate Demand)}$$

$$\text{หรือ } AS = AD$$

$$\text{หรือ } Y = C$$

แต่ถ้าระบบเศรษฐกิจมีการออม โดยมีภาคครัวเรือนเก็บออมเงิน กล่าวคือ มีเงินส่วนหนึ่ง จะใช้ไปในการบริโภคสินค้าและบริการ และอีกส่วนหนึ่งถูกเก็บออมไว้ นั่นคือ

$$Y = C + S$$

เงินที่เก็บออมนี้ถือว่าเป็นส่วนรั่วไหล (withdrawal or leakage) ที่ออกไปจากระบบเศรษฐกิจ ซึ่งจะมีผลให้รายได้ของระบบเศรษฐกิจลดลง วงจรของการหมุนเวียนของรายได้รายจ่ายจะสมบูรณ์ ก็ต่อเมื่อมีการนำเงินออมนี้ไปลงทุน (Investment) อีกครั้ง โดยเงินที่นำไปลงทุนนี้ถือว่าเป็นส่วนที่อัดฉีดเข้าไป หรือเป็นส่วนกระตุ้น (Injection) ในระบบเศรษฐกิจ โดย

$$Y = C + I$$

$$C + S = C + I$$

$$S = I$$

2) ระบบเศรษฐกิจแบบปิด แบบมีภาครัฐบาล

ในระบบเศรษฐกิจนี้ นอกจากจะมีภาคครัวเรือนและภาคธุรกิจแล้ว ยังมีภาครัฐบาล เข้ามาทำหน้าที่ 2 ประการ คือ เป็นผู้ผลิตสินค้าและบริการ โดยได้รับผลตอบแทนในรูปของการจัดเก็บภาษี (Taxes: T) และในอีกด้านหนึ่งรัฐบาลทำหน้าที่เป็นผู้บริโภคผ่านทางการใช้จ่ายเพื่อซื้อสินค้าและบริการ (Government Consumption Expenditure: G) จากภาคครัวเรือนและภาคธุรกิจ เมื่อรัฐบาลเก็บภาษี จะมีผลทำให้เงินรั่วไหลจากระบบเศรษฐกิจ ในขณะที่การใช้จ่ายของภาครัฐบาลถือว่าเป็นการอัดฉีดเงินเข้าไป ในระบบเศรษฐกิจ ดังนั้นระบบเศรษฐกิจจะดุลยภาพเมื่อ

$$C + I + G = C + S + T$$

$$I + G = S + T$$

3) ระบบเศรษฐกิจแบบเปิด (Open economy)

ระบบเศรษฐกิจแบบเปิด ประกอบด้วย ภาคครัวเรือน ภาคธุรกิจ ภาครัฐบาล และภาคต่างประเทศ เมื่อมีการขายสินค้าและบริการหรือปัจจัยการผลิตให้กับต่างประเทศ (Exports: X) และได้รับเงินมา เงินส่วนนั้นถือเป็นส่วนอัดฉีดเงินเข้าไปในระบบเศรษฐกิจ ในทางตรงกันข้ามเมื่อมีการจ่ายเพื่อนำเข้าสินค้าและบริการจากต่างประเทศ (Imports: M) เงินส่วนนั้นก็จะเป็นส่วนรั่วไหลของระบบเศรษฐกิจ ดังนั้นระบบเศรษฐกิจจะได้ดุลยภาพเมื่อ

$$C + I + G + X = C + S + T + M$$

$$I + G + X = S + T + M$$

2.1.2 ทฤษฎีเคนส์ (Keynes)

ทฤษฎีเคนส์ ได้ถือกำเนิดขึ้นในช่วงเกิดวิกฤติเศรษฐกิจโลก ซึ่งมีภาวะเศรษฐกิจหดตัวอย่างรุนแรง (The Great Depression) เคนส์ ให้ความสำคัญกับภาครัฐบาลในการแก้ปัญหาเศรษฐกิจ เคนส์เสนอว่า ในขณะที่เศรษฐกิจตกต่ำให้รัฐบาลเข้าไปแทรกแซงกิจกรรมทางเศรษฐกิจ แนวคิดของเคนส์ เป็นหลักว่าด้วยอุปสงค์มีผล (The Principle of Effective Demand) กล่าวคือ การใช้จ่ายจะก่อให้เกิดอุปสงค์ในระบบเศรษฐกิจ เนื่องจากการผลิตปรับตัวตามอุปสงค์ ซึ่งก่อให้เกิดการขยายตัวของผลผลิตและการจ้างงาน องค์ประกอบของอุปสงค์มวลรวม คือ

$$Y = C + I + G + X - M \text{ โดยที่}$$

Y หมายถึง รายได้หรือผลผลิต (Gross Domestic Product: GDP)

C หมายถึง การบริโภค (Consumption)

I หมายถึง การลงทุน (Investment)

G หมายถึง การใช้จ่ายของรัฐบาล (Government)

X หมายถึง รายได้จากการส่งออก (Exports)

M หมายถึง ค่าใช้จ่ายของการนำเข้า (Imports)

เศรษฐศาสตร์ของเคนส์มีบทบาทต่อการบริหาร โดยเฉพาะการใช้นโยบายเศรษฐกิจมหภาคที่สำคัญ คือ การกระตุ้นเศรษฐกิจ โดยรัฐบาลใช้นโยบายงบประมาณขาดดุล (Budgetary deficits) อัดฉีดเม็ดเงินเข้าไปในระบบเศรษฐกิจ ผ่านการใช้จ่ายของภาครัฐบาลและนโยบายภาษี เพื่อเพิ่มกระแสการหมุนเวียนของรายได้ในระบบเศรษฐกิจ เพื่อให้มีผลผลิต และการจ้างงานเพิ่มขึ้น โดยหลายประเทศรวมทั้งประเทศไทยได้ใช้แนวคิดเศรษฐศาสตร์ของเคนส์ในการดำเนินนโยบายการคลังและเศรษฐศาสตร์มหภาคด้านอื่น ๆ ที่สำคัญ

นอกจากการกระตุ้นเศรษฐกิจแล้ว เครื่องมือที่สำคัญของเคนส์ในการสร้างการเจริญเติบโตในทางเศรษฐกิจหรือมีการเจริญเติบโตในผลิตผลมากที่สุดเท่าที่จะมากได้ คือ การใช้นโยบายด้านภาษี เช่น การลดอัตราภาษี เพื่อให้รายได้ที่สามารถใช้จ่ายใช้สอยได้ของผู้บริโภคเพิ่มขึ้นและบริโภคสามารถใช้จ่ายซื้อสินค้าและบริการได้มากขึ้น ก่อให้เกิดอุปสงค์ในระดับเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น มีผลให้ผู้ประกอบการผลิตสินค้าและบริการมากขึ้นนั่นเอง ทั้งนี้ เนื่องจากการบริโภคเป็นฟังก์ชันคงที่ของรายได้และค่าความโน้มเอียงในการบริโภค ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงของรายได้ย่อมนำมาสู่การเพิ่มขึ้นของการบริโภค รายได้และการจ้างงานในที่สุด นอกจากนี้ การลดภาษี เช่น ภาษีเงินได้นิติบุคคล ให้แก่ผู้ประกอบการ ไม่ว่าจะเป็นผู้ประกอบการที่ผลิตสินค้าภายในประเทศหรือผู้ประกอบการที่เป็นผู้ส่งออก ย่อมมีผลให้ต้นทุนการผลิตต่ำลงผู้ประกอบการสามารถขยายการผลิต ซึ่งมีผลให้การลงทุนและการส่งออกขยายตัวเพิ่มขึ้น และนำมาซึ่งการขยายตัวของรายได้ประชาชาติและการจ้างงานในที่สุด

2.1.3 ทฤษฎีการใช้จ่ายรัฐบาลของมัสเกรฟและรอสโทว (Musgrave and Rostow)

มัสเกรฟและรอสโทว เสนอแนวคิดเกี่ยวกับใช้จ่ายรัฐบาลออกเป็น 3 ระยะ คือ ระยะแรกของการสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ภาครัฐบาลลงทุนในอัตราที่สูง เมื่อเทียบกับการลงทุนทั้งหมดของระบบเศรษฐกิจ ซึ่งการลงทุนของรัฐบาลจะมุ่งเน้นไปที่การสร้างปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม เช่น ระบบการขนส่งคมนาคม ระบบการสื่อสาร การศึกษา การสาธารณสุข สำหรับระยะกลางการสร้าง ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ จะให้ความสำคัญกับการลงทุนจัดหาปัจจัยที่เอื้อประโยชน์ต่อการลงทุน ซึ่งมีผลกระทบต่อการขยายตัวของการลงทุนภาคเอกชน และเมื่อระบบเศรษฐกิจเข้าสู่การพัฒนาเต็มที่แล้ว รัฐบาลจะเปลี่ยนจากการลงทุนในด้านการสร้างปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจไปเป็นการสร้างปัจจัยพื้นฐานด้านสังคมเพิ่มขึ้น มุ่งเน้นในเรื่องของการรักษาระดับรายได้และการกระจายสวัสดิการสังคมเพิ่มขึ้น โดยการใช้จ่ายดังกล่าวจะมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกับการใช้จ่ายรวมภาครัฐบาลและผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ เมื่อผ่านพ้นระยะเวลาของการพัฒนาไปแล้ว อัตราส่วนการลงทุนต่อทั้งหมดต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศจะเพิ่มขึ้น แต่อัตราส่วนการลงทุนรัฐบาลต่อทั้งหมดต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศจะลดลง

2.1.4 ทฤษฎีการคลังสาธารณะ (Public Finance)

ภาครัฐบาลมีหน้าที่ในการจัดสรรทรัพยากรและดำเนินนโยบายทางเศรษฐกิจของประเทศ สามารถแบ่งบทบาทภาครัฐบาลออกเป็น 3 ประการ ได้แก่ ด้านการจัดสรรทรัพยากร (Allocation Function) ด้านการกระจายรายได้ (Distribution Function) และด้านการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ (Stabilization Function) ซึ่งแต่ละบทบาทมีความเชื่อมโยงกับระบบเศรษฐกิจ ดังนี้

1) ด้านการจัดสรรทรัพยากร (Allocation Function)

ภาครัฐบาลมีหน้าที่จัดสรรทรัพยากรในระบบเศรษฐกิจ โดยเฉพาะในกรณีที่กลไกตลาดไม่สามารถจัดสรรทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อสังคม หรือเกิดความล้มเหลวของตลาด (Market Failure) เช่น สินค้าสาธารณะ (Public Goods) ผลกระทบภายนอก (Externalities) ความไม่สมมาตรของข้อมูล (Information Asymmetry) และข้อจำกัดด้านการแข่งขันในตลาด เป็นต้น ภาครัฐบาลจึงเข้ามามีบทบาทในการผลิต จัดหาหรือสนับสนุน กำกับดูแลการจัดสรรสินค้าและบริการที่จำเป็นต่อสังคม เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการสาธารณะได้อย่างทั่วถึงและสามารถก่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรของประเทศที่มีประสิทธิภาพ

2) ด้านการกระจายรายได้ (Distribution Function)

ภาครัฐบาลช่วยให้เกิดการกระจายรายได้และทรัพยากรระหว่างหน่วยเศรษฐกิจ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรม รวมทั้งลดความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ และเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากร โดยอาศัยมาตรการทางการคลังเป็นเครื่องมือสำคัญ ทั้งในด้านการจัดเก็บภาษี การจัดเก็บเงินสมทบทางสังคม การให้สวัสดิการ และการโอนเงินในรูปแบบต่าง ๆ ทำให้รายได้ที่เกิดขึ้นจากกระบวนการผลิตและการจัดสรรรายได้ขั้นปฐมภูมิถูกนำมากระจายใหม่ระหว่างภาคสถาบันและกลุ่มประชากรในระบบเศรษฐกิจ

3) ด้านการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ (Stabilization Function)

ภาครัฐบาลมีบทบาทในการรักษาเสถียรภาพของระบบเศรษฐกิจมหภาค และลดความผันผวนที่เกิดจากวัฏจักรเศรษฐกิจ โดยใช้นโยบายการคลังเป็นกลไกในการจัดการด้านอุปสงค์รวมของประเทศ และสนับสนุนให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับที่เหมาะสม เครื่องมือที่ภาครัฐบาลนำมาใช้ ประกอบด้วย การปรับเปลี่ยนระดับและโครงสร้างของรายจ่ายรัฐบาล การจัดเก็บภาษี การให้เงินโอนและสวัสดิการทางสังคม ตลอดจนการลงทุนภาครัฐบาล เพื่อให้สอดคล้องกับภาวะและทิศทางของเศรษฐกิจในแต่ละช่วงเวลา ซึ่งในช่วงที่เศรษฐกิจจะล่อตัว ภาครัฐบาลอาจดำเนินนโยบายการคลังแบบขยายตัวผ่านการเพิ่มรายจ่าย การลงทุน หรือมาตรการสนับสนุน เพื่อกระตุ้นอุปสงค์รวมและประคับประคองกิจกรรมทางเศรษฐกิจและการจ้างงาน ในทางตรงกันข้ามเมื่อเศรษฐกิจขยายตัวในระดับสูงและเผชิญ ความกดดันด้านเงินเฟ้อ ภาครัฐบาลอาจดำเนินนโยบายการคลังที่ระมัดระวังมากขึ้นเพื่อลดแรงกดดันต่ออุปสงค์รวม ดังนั้น บทบาทด้านการรักษาเสถียรภาพจึงมีความสำคัญต่อการบรรเทาความผันผวนทางเศรษฐกิจ การรักษาระดับการจ้างงาน และเสถียรภาพด้านราคา ตลอดจนการสนับสนุนการขยายตัวทางเศรษฐกิจให้เป็นไปอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

2.2 ระบบบัญชีประชาชาติ

2.2.1 แนวคิดของระบบบัญชีประชาชาติ

ระบบบัญชีประชาชาติ (System of National Accounts: SNA) หมายถึง กรอบแนวคิดและมาตรฐานสากลที่ใช้ในการจัดเก็บ ประมวลผล และนำเสนอข้อมูลทางเศรษฐกิจของประเทศอย่างเป็นระบบ โดยมีเป้าหมายเพื่อสะท้อนภาพรวมของกิจกรรมทางเศรษฐกิจทั้งหมดที่เกิดขึ้นภายในประเทศในช่วงเวลาหนึ่ง รวมถึงสถานะของสินทรัพย์ หนี้สิน และความมั่งคั่งของประเทศ ณ เวลาใดเวลาหนึ่ง ระบบบัญชีประชาชาติจะมีการเชื่อมโยงบัญชีเศรษฐกิจหลาย ๆ บัญชีไว้ด้วยกัน

ระบบบัญชีประชาชาติตามมาตรฐานสากลเริ่มพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรมหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เพื่อให้ประเทศต่าง ๆ มีมาตรฐานเดียวกันในการวัดและเปรียบเทียบกิจกรรมทางเศรษฐกิจสหประชาชาติได้จัดทำคู่มือ SNA ฉบับแรกในปี ค.ศ. 1953 โดยมุ่งวัดผลผลิต รายได้ และรายจ่ายของระบบเศรษฐกิจ ต่อมามีการปรับปรุงเป็นฉบับ ค.ศ. 1968 เพื่อขยายไปสู่ระบบบัญชีเศรษฐกิจที่เชื่อมโยงกันมากขึ้น และฉบับ ค.ศ. 1993 เพื่อให้สอดคล้องกับการจำแนกหน่วยสถาบัน ธุรกิจทางเศรษฐกิจ และสถิติด้านอื่น ๆ จากนั้นมีการปรับปรุงเป็น SNA ค.ศ. 2008 ซึ่งเป็นมาตรฐานสำคัญที่ใช้แพร่หลาย โดยครอบคลุมประเด็นเศรษฐกิจสมัยใหม่ เช่น บริการทางการเงิน สินทรัพย์ไม่มีตัวตน ทรัพย์สินทางปัญญา โลกาภิวัตน์ และธุรกรรมระหว่างประเทศที่ซับซ้อนมากขึ้น อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันได้มีการปรับปรุงมาตรฐานระบบบัญชีประชาชาติเป็น SNA ค.ศ. 2025 เพื่อให้สอดคล้องกับโครงสร้างเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป โดยให้ความสำคัญ

กับประเด็นใหม่ ๆ เช่น เศรษฐกิจดิจิทัล โลกาภิวัตน์ การเงินสมัยใหม่ ความยั่งยืนทางสิ่งแวดล้อม และการวัดคุณภาพชีวิตหรือความเป็นอยู่ของประชาชนให้ครอบคลุมมากขึ้น

บัญชีประชาชาติ (National Account) ประกอบด้วย บัญชีรายได้ประชาชาติ (National Income Account) บัญชีเศรษฐกิจเงินทุน (Flow of Fund Account) ตารางปัจจัยการผลิตและผลผลิต (Input - Output Table) ดุลการชำระเงิน (Balance of payment) และงบดุลแห่งชาติ (National Balance Sheet)

โครงสร้างของระบบบัญชีประชาชาติ ประกอบด้วย 4 บัญชีหลัก ได้แก่ 1) บัญชีการผลิต (The production account) 2) บัญชีรายได้ (The income accounts) 3) บัญชีทุน (The capital account) 4) บัญชีการเงิน (The financial account) บัญชีต่าง ๆ นี้ จะถูกจัดกลุ่มเป็น 3 ประเภท ได้แก่ บัญชีเดินสะพัด (Current accounts) บัญชีสะสม (Accumulation accounts) และงบดุล (Balance sheets) สำหรับกิจกรรมทางเศรษฐกิจและข้อมูลธุรกรรมที่เกิดขึ้นในหนึ่งรอบบัญชีที่เกิดขึ้น จะถูกบันทึกแสดงความสัมพันธ์และเชื่อมโยงกันในบัญชีต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ

2.2.2 ระบบบัญชีประชาชาติของประเทศไทย

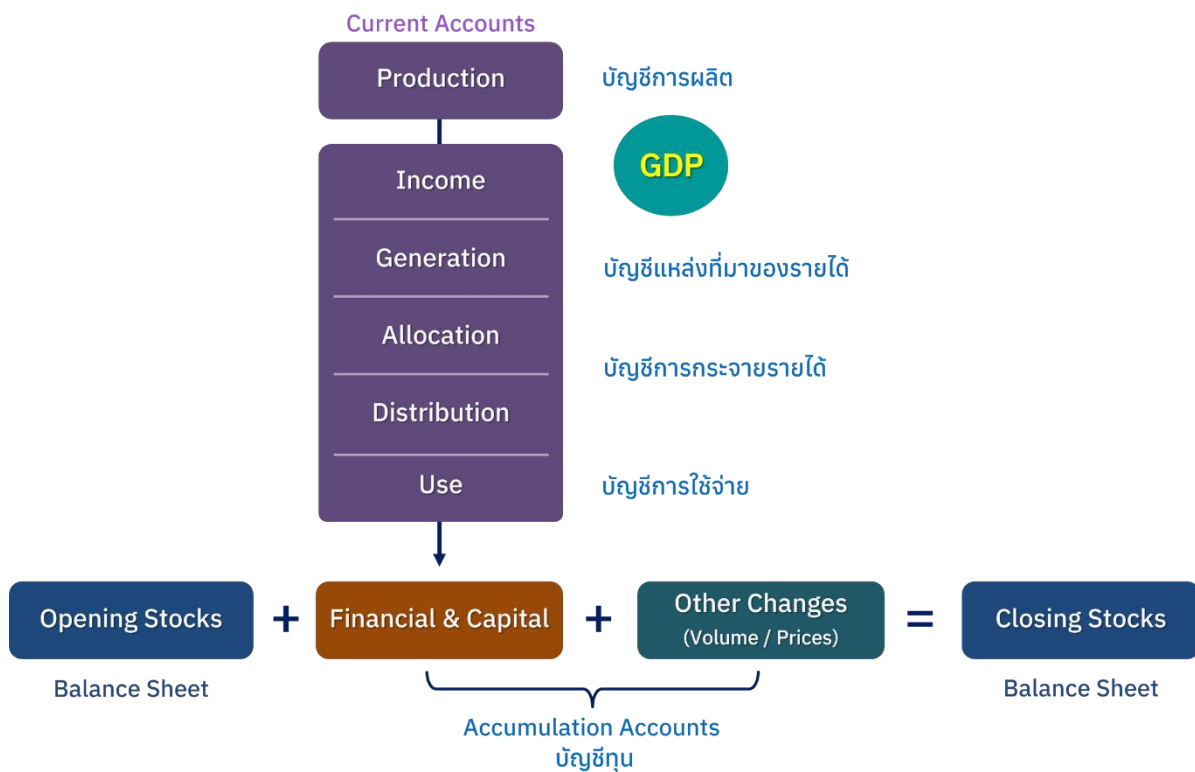
สำหรับประเทศไทย ปัจจุบันได้มีการจัดทำบัญชีประชาชาติตามมาตรฐาน SNA ค.ศ. 2008 การเผยแพร่ข้อมูลเป็นการนำเสนอเป็นภาคเศรษฐกิจรวม (Total Economy) และภาคต่างประเทศ (External) โดยมีบัญชีเศรษฐกิจหลัก (Main Accounts) 8 บัญชี และตารางสถิติรายได้ประชาชาติ ที่คำนวณทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการผลิต (Production Approach) ด้านรายได้ (Income Approach) และด้านรายจ่าย (Expenditure Approach) จำนวน 61 ตาราง ดังนี้

บัญชีเศรษฐกิจหลัก (Main Accounts) 8 บัญชี ประกอบด้วย

1. บัญชีการผลิต (Production account)
2. บัญชีแหล่งที่มาของรายได้ (Generation of income account)
3. บัญชีการกระจายรายได้ปฐมภูมิ (Allocation of primary income accounts)
4. บัญชีการกระจายรายได้ทุติยภูมิ (Secondary distribution of income account)
5. บัญชีการกระจายรายได้ที่ไม่เป็นตัวเงิน (Redistribution of income in kind account)
6. บัญชีการใช้จ่ายจากรายได้พึงจับจ่ายใช้สอย (Use of disposable income account)
7. บัญชีการใช้จ่ายจากรายได้พึงจับจ่ายใช้สอยปรับด้วยการโอนทางสังคม (Use of adjusted disposable income account)
8. บัญชีภาคต่างประเทศ (External)

แผนภาพที่ 2.2 ระบบบัญชีประชาชาติของประเทศไทย

The Integrated System of National Accounts

ที่มา: คณะผู้ศึกษา

ตารางที่ 2.1 โครงสร้างผังบัญชีตามมาตรฐานสากล ค.ศ. 2008

ITEM	Use						Resource					
	NF	F	G	HH	NPISHs	Total	NF	F	G	HH	NPISHs	Total
Goods and services account												
Production account												
Generation of income account												
Allocation of Primary income account												
Secondary distribution of income account												
Redistribution of income in kind account												
Use of income account												
ITEM	Changes in assets						Changes in liabilities and net worth					
	NF	F	G	HH	NPISHs	Total	NF	F	G	HH	NPISHs	Total
Capital account												
Financial account												
Balance sheets												

ที่มา: องค์การสหประชาชาติ (UN)

ตารางที่ 2.2 โครงสร้างของระบบบัญชีประชาชาติมาตรฐานสากล ค.ศ. 2008

รายการบัญชี	ข้อมูลที่นำเสนอ
Account 0: Goods and services account	บัญชีสมดุลของการไหลเวียนสินค้าและบริการ
Account I: Production account	มูลค่าการผลิต สินค้าขั้นกลาง และมูลค่าเพิ่ม
Account II: Distribution and use of income accounts	การจัดสรรและการใช้จ่ายจากรายได้
II.1 Primary distribution of income account	การจัดสรรรายได้ (ผลตอบแทนปัจจัยการผลิต) ขั้นต้น
II.1.1 Generation of income accounts	การแจกแจงมูลค่าเพิ่ม (ผลตอบแทนปัจจัยการผลิตที่เป็นค่าแรงงานและรายได้จากทรัพย์สิน)
II.1.2 Allocation of primary income accounts	การกระจายผลตอบแทนปัจจัยการผลิตไปยังเจ้าของปัจจัยการผลิตในขั้นต้น
II.1.2.1 Entrepreneurial income account	รายได้ส่วนของผู้ประกอบการ
II.1.2.2 Allocation of other primary income account	การกระจายผลตอบแทนปัจจัยการผลิต (ค่าแรงงานและรายได้จากทรัพย์สิน) ที่หักส่วนของผู้ประกอบการแล้วไปยังเจ้าของปัจจัยการผลิตขั้นต้น
II.2 Secondary distribution of income account	การกระจายรายได้ขั้นที่ 2 จากรายการ social security contribution และ social security benefit
II.3 Redistribution of income in kind account	การกระจายรายได้ที่ปรับด้วยโอนรับโอนจ่ายในรูปสิ่งของและเงินบริจาค (สวัสดิการสังคมต่าง ๆ)
II.4 Use of income account	การใช้จ่ายจากรายได้ เพื่อการอุปโภคบริโภค
II.4.1 Use of disposable income account	การใช้จ่ายจากรายได้ที่พึงใช้ (หักภาษีเงินได้แล้ว) เพื่อการอุปโภคบริโภค
II.4.2 Use of adjusted disposable income account	การใช้จ่ายจากรายได้ที่พึงใช้ที่ปรับด้วยโอนรับโอนจ่ายในรูปสิ่งของและเงินบริจาค
Account III: Accumulation accounts	บัญชีการสะสมทุน
III.1 Capital account	บัญชีส่วนของการลงทุน (สินทรัพย์ประเภทต่าง ๆ)
III.2 Financial account	บัญชีการไหลเวียนทางการเงิน (การฝาก การกู้ยืม ฯลฯ)
III.3 Other changes in assets account	บัญชีการเปลี่ยนแปลงของสินทรัพย์จากเหตุอื่น ๆ (ที่ไม่ได้เกิดจากการลงทุน)
III.3.1 Other changes in volume of assets account	ผลจากการเปลี่ยนแปลงเชิงปริมาณของสินทรัพย์จากเหตุอื่น ๆ
III.3.2 Revaluation account	ผลจากด้านราคาสินทรัพย์โดยรวมที่เปลี่ยนแปลงไป
III.3.2.1 Neutral holding gains / losses account	การเปลี่ยนแปลงด้านราคาของสินทรัพย์ที่เพิ่มขึ้นหรือลดลง โดยไม่รวมราคาสินค้าพื้นฐาน
III.3.2.2 Real holding gains/losses account	การเปลี่ยนแปลงด้านราคาสินทรัพย์ที่เพิ่มขึ้นหรือลดลงจากราคาสินค้าพื้นฐาน
Account IV: Balance sheets	งบดุล (มูลค่าสินทรัพย์ หนี้สินและทุน)
IV.1 Opening balance sheet	งบดุล (มูลค่าสินทรัพย์ หนี้สินและทุน) ต้นงวด
IV.2 Change in balance sheet	การเปลี่ยนแปลงสินทรัพย์หนี้สินและทุนระหว่างปี
IV.3 Closing balance sheet	งบดุล (มูลค่าสินทรัพย์ หนี้สินและทุน) ปลายงวด

ที่มา: องค์การสหประชาชาติ (UN)

บทที่ 3

วิธีการศึกษา

3.1 ภาคเศรษฐกิจรวม (The total economy)

ภาคเศรษฐกิจรวม หมายถึง กลุ่มรวมของหน่วยสถาบันที่มีถิ่นที่อยู่ (Resident) ในระบบเศรษฐกิจของประเทศนั้น ตามระบบบัญชีประชาชาติภาคเศรษฐกิจรวมจะถูกจำแนกออกเป็นภาคสถาบันทางเศรษฐกิจ 5 ภาค อันประกอบด้วย

- 1) ภาคธุรกิจที่ไม่ใช่การเงิน (The non - financial corporations sector)
- 2) ภาคธุรกิจการเงิน (The financial corporations sector)
- 3) ภาครัฐบาล (The general government sector)
- 4) ภาคครัวเรือน (The households' sector)
- 5) ภาคองค์กรไม่แสวงหากำไรที่ให้บริการครัวเรือน (The non - profit institutions serving households' sector)

ภาคเศรษฐกิจแต่ละภาค มีลักษณะแตกต่างกันโดยสมบูรณ์ ลักษณะที่บ่งบอกความเป็นหน่วยสถาบัน คือ ความสามารถในการเป็นเจ้าของสินค้าและสินทรัพย์ โดยทั่วไปสามารถก่อหนี้สินได้ และสามารถดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจและทำธุรกรรมกับหน่วยอื่นได้ด้วยสิทธิของตนเอง ภาคสถาบันแต่ละภาคอาจถูกแบ่งย่อยลงไปอีกเป็นภาคส่วนย่อย (Subsectors) ประกอบด้วยกลุ่มของหน่วยสถาบัน

สำหรับธุรกรรมระหว่างหน่วยที่มีถิ่นที่อยู่และหน่วยที่ไม่มีถิ่นที่อยู่ (Non-Resident) จะถูกจัดกลุ่มและบันทึกในบัญชีภาคต่างประเทศ (Rest of the world account) เพื่อให้ได้บัญชีที่สมบูรณ์สำหรับสะท้อนพฤติกรรมทางเศรษฐกิจของผู้ที่มีถิ่นที่อยู่และผู้ที่ไม่ถิ่นที่อยู่

3.2 ภาครัฐบาล (The general government sector)

รัฐบาล เป็นนิติบุคคลประเภทเฉพาะ ที่จัดตั้งขึ้นโดยกระบวนการทางการเมือง ซึ่งมีอำนาจนิติบัญญัติ ตุลาการ หรือบริหารเหนือหน่วยงานสถาบันอื่น ๆ ภายในพื้นที่ที่กำหนด หน้าที่หลักของรัฐบาล คือ การรับผิดชอบและการมีส่วนร่วมในการผลิตผลผลิตที่ไม่ใช่เพื่อตลาด (Non - market output) และการจัดหาสินค้าและบริการให้กับชุมชนหรือครัวเรือน โดยรัฐบาลมักมีอำนาจในการระดมเงินทุนโดยการเก็บภาษีหรือการโอนบังคับจากหน่วยงานสถาบันอื่น ๆ และมีอำนาจในการเบิกจ่ายเงินทุนบางส่วนหรือทั้งหมดดังกล่าวเพื่อดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามแผนงานหรือนโยบายที่รัฐบาลกำหนดไว้ นอกจากนี้รัฐบาลยังสามารถกู้ยืมเงินในบัญชีของตนเองได้ด้วย เมื่อระดมเงินทุนแล้ว รัฐบาลจะใช้จ่ายงบประมาณเพื่อการบริหารราชการแผ่นดิน การป้องกันประเทศ การบังคับใช้กฎหมาย การสาธารณสุข และด้านอื่น ๆ รวมทั้งการจัดหาสินค้าหรือบริการโดยไม่คิดค่าใช้จ่าย หรือในราคาที่ไม่ส่งผลกระทบต่อทางเศรษฐกิจอย่างมีนัยสำคัญ มีการโอนให้แก่ภาคครัวเรือน หรือหน่วยงานสถาบันอื่น ๆ เพื่อกระจายรายได้หรือความมั่งคั่งใหม่

ภาครัฐบาล คือ หน่วยงานของรัฐทุกประเภท ทั้งที่เป็นส่วนราชการและมีใช้ส่วนราชการ ไม่ว่าจะมียุทธศาสตร์การจัดโครงสร้างในลักษณะใด ภายในระบบเศรษฐกิจเดียวกัน เมื่อมีรัฐบาลหลายระดับ ทั้งระดับส่วนกลาง ระดับรัฐ หรือระดับท้องถิ่น อาจมีหน่วยงานรัฐบาลแยกต่างหากหลายหน่วยงาน กองทุนประกันสังคมก็ถือเป็นหน่วยงานรัฐบาลเช่นกัน ภาครัฐบาลครอบคลุมทั้งองค์กรหลักและองค์กรสาขาของการบริหารราชการส่วนกลาง ตลอดจนการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้ ไม่ว่าจะใช้งบประมาณแผ่นดิน ได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาล หรือมีงบประมาณพิเศษก็ตาม กรณีที่หน่วยงานแยกออกจากภาครัฐบาลแต่ยังคงได้รับงบประมาณหรืออยู่ภายใต้การกำกับควบคุมของรัฐบาล และรัฐวิสาหกิจของรัฐบาลที่ผลิตสินค้าและบริการเพื่อส่งมอบให้แก่รัฐบาล หรืออาจจำหน่ายแก่สาธารณะในลักษณะที่ไม่แสวงหากำไร อย่างไรก็ตามขอบเขตดังกล่าวไม่รวมถึงรัฐวิสาหกิจและบริษัทจำกัดที่รัฐบาลเป็นเจ้าของ

ภาครัฐบาลของประเทศไทย ตามระบบบัญชีประชาชาติ ประกอบด้วย หน่วยงาน 3 ประเภท คือ

- 1) หน่วยงานตามการบริหารราชการส่วนกลาง (Central authority) ได้แก่ กระทรวงหรือทบวง กรม สำนักงานนายกรัฐมนตรี ส่วนราชการไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี และหน่วยงานภายใต้การควบคุมดูแลของนายกรัฐมนตรี หน่วยงานของรัฐสภา หน่วยงานของศาล หน่วยงานขององค์กรอิสระและองค์กรอัยการ ส่วนราชการในพระองค์ หน่วยงานอื่นของรัฐ
- 2) หน่วยงานตามการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น (Local administration) ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา
- 3) หน่วยงานเงินนอกงบประมาณ (Extra budgetary) ได้แก่ หน่วยงานในกำกับของรัฐ องค์กรมหาชน รัฐวิสาหกิจไม่แสวงหากำไร กองทุนในแผนงานประกันสังคม กองทุนนอกแผนงานประกันสังคม เงินทุนหมุนเวียน และกิจกรรมนอกงบประมาณอื่น ๆ

3.3 บัญชีเศรษฐกิจ (The Economic accounts)

3.3.1 บัญชีการผลิต (Production account)

การผลิต คือ กิจกรรมที่หน่วยเศรษฐกิจดำเนินการ โดยนำเข้าปัจจัยการผลิตด้านแรงงาน ทุน รวมถึงสินค้าและบริการ เพื่อผลิตผลผลิต (Output) โดยหน่วยหรือสถาบันเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับการผลิต และผู้เป็นเจ้าของสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่เกิดขึ้นนั้น ได้รับผลตอบแทนจากการผลิต ดังนั้นการผลิตจึงถือเป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างรายได้ การกระจายรายได้ และการใช้จ่ายในระบบเศรษฐกิจ

บัญชีการผลิตด้านรายรับ (Resources) จะแสดงมูลค่าผลผลิต (Output) ทั้งที่เป็นสินค้าและบริการ (Goods and services) ที่เกิดขึ้นในระบบเศรษฐกิจ

สินค้า (Goods) คือ วัตถุทางกายภาพที่ผลิตขึ้นซึ่งสามารถระบุสิทธิในความเป็นเจ้าของได้ และสามารถโอนความเป็นเจ้าของจากหน่วยเศรษฐกิจหนึ่งไปยังอีกหน่วยหนึ่งได้ โดยการทำธุรกรรมในตลาด สินค้าอาจถูกใช้เพื่อตอบสนองความจำเป็นหรือความต้องการของครัวเรือนหรือชุมชน หรือใช้เพื่อผลิตสินค้าหรือบริการอื่น ๆ สินค้าบางอย่างอาจไม่เคยถูกแลกเปลี่ยนเลย ในขณะที่บางอย่างอาจถูกซื้อและขายหลายครั้ง

บริการ (Services) คือ ผลลัพธ์จากกิจกรรมการผลิตที่เปลี่ยนแปลงสภาพ หรืออำนวยความสะดวกในการแลกเปลี่ยนผลิตภัณฑ์ โดยทั่วไปบริการไม่สามารถระบุสิทธิความเป็นเจ้าของได้ และมักไม่

สามารถแยกออกจากกระบวนการผลิตได้ บริการเป็นการสร้างการเปลี่ยนแปลงที่ผลิตขึ้นตามคำสั่งซื้อ ตามความต้องการของผู้บริโภค เมื่อการผลิตเสร็จสิ้นลงถือว่าบริการนั้นถูกส่งมอบให้แก่ผู้บริโภคเรียบร้อยแล้ว

ผลผลิต (Output) ของสินค้าและบริการ ในบัญชีการผลิต แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

- 1) ผลผลิตเพื่อตลาด (Market output) คือ ผลผลิตที่ผลิตขึ้นเพื่อขายในตลาดด้วยราคาที่มีนัยสำคัญทางเศรษฐกิจ
- 2) ผลผลิตเพื่อใช้เอง (Output for own final use) คือ การผลิตที่ผู้ผลิตเก็บไว้เพื่อการอุปโภคบริโภคขั้นสุดท้ายของตนเองหรือเพื่อการสะสมทุน
- 3) ผลผลิตที่ไม่ใช่เพื่อตลาด (Non - market output) คือ ผลผลิตที่จัดหาให้แก่หน่วยงานอื่นหรือชุมชนโดยรวม โดยคิดค่าใช้จ่ายเพียงเล็กน้อย หรือในราคาที่ไม่มียุทธศาสตร์ทางเศรษฐกิจหรือไม่คิดค่าใช้จ่าย

บัญชีการผลิตด้านรายจ่าย (Uses) จะแสดงค่าใช้จ่ายขั้นกลาง (Intermediate consumption) ประกอบด้วย มูลค่าของสินค้าและบริการที่ถูกบริโภคในฐานะปัจจัยนำเข้าของกระบวนการผลิต โดยไม่รวมสินทรัพย์ถาวรซึ่งการบริโภคจะถูกบันทึกเป็นค่าเสื่อมราคา สินค้าหรือบริการอาจถูกแปรรูปหรือใช้จนหมดไปโดยกระบวนการผลิต ปัจจัยนำเข้าบางอย่างจะปรากฏออกมาอีกครั้งหลังจากถูกแปรรูปและรวมเข้าเป็นส่วนหนึ่งของผลผลิต

รายการดุล (Balancing item) ของบัญชีการผลิต คือ มูลค่าเพิ่ม (Value added) ซึ่งแสดงส่วนเกินของรายได้ที่มากกว่ารายจ่าย คำนวณได้จากผลผลิต (Output) หักค่าใช้จ่ายขั้นกลาง (Intermediate consumption) มูลค่าเพิ่ม สามารถวัดได้ทั้งแบบขั้นต้น (Gross) หรือแบบสุทธิ (Net) นั่นคือ ก่อนหรือหลังหักค่าเสื่อมราคาสินทรัพย์ถาวร (Consumption of fixed capital) ที่แสดงการลดลงในระหว่างงวดบัญชีของมูลค่าปัจจุบันของสินทรัพย์ถาวร รวมถึงทรัพยากรธรรมชาติที่ถูกผลิตขึ้น อันเป็นผลมาจากการเสื่อมสภาพทางกายภาพ ความล้าสมัยตามปกติ หรือความเสียหายจากอุบัติเหตุตามปกติ

มูลค่าเพิ่ม (Gross value added) คือ มูลค่าผลผลิตหักด้วยค่าใช้จ่ายขั้นกลาง

มูลค่าเพิ่มสุทธิ (Net value added) คือ มูลค่าผลผลิตขั้นต้น (Gross Output) หักด้วยค่าใช้จ่ายขั้นกลาง (Intermediate consumption) ราคาสินทรัพย์ถาวร (Consumption of fixed capital)

ผลรวมของมูลค่าเพิ่มของหน่วยหรือสถาบันเศรษฐกิจในประเทศบวกภาษีผลิตภัณฑ์ (Taxes on products) หักด้วยเงินอุดหนุนผลิตภัณฑ์ (Subsidies on products) เรียกว่า ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Gross domestic product: GDP)

3.3.2 บัญชีแหล่งที่มาของรายได้ (Generation of income account)

เป็นส่วนขยายหรือรายละเอียดเพิ่มเติมของบัญชีการผลิต ซึ่งบันทึกรายได้ที่เกิดขึ้นที่เป็นของหน่วยงานรัฐบาลและหน่วยงานที่มีส่วนร่วมโดยตรงในการผลิต เช่นเดียวกับบัญชีการผลิต บัญชีนี้สามารถจัดทำขึ้นสำหรับสถานประกอบการและอุตสาหกรรม รวมถึงหน่วยสถาบันและภาคเศรษฐกิจได้ เพื่อแสดงให้เห็นว่ารายได้เกิดขึ้นในภาคส่วน (Sectors) ภาคส่วนย่อย หรืออุตสาหกรรมใด

บัญชีแหล่งที่มาของรายได้ ด้านรายรับ (Resources) มีรายการเดียว คือ มูลค่าเพิ่ม (Value added) ซึ่งเป็นรายการปรับสมดุลที่ยกยอดมาจากบัญชีการผลิต

บัญชีแหล่งที่มาของรายได้ ด้านรายจ่าย (Uses) บันทึกการจ่ายจากมูลค่าเพิ่ม (Value added) โดยมีรายจ่ายที่ผู้ผลิตต้องจ่ายออกจากมูลค่าเพิ่ม ได้แก่ ค่าตอบแทนแรงงาน (Compensation of employees) ภาษีหักเงินอุดหนุนการผลิต (Taxes less Subsidies on products)

รายการดุล (Balancing item) ของบัญชีการสร้างรายได้ คือ ส่วนเกินดำเนินงานและรายได้แบบผสม (Operating surplus and mixed income) ซึ่งวัดส่วนเกินหรือขาดดุลที่เกิดขึ้นจากการผลิตก่อนที่จะนำไปคิดรวมกับดอกเบี้ย ค่าเช่า หรือค่าธรรมเนียม ที่ต้องจ่ายสำหรับสินทรัพย์ทางการเงิน หรือทรัพย์สินถาวรและสินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตนอื่น ๆ ที่หน่วยเศรษฐกิจกู้ยืมหรือเข้ามา หรือดอกเบี้ยและค่าเช่าที่พึงรับจากสินทรัพย์ดังกล่าวที่หน่วยเศรษฐกิจเป็นเจ้าของ

3.3.3 บัญชีการกระจายรายได้ปฐมภูมิ (Allocation of primary income accounts)

ในบัญชีนี้ จะแสดงให้เห็นว่ารายการที่ต้องจ่ายในบัญชีแหล่งที่มาของรายได้ นั้นถูกส่งไปรับที่ใด และยังรวมถึงจำนวนรายได้จากทรัพย์สิน (Property incomes) ทั้งที่ได้รับและที่ต้องจ่ายโดยหน่วยสถาบันหรือภาคสถาบันด้วย แหล่งที่มาของรายได้ซึ่งเกี่ยวข้องกับกิจกรรมการผลิต สามารถจัดทำได้ในระดับสถานประกอบการ (Establishments) และระดับสาขาอุตสาหกรรม (Industries) ตลอดจนหน่วยสถาบันและภาคสถาบัน แต่สำหรับบัญชีการกระจายรายได้ปฐมภูมิ ไม่มีความเชื่อมโยงโดยตรงกับการผลิต จึงสามารถจัดทำได้เฉพาะในระดับหน่วยสถาบันและภาคสถาบันเท่านั้น

บัญชีการกระจายรายได้ปฐมภูมิ ด้านรายรับ (Resources) และ ด้านรายจ่าย (Uses) แสดงให้เห็นรายได้และรายจ่าย 2 ประเภท ได้แก่

1) รายได้จากการทำงานที่บันทึกไว้แล้วในบัญชีแหล่งที่มาของรายได้ โดยแสดงให้เห็นว่าเป็นรายรับ ณ ที่ใด ประกอบด้วย

- ค่าตอบแทนแรงงานที่ครัวเรือนในประเทศหรือครัวเรือนที่ไม่ได้พำนักในประเทศเป็นผู้ได้รับ
- ภาษีการผลิตและการนำเข้าหักด้วยเงินอุดหนุน (Taxes less subsidies on production and imports): ที่หน่วยงานรัฐบาลหรือรัฐบาลต่างประเทศเป็นผู้ได้รับ (หรือต้องจ่าย)
- กำไรส่วนเกินจากการดำเนินงาน (Operating surplus) หรือ รายได้ผสม (Mixed income): ของหน่วยสถาบัน ซึ่งยกยอดมาจากบัญชีแหล่งที่มาของรายได้

2) รายได้จากทรัพย์สิน (Property incomes) ที่ได้รับจากการเป็นเจ้าของสินทรัพย์ทางการเงินหรือสินทรัพย์ที่มีได้มาจากการผลิตและไม่ใช่สินทรัพย์ทางการเงิน (Non - produced non-financial assets) รวมถึงทรัพยากรธรรมชาติที่มีได้มาจากการผลิต ประกอบด้วย

- ดอกเบี้ย (Interest) เจ้าของสินทรัพย์ทางการเงินได้รับจากหน่วยสถาบันในประเทศหรือหน่วยสถาบันที่ไม่ได้พำนักในประเทศ
- รายได้จากการลงทุน (Investment income): ที่เจ้าของสินทรัพย์ทางการเงินได้รับจากหน่วยสถาบันในประเทศหรือหน่วยสถาบันที่ไม่ได้พำนักในประเทศ
- ค่าเช่า (Rent) ที่เจ้าของสินทรัพย์ที่มีได้มาจากการผลิต (รวมถึงทรัพยากรธรรมชาติ) ได้รับจากการให้หน่วยสถาบันอื่นเช่า

รายการดุล (Balancing item) ของบัญชีการกระจายรายได้ปฐมภูมิ คือ รายการดุลรายได้ปฐมภูมิ หรือ รายได้ประชาชาติ (Balance of primary incomes /National income) แสดงมูลค่ารวมของรายได้จากการทำงานของหน่วยสถาบันหรือภาคสถาบัน หักด้วยยอดรวมของรายได้จากการทำงาน ในระดับเศรษฐกิจโดยรวม

รายได้ประชาชาติเบื้องต้น (Gross National Income - GNI) คือ มูลค่ารวมของยอดคงเหลือเบื้องต้นของรายได้จากการทำงานของทุกภาคสถาบัน สำหรับรายได้ประชาชาติสุทธิ (Net National Income - NNI) คือ มูลค่ารวมของยอดคงเหลือสุทธิของรายได้จากการทำงาน

3.3.4 บัญชีการกระจายรายได้ทุติยภูมิ (Secondary distribution of income account)

เป็นการแสดงให้เห็นว่ารายได้ถูกกระจายระหว่างหน่วยสถาบันต่างๆ อย่างไร ผ่านการรับและการโอน (Current transfers) การกระจายรายได้ใหม่นี้ถือเป็นขั้นตอนที่สองในกระบวนการกระจายรายได้

บัญชีการกระจายรายได้ทุติยภูมิ ด้านรายรับ (Resources) และ ด้านรายจ่าย (Uses) แสดงให้เห็นรายได้และรายจ่าย 3 ประเภท ได้แก่

- ภาษีเงินได้ ภาษีความมั่งคั่ง และอื่น ๆ (Current taxes on income, wealth, etc.) คือ ภาษีที่ประกอบด้วยภาษีเงินได้ของครัวเรือนหรือกำไรของนิติบุคคล และภาษีความมั่งคั่งที่มีกำหนดจ่ายเป็นประจำทุกรอบภาษี เช่น ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีเงินได้ปิโตรเลียม ภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง ภาษีและค่าธรรมเนียมรถยนต์และล้อเลื่อน ภาษีมรดก ภาษีเดินทาง ค่าธรรมเนียมสนามบิน ใบอนุญาตประกอบธุรกิจและอาชีพเฉพาะ ภาษีที่เก็บจากผู้ได้รับรางวัลจากลอตเตอรี่ เป็นต้น

- เงินสมทบการประกันสังคม (Social contributions) คือ เงินสมทบทั้งที่จ่ายจริงและที่ประเมินขึ้น (imputed) ที่ต้องจ่ายเข้าสู่ระบบประกันสังคม เพื่อให้ผู้รับประโยชน์ที่ระบุไว้มีสิทธิได้รับสิทธิประโยชน์ทางสังคมตามที่ระบบกำหนดไว้ นายจ้างอาจจ่ายเงินสมทบแทนลูกจ้างของตน ซึ่งเงินสมทบเหล่านี้ถือเป็นส่วนหนึ่งของค่าตอบแทนลูกจ้าง และรวมอยู่ในยอดคงเหลือของรายได้ที่หามาได้ของครัวเรือน ในบัญชีเงินโอนรายได้ที่ไม่ใช่การโอนในรูปสิ่งของ รวมถึงเงินที่ครัวเรือนจ่ายเองในฐานะลูกจ้าง ผู้ประกอบอาชีพอิสระหรือผู้ว่างงาน จะถูกบันทึกเป็นรายจ่ายของครัวเรือน และเป็นรายรับของหน่วยงานที่รับผิดชอบระบบประกันสังคมนั้น ๆ เงินสมทบทางสังคมอาจเป็นรายรับของหน่วยงานใด ๆ ก็ตาม ที่ให้บริการระบบประกันสังคมแก่ลูกจ้างของตน (รวมถึงกรณีพิเศษที่ครัวเรือนในฐานะวิสาหกิจที่ไม่ได้จดทะเบียนนิติบุคคล

ให้บริการระบบประกันสังคมแก่ลูกจ้าง) หรือเป็นรายรับของหน่วยงานบุคคลที่สามที่ได้รับมอบหมายให้ดูแลระบบประกันสังคม อย่างไรก็ตาม เงินสมทบส่วนใหญ่มักจะถูกบันทึกเป็นรายรับของภาครัฐบาล รวมถึงกองทุนประกันสังคม และบริษัทประกันภัยหรือกองทุนบำเหน็จบำนาญในภาคสถาบันการเงิน เงินสมทบทางสังคมจะบันทึกเป็นรายจ่ายสำหรับครัวเรือนเท่านั้น ไม่ว่าจะมิหรือไม่มีถิ่นที่อยู่ก็ตาม โดยเงินสมทบการประกันสังคม ประกอบด้วย 4 รายการ (1) เงินสมทบประกันสังคมจากนายจ้าง (Employers' actual social contributions) เงินที่นายจ้างจ่ายสมทบเข้ากองทุนในนามของลูกจ้าง ที่อยู่ในแผนงานประกันสังคม ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของค่าตอบแทนแรงงาน (2) เงินสมทบประกันสังคมจากสวัสดิการอื่นของนายจ้าง (Employers' imputed social contributions) เงินที่ประเมินขึ้นจากการที่นายจ้างจ่ายเพื่อสวัสดิการทางสังคมให้แก่ลูกจ้าง อดีตลูกจ้าง และผู้อยู่ในอุปการะ ในกรณีที่มิได้ตั้งกองทุนไว้โดยเฉพาะ ซึ่งนายจ้างได้จ่ายให้แก่ลูกจ้าง โดยมีได้มีการจัดตั้งเป็นกองทุนไว้ก่อน (3) เงินสมทบประกันสังคมจากครัวเรือน (Households actual social contributions) เงินสมทบที่ลูกจ้างหรือครัวเรือนจ่ายสมทบเข้ากองทุนที่อยู่ในแผนงานประกันสังคม เพื่อผลประโยชน์ของครัวเรือนเอง (4) เงินสมทบประกันสังคมเพิ่มจากรายได้การลงทุนของครัวเรือน (Households social contributions supplements) เงินผลประโยชน์ที่ครัวเรือนได้รับระหว่างรอบระยะเวลาบัญชีจากการลงทุนในแผนงานประกันสังคม

- การโอนสวัสดิการทางสังคมที่ไม่ใช่การโอนในรูปสิ่งของ (Social benefits other than social transfers in kind) ได้แก่ เงินผลประโยชน์ทางสังคมทั้งหมดในรูปเงินสด ทั้งการประกันสังคมและสิทธิประโยชน์ช่วยเหลือทางสังคม ประกอบด้วย 3 รายการ คือ (1) เงินผลประโยชน์การประกันสังคมในรูปของเงินสด (Social security benefits in cash) เงินผลประโยชน์จากประกันสังคมที่จ่ายเป็นเงินสดให้กับผู้ประกันตน/ครัวเรือนโดยแผนงานประกันสังคม โดยใช้รูปแบบของสิทธิประโยชน์กรณีเจ็บป่วยทุพพลภาพและค่าคลอดบุตร สิทธิประโยชน์กรณีว่างงาน เพื่อการเกษียณอายุ และเงินบำนาญที่รอดชีวิต ผลประโยชน์ที่เสียชีวิต เงินหรือผลประโยชน์อื่น ๆ (2) ผลประโยชน์ทางสวัสดิการสังคมอื่น ๆ (Other social insurance benefits) เงินที่ประเมินขึ้นจากการที่นายจ้างจ่ายเงินเพื่อการสวัสดิการทางสังคมให้ลูกจ้าง อดีตลูกจ้าง และผู้อยู่ในอุปการะ ในกรณีที่มิได้ตั้งกองทุนไว้โดยเฉพาะ (3) ผลประโยชน์ความช่วยเหลือสังคมในรูปของเงินสด (Social assistance benefits in cash) ผลประโยชน์เพื่อสวัสดิการสังคมที่จ่ายเป็นเงินสดให้แก่ภาคครัวเรือน โดยรัฐบาลหรือสถาบันไม่แสวงหากำไรให้บริการครัวเรือน เป็นการให้เปล่าโดยผู้รับมิต้องจ่ายเงินสมทบ เช่น เงินสมทบรัฐบาล (กรณีสงเคราะห์บุตรและชราภาพ) เบี้ยยังชีพคนชรา เบี้ยยังชีพคนพิการ เงินสงเคราะห์เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ เป็นต้น

- การโอนอื่น ๆ (Other current transfers) ได้แก่ เงินโอนระหว่างหน่วยงานของรัฐบาล เงินโอนระหว่างประเทศ เงินโอนระหว่างครัวเรือน

รายการดุล (Balancing item) ของบัญชีบัญชีการกระจายรายได้ทุติยภูมิ คือ รายได้พึงจับจ่ายใช้สอย (Disposable income) โดยคำนวณจากยอดคงเหลือของรายได้ที่หามาได้ของหน่วยสถาบันหรือภาคส่วน บวกการโอนรับทั้งหมด (ยกเว้นการโอนเพื่อสวัสดิการสังคมที่ไม่เป็นตัวเงิน หรือ Social transfers in kind) ที่หน่วยหรือภาคส่วนนั้นพึงได้รับ และหักการโอนจ่ายทั้งหมด (ยกเว้นการโอนเพื่อสวัสดิการสังคมที่ไม่เป็นตัวเงิน หรือ Social transfers in kind) ที่หน่วยหรือภาคส่วนนั้นพึงจ่าย รายได้พึงจับจ่ายใช้สอยสามารถบันทึกได้ทั้งแบบเบื้องต้น (gross) หรือแบบสุทธิ (net)

3.3.5 บัญชีการกระจายรายได้ที่แท้จริง (Redistribution of income in kind account)

เป็นบัญชีที่แสดงมูลค่าสินค้าและบริการเพื่อสวัสดิการสังคมที่ไม่เป็นตัวเงิน หรืออาจเรียกว่า การโอนเพื่อสวัสดิการสังคมที่ไม่เป็นตัวเงิน (Social transfers in kind) ที่ภาครัฐบาลและภาคองค์กรไม่แสวงหากำไรที่ให้บริการครัวเรือน จัดหาให้แก่ประชาชนหรือภาคครัวเรือน โดยสินค้าและบริการเพื่อสวัสดิการสังคมที่ไม่เป็นตัวเงินนั้น ประกอบด้วย

1) การโอนเพื่อสวัสดิการสังคมที่ไม่เป็นตัวเงิน สำหรับสินค้าและบริการที่มีในระบบตลาด (Social transfers in kind non-market production) คือ รายจ่ายเพื่อการอุปโภคของรัฐบาล เพื่อจัดหาสินค้าและบริการให้แก่ครัวเรือนโดยตรงแต่ละบุคคลโดยไม่คิดค่าใช้จ่าย หรือคิดค่าใช้จ่ายเพียงเล็กน้อย หรือในราคาที่ไม่มียุทธศาสตร์ทางเศรษฐศาสตร์ เช่น บริการสาธารณสุข บริการศึกษา เป็นต้น

2) การโอนเพื่อสวัสดิการสังคมที่ไม่เป็นตัวเงิน สำหรับสินค้าและบริการในระบบตลาด (Social transfers in kind - purchased market production) คือ รายจ่ายของรัฐบาลที่นำไปจัดซื้อสินค้าและบริการจากภาคเอกชนในระบบตลาด แล้วนำมาแจกจ่ายให้แก่ประชาชนหรือครัวเรือนเป้าหมายโดยไม่คิดค่าใช้จ่าย หรือคิดค่าใช้จ่ายเพียงเล็กน้อย หรือในราคาที่ไม่มียุทธศาสตร์ทางเศรษฐศาสตร์ เพื่อเป็นสวัสดิการและความช่วยเหลือทางสังคม เช่น การที่รัฐบาลจัดซื้อบริการทางการแพทย์จากโรงพยาบาลเอกชนหรือซื้อยาและเวชภัณฑ์มาให้ประชาชนตรวจรักษาฟรีตามสิทธิสุขภาพโครงการอุดหนุนการรักษาพยาบาล การศึกษา หรือสินค้าควบคุมที่รัฐบาลเป็นผู้จ่ายเงินให้ผู้ประกอบการแทนประชาชน

รายการดุล (Balancing item) บัญชีการกระจายรายได้ที่แท้จริง คือ รายได้พึงจ่ายใช้สอยที่ถูกปรับปรุง (Adjusted disposable income) หมายถึง รายได้ที่สามารถพึงจ่ายใช้สอย ปรับปรุงด้วยการโอนเพื่อสวัสดิการสังคมที่ไม่เป็นตัวเงิน (Social transfers in kind) ที่ภาครัฐบาลและภาคองค์กรไม่แสวงหากำไรที่ให้บริการครัวเรือน

3.3.6 บัญชีการใช้จ่ายจากรายได้พึงจ่ายใช้สอย (Use of disposable income account)

แสดงให้เห็นถึงรายได้พึงจ่ายใช้สอย และการใช้จ่ายขั้นสุดท้ายทั้งหมด ได้แก่ รายจ่ายเพื่อการอุปโภคขั้นสุดท้ายของรัฐบาล (Final consumption expenditure) รายจ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคของครัวเรือนและองค์กรไม่แสวงหากำไรที่ให้บริการครัวเรือน (Household and NPISHs Final Consumption Expenditure) ปรับด้วยการเปลี่ยนแปลงในสิทธิในการรับบำนาญ (Adjustment for the change in pension entitlements) เพื่อจัดสรรเงินออมจำนวนหนึ่งระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ เนื่องจากวิธีการบันทึกเงินสมทบและผลประโยชน์บำนาญในบัญชีการโอนรายได้อื่นนอกเหนือจากการโอนสวัสดิการในรูปแบบอื่น รายการปรับปรุงอาจรวมถึงการเปลี่ยนแปลงในสิทธิประโยชน์ที่ไม่ใช่บำนาญ ที่เกี่ยวข้องกับโครงการประกันสังคม

รายการดุล (Balancing item) ของบัญชีการใช้จ่ายจากรายได้พึงจ่ายใช้สอย คือ การออม (Saving) ซึ่งสามารถบันทึกได้ทั้งแบบเบ็ดเสร็จ (gross) หรือแบบสุทธิ (net)

สำหรับภาคส่วนที่มีค่าใช้จ่ายในการบริโภคขั้นสุดท้าย การออม แสดงถึงส่วนหนึ่งของรายได้ที่ใช้จ่ายได้ ปรับปรุงด้วยการเปลี่ยนแปลงในสิทธิประโยชน์เงินบำนาญ การออมอาจเป็นบวกหรือลบได้ ขึ้นอยู่กับว่ารายได้ที่ใช้จ่ายได้เกินกว่าค่าใช้จ่ายในการบริโภคขั้นสุดท้าย สำหรับภาคส่วนอื่น ๆ การออมจะเท่ากับ

รายได้ที่ใช้จ่ายได้ ปรับตามการเปลี่ยนแปลงของเงินบำนาญและสิทธิประโยชน์อื่น ๆ ที่ไม่ใช่เงินบำนาญ กรณีการออมเป็นบวก รายได้ที่ไม่ได้ใช้จ่ายจะต้องนำไปใช้ในการซื้อสินทรัพย์ หรือลดหนี้สิน หากการออมเป็นลบสินทรัพย์ทางการเงินหรือสินทรัพย์ที่ไม่ใช่ทางการเงินบางส่วนจะต้องถูกขายออกไป หรือหนี้สินบางส่วนเพิ่มขึ้น ดังนั้น การออมจึงเป็นตัวเชื่อมระหว่างบัญชีเดินสะพัดของลำดับบัญชีทางเศรษฐกิจและบัญชีสะสมสินทรัพย์

3.3.7 บัญชีการใช้จ่ายจากรายได้พึงจับจ่ายใช้สอยปรับด้วยการโอนทางสังคม (Use of adjusted disposable income account)

ในบัญชีนี้ แสดงการอุปโภคบริโภคขั้นสุดท้ายที่แท้จริงของครัวเรือน (Households Actual final consumption) โดยคำนวณจากมูลค่าของการอุปโภคบริโภคขั้นสุดท้าย (Final consumption expenditure) บวก ด้วยมูลค่าของการโอนเพื่อสวัสดิการสังคมที่ไม่เป็นตัวเงิน (Social transfers in kind) ที่ได้รับมา ขณะที่การอุปโภคขั้นสุดท้ายที่แท้จริงของภาครัฐบาล (General government Actual final consumption) และการอุปโภคขั้นสุดท้ายที่แท้จริงของภาคองค์กรไม่แสวงหากำไรที่ให้บริการครัวเรือน (NPISH Actual final consumption) คำนวณมาจากการนำมูลค่าการอุปโภคขั้นสุดท้าย (Final consumption expenditure) หัก ด้วยมูลค่าของการโอนเพื่อสวัสดิการสังคมที่ไม่เป็นตัวเงิน (Social transfers in kind) ที่ต้องจ่ายออกไป ซึ่งถือว่าตัวเลขทั้งสองนี้หักล้างกัน ดังนั้นมูลค่าของการอุปโภคบริโภคขั้นสุดท้ายที่แท้จริงของเศรษฐกิจโดยรวมจึงเท่ากับมูลค่าของค่าใช้จ่ายในการบริโภคขั้นสุดท้ายทั้งหมด

บทที่ 4

ผลการศึกษา

4.1 ภาครัฐบาลกับบัญชีการผลิต (Production account)

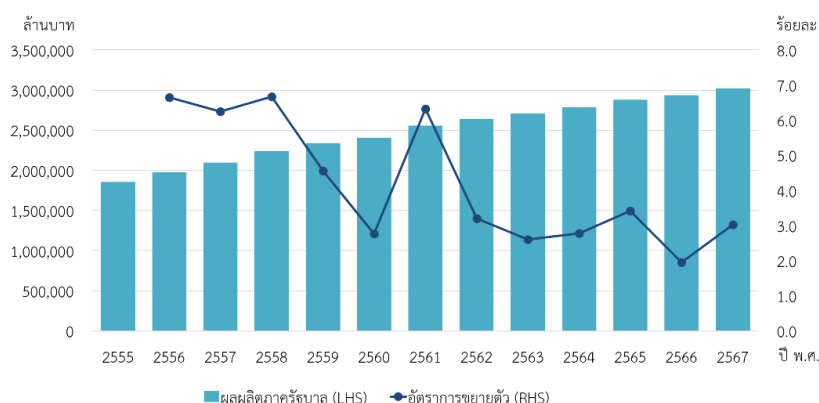
4.1.1 ผลผลิตภาครัฐบาล (General government Output)

ผลผลิตของรัฐบาล หมายถึง มูลค่าของสินค้าและบริการที่หน่วยงานภาครัฐบาลผลิตขึ้น เพื่อให้บริการแก่ประชาชนและสนับสนุนการดำเนินงานของระบบเศรษฐกิจ โดยส่วนใหญ่เป็นผลผลิตที่ไม่ใช่เพื่อตลาด (Non - market output) มากกว่าผลผลิตเพื่อตลาด (Market output) เช่น บริการด้านการศึกษา การสาธารณสุข การบริหารราชการทั่วไป การป้องกันประเทศ และการรักษาความสงบภายในประเทศ ซึ่งรัฐบาลจัดหาให้แก่ประชาชนโดยไม่คิดค่าใช้จ่าย หรือคิดค่าบริการในราคาที่ไม่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจ

1) มูลค่าและอัตราการขยายตัวของผลผลิตภาครัฐบาล

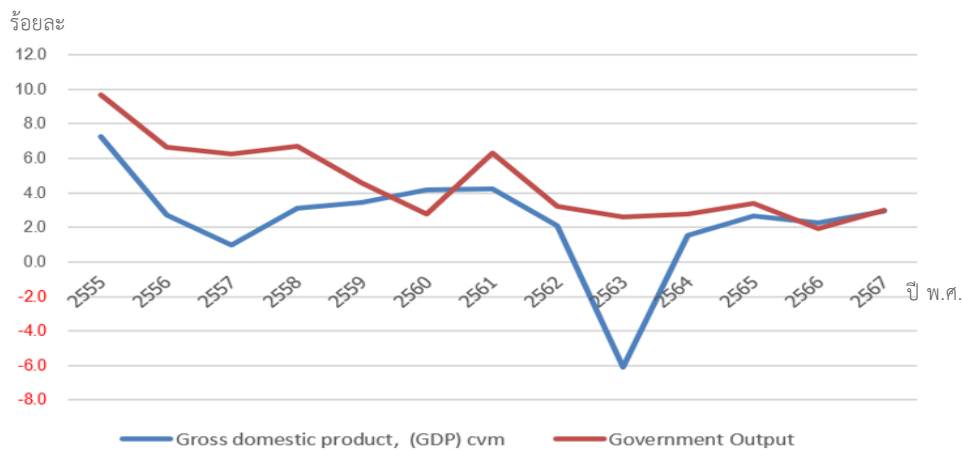
ในช่วงปี 2555 - 2567 ผลผลิตภาครัฐบาลมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 4.6 ต่อปี สำหรับปี 2567 ผลผลิตรวมภาครัฐบาลมีมูลค่า 3,023,285 ล้านบาท และขยายตัวร้อยละ 3.0

แผนภาพที่ 4.1 มูลค่าและอัตราการขยายตัวของผลผลิตภาครัฐบาล

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)

แผนภาพที่ 4.2 อัตราการขยายตัวของผลผลิตภาครัฐบาลและอัตราการขยายตัวของ GDP

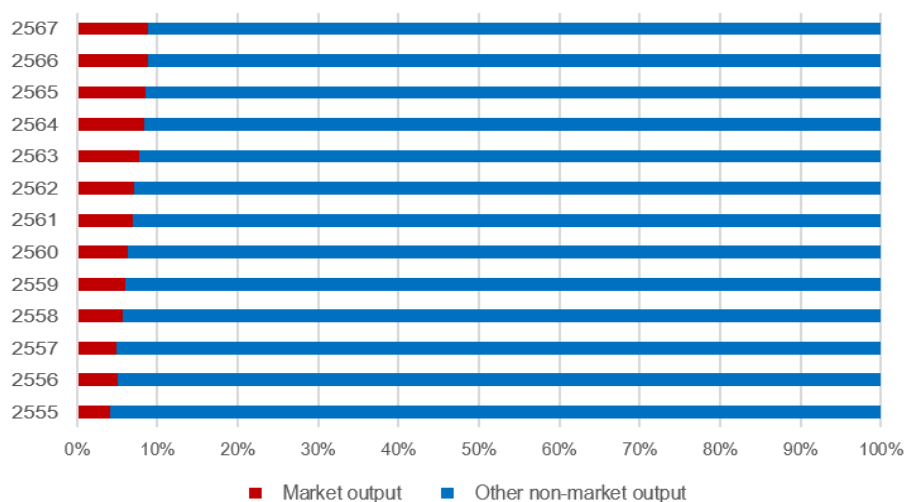
ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)

การขยายตัวของผลผลิตภาครัฐบาล มีแนวโน้มชะลอตัวลงจากช่วงต้น โดยในปี 2555 มีการขยายตัวในระดับสูง ก่อนปรับลดลงในปีต่อมา ทั้งนี้ ในบางช่วงที่ผลผลิตภาครัฐบาลหดตัว มีสาเหตุสำคัญจากภาวะเศรษฐกิจที่ชะลอตัวและการเบิกจ่ายงบประมาณที่ล่าช้า อย่างไรก็ตาม ในปี 2563 ซึ่งเศรษฐกิจไทยหดตัวรุนแรง ผลผลิตภาครัฐบาลยังคงขยายตัว สะท้อนบทบาทสำคัญของภาครัฐบาลในการสนับสนุนเสถียรภาพทางเศรษฐกิจท่ามกลางความผันผวนของเศรษฐกิจโดยรวม

2) ผลผลิตภาครัฐบาลจำแนกตามลักษณะการผลิต

เมื่อจำแนกตามลักษณะการผลิต ใน ปี 2567 พบว่า ผลผลิตภาครัฐบาลส่วนใหญ่เป็นผลผลิตที่ไม่ใช่เพื่อตลาด มีมูลค่า 2,757,475 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 91.2 ของผลผลิตรวมภาครัฐบาล ขณะที่ผลผลิตเพื่อตลาด มีมูลค่า 265,810 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 8.8 ของผลผลิตรวมภาครัฐบาล แสดงให้เห็นว่าการผลิตของภาครัฐบาลส่วนใหญ่เป็นการผลิตสินค้าและบริการสาธารณะ ที่จัดทำให้แก่หน่วยสถาบันอื่น ลักษณะที่ไม่มีการคิดค่าใช้จ่าย หรือคิดค่าใช้จ่ายเพียงเล็กน้อย

แผนภาพที่ 4.3 สัดส่วนผลผลิตเพื่อตลาดและผลผลิตที่ไม่ใช่เพื่อตลาด

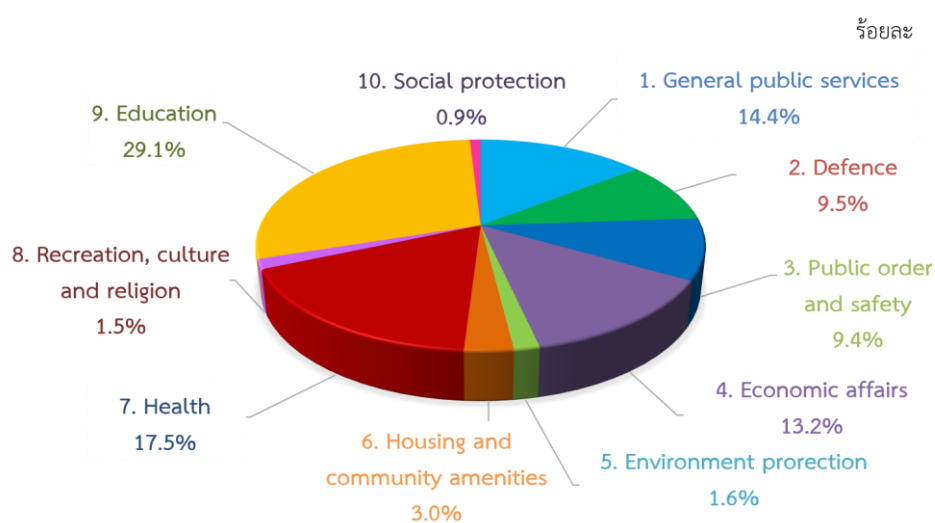
ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)

3) ผลผลิตภาครัฐบาลจำแนกตามลักษณะงานของรัฐบาล

การจำแนกผลผลิตตามลักษณะงานของรัฐบาล (Classification of the Functions of Government: COFOG) เพื่อสะท้อนบทบาทและภารกิจหลักของภาครัฐในแต่ละด้าน

พบว่าใน ปี 2567 ผลผลิตที่มีสัดส่วนสูงที่สุด คือ ผลผลิตด้านการศึกษา (Education) มีมูลค่า 880,240 ล้านบาท สัดส่วนร้อยละ 29.1 รองลงมา ได้แก่ ด้านการสาธารณสุข (Health) มูลค่า 527,743 ล้านบาท สัดส่วนร้อยละ 17.5 ด้านการบริหารงานสาธารณะทั่วไป (General public services) มูลค่า 435,715 ล้านบาท สัดส่วนร้อยละ 14.4 ด้านการเศรษฐกิจ (Economic affairs) มูลค่า 399,360 ล้านบาท สัดส่วนร้อยละ 13.2 ด้านการป้องกันประเทศ (Defense) มูลค่า 286,743 ล้านบาท สัดส่วนร้อยละ 9.5 ด้านการรักษาความสงบภายในประเทศ (Public order and safety) มูลค่า 283,534 ล้านบาท สัดส่วนร้อยละ 9.4 ด้านที่อยู่อาศัยและสิ่งอำนวยความสะดวกในชุมชน (Housing and community amenities) มูลค่า 89,331 ล้านบาท สัดส่วนร้อยละ 3.0 การปกป้องสิ่งแวดล้อม (Environment protection) มูลค่า 47,021 ล้านบาท สัดส่วนร้อยละ 1.6 ด้านการนันทนาการ วัฒนธรรม และศาสนา (Recreation, culture and religion) มูลค่า 45,397 ล้านบาท สัดส่วนร้อยละ 1.5 และด้านการคุ้มครองทางสังคม (Social protection) มูลค่า 28,201 ล้านบาท สัดส่วนร้อยละ 0.9

แผนภาพที่ 4.4 สัดส่วนผลผลิตตามลักษณะงานของรัฐบาล

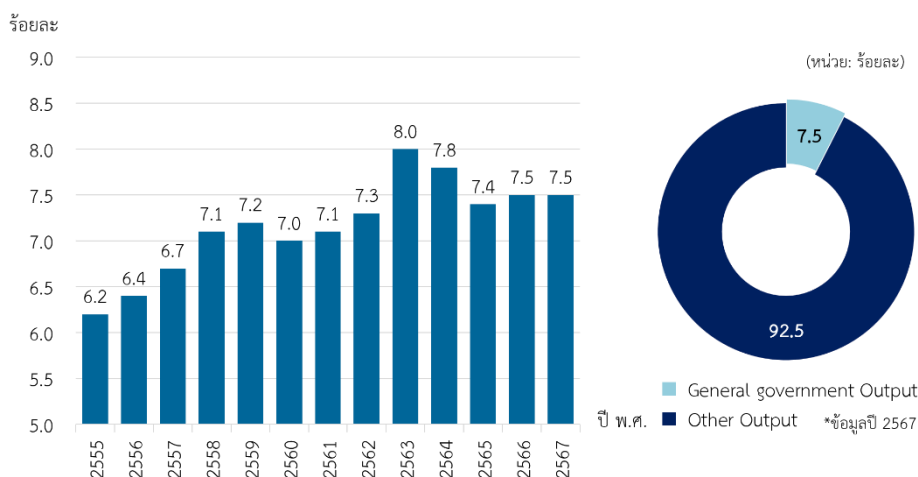
ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)

การผลิตของภาครัฐบาลที่มุ่งเน้นผลิตบริการสาธารณะด้านการศึกษา และการสาธารณสุข แสดงให้เห็นว่า ภาครัฐบาลให้ความสำคัญต่อการดำเนินการผลิตบริการสาธารณะเอง โดยเฉพาะบริการพื้นฐานที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพประชากร และเป็นการพัฒนาทุนมนุษย์ในระยะยาว ขณะเดียวกันก็ให้ความสำคัญต่อการบริหารงานสาธารณะทั่วไป การเศรษฐกิจ การป้องกันประเทศ และการรักษาความสงบภายในประเทศ ซึ่งเป็นกลไกสนับสนุนการดำเนินงานของภาครัฐ รักษาความมั่นคง และสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมให้เป็นไปอย่างต่อเนื่องและมีเสถียรภาพ

4) ผลผลิตภาครัฐบาลต่อผลผลิตรวมของประเทศไทย

เมื่อพิจารณาสัดส่วนผลผลิตภาครัฐบาลต่อผลผลิตรวม ใน ปี 2555 - 2567 พบว่า ผลผลิตภาครัฐบาลโดยเฉลี่ย มีสัดส่วนร้อยละ 7.2 ของผลผลิตรวม โดย ปี 2567 ผลผลิตภาครัฐบาลคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 7.5 ของผลผลิตรวม สำหรับในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 2019 ได้แก่ ปี 2563 - 2564 ผลผลิตภาครัฐบาลต่อผลผลิตรวมสูงกว่าปกติ คือ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 8.0 และร้อยละ 7.8 ตามลำดับ

แผนภาพที่ 4.5 สัดส่วนผลผลิตภาครัฐบาลต่อผลผลิตรวม

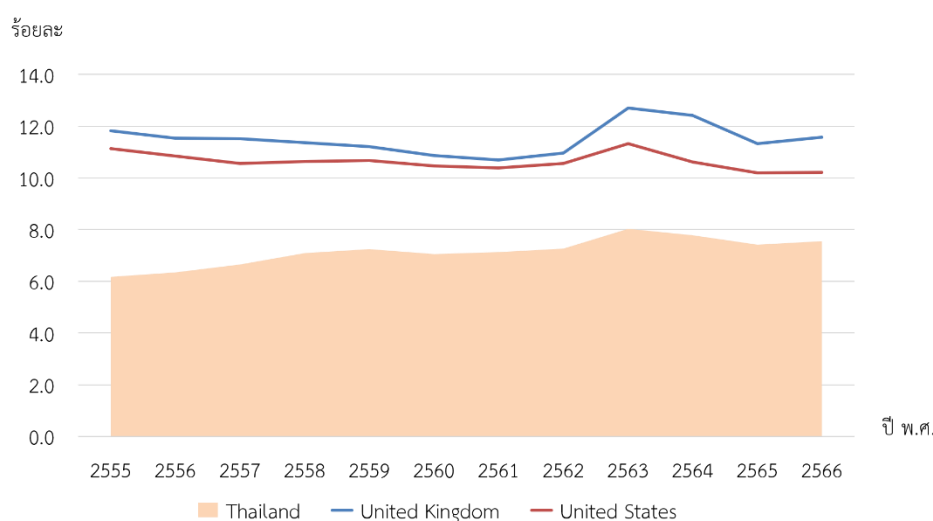
ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)

โดยสรุป ผลผลิตภาครัฐบาลมีสัดส่วนต่อผลผลิตรวมของประเทศค่อนข้างคงที่ในระยะยาว แต่ปรับเพิ่มขึ้นในช่วงวิกฤตโควิด 2019 สะท้อนบทบาทของภาครัฐบาลที่เพิ่มขึ้นในการรองรับผลกระทบทางเศรษฐกิจในช่วงดังกล่าว

5) ผลผลิตภาครัฐบาลต่อผลผลิตรวมของประเทศไทยเทียบกับต่างประเทศ

เมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนผลผลิตภาครัฐบาลต่อผลผลิตรวมของประเทศไทยกับต่างประเทศ ได้แก่ ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา และสหราชอาณาจักร ในช่วงปี 2555 - 2567 พบว่า ประเทศไทยมีสัดส่วนเฉลี่ยต่ำกว่าสหรัฐอเมริกาและสหราชอาณาจักร อย่างไรก็ตาม เมื่อเทียบกับญี่ปุ่น ประเทศไทยมีสัดส่วนเฉลี่ยอยู่ในระดับที่สูงกว่า

แผนภาพที่ 4.6 สัดส่วนผลผลิตของภาครัฐบาลต่อผลผลิตรวม

ที่มา: องค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (OECD)

โดยภาพรวม ผลการเปรียบเทียบดังกล่าวสะท้อนว่า บทบาทของภาครัฐบาลไทยในการสร้างผลผลิตต่อระบบเศรษฐกิจยังอยู่ในระดับต่ำกว่าประเทศพัฒนาแล้วบางประเทศ ตามนโยบายและข้อจำกัดของงบประมาณ แสดงถึงความแตกต่างของโครงสร้างและบทบาทภาครัฐบาลในระบบเศรษฐกิจของแต่ละประเทศ

4.1.2 มูลค่าเพิ่มของภาครัฐบาล (Gross Value added of the general government)

มูลค่าเพิ่ม (Gross value added) คือ รายการดุล (Balancing item) ของบัญชีการผลิต ซึ่งคำนวณจาก **มูลค่าผลผลิต (Output)** หักด้วย**ค่าใช้จ่ายขั้นกลาง (Intermediate consumption)**

แผนภาพที่ 4.7 อัตราการขยายตัวของมูลค่าเพิ่มของภาครัฐบาล

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)

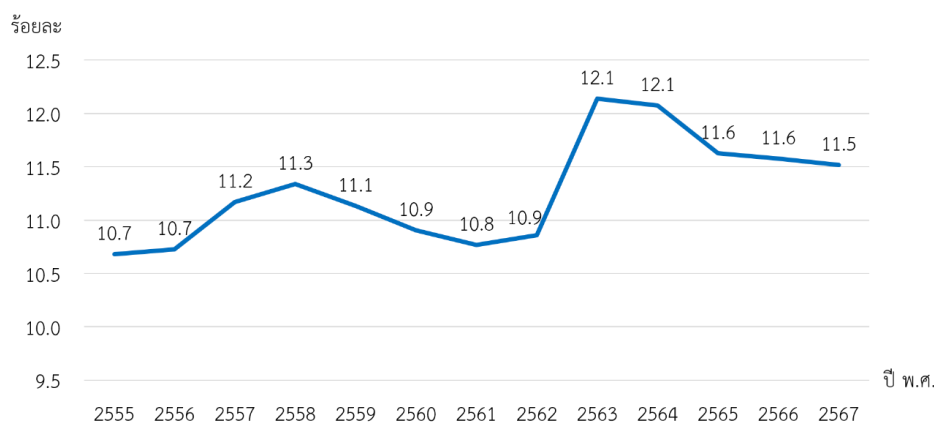
เมื่อพิจารณาอัตราการขยายตัวของผลผลิต ค่าใช้จ่ายขั้นกลาง และมูลค่าเพิ่มขั้นต้นของภาครัฐบาลในช่วงปี 2555 - 2567 พบว่า ทั้งสามรายการมีแนวโน้มชะลอลงเมื่อเทียบกับช่วงต้นของระยะเวลา โดย**ผลผลิต**และ**มูลค่าเพิ่ม** ขยายตัวในระดับสูงในปี 2555 ก่อนปรับลดลงในปีต่อมา ขณะที่

ค่าใช้จ่ายขั้นกลางมีความผันผวนค่อนข้างมาก โดยเพิ่มขึ้นสูงในบางปี เช่น ปี 2556 ปี 2558 และ ปี 2561 แต่มีการปรับตัวลดลงในปี 2560 และปี 2566 สะท้อนความไม่สม่ำเสมอของการใช้สินค้าและบริการขั้นกลางในการผลิตบริการภาครัฐบาล

1) มูลค่าเพิ่มภาครัฐบาลต่อมูลค่าเพิ่มรวมของประเทศไทย

มูลค่าเพิ่มของภาครัฐบาล ปี 2555 - 2567 มีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 4.6 ต่อปี มีแนวโน้มเคลื่อนไหวในทิศทางเดียวกับผลผลิต แต่มีความผันผวนน้อยกว่า โดยในช่วงหลังปี 2562 อัตราการขยายตัวของมูลค่าเพิ่มขึ้นต้นค้อย ๆ ชะลอลง ในปี 2567 มูลค่าเพิ่มของภาครัฐบาล มีมูลค่า 2,152,054 ล้านบาท และขยายตัวร้อยละ 3.3 แสดงให้เห็นว่าการผลิตของภาครัฐบาลยังคงขยายตัวต่อเนื่อง แต่เป็นการขยายตัวในอัตราที่ต่ำกว่าช่วงต้นของระยะเวลาที่ศึกษา

แผนภาพที่ 4.8 สัดส่วนมูลค่าเพิ่มภาครัฐบาลต่อมูลค่าเพิ่มรวม

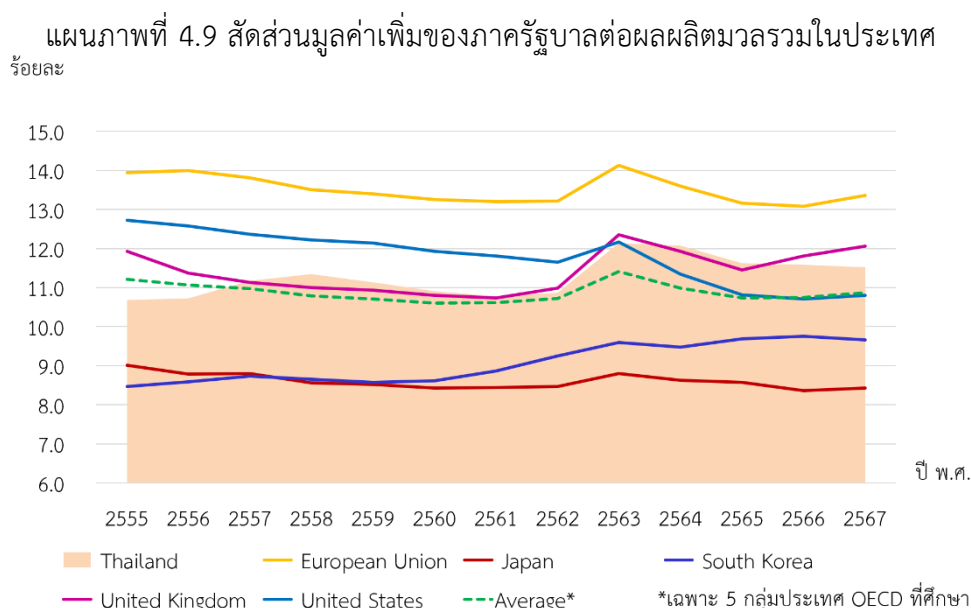
ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)

เมื่อพิจารณาสัดส่วนมูลค่าเพิ่มภาครัฐบาลต่อ GDP ในช่วงปี 2555 - 2567 พบว่า สัดส่วนดังกล่าวมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับใกล้เคียงร้อยละ 11.3 ของ GDP โดยในช่วงปี 2555 - 2562 มีสัดส่วนอยู่ระหว่างประมาณร้อยละ 10.7 - 11.3 ต่อ GDP ก่อนปรับเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจนในปี 2563 เป็นประมาณร้อยละ 12.1 ซึ่งเป็นระดับสูงสุดของช่วงเวลาที่ศึกษา สะท้อนบทบาทของภาครัฐบาลที่เพิ่มขึ้นในช่วงที่เศรษฐกิจได้รับผลกระทบจากสถานการณ์โควิด 2019 หลังจากนั้น สัดส่วนดังกล่าวทยอยปรับลดลงต่อเนื่องในช่วงปี 2564 - 2567 โดยในปี 2567 มีสัดส่วนร้อยละ 11.5 แสดงให้เห็นว่าบทบาทของภาครัฐบาลต่อการสร้างมูลค่าเพิ่มในระบบเศรษฐกิจยังคงมีความสำคัญ แม้จะเป็นสัดส่วนที่ลดลงจากระดับสูงสุดในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจก็ตาม

2) มูลค่าเพิ่มภาครัฐบาลต่อมูลค่าเพิ่มรวมของประเทศไทยเทียบกับต่างประเทศ

เมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนมูลค่าเพิ่มภาครัฐบาลต่อ GDP ของประเทศไทยกับต่างประเทศ และค่าเฉลี่ยของกลุ่มประเทศที่ศึกษา ในช่วงปี 2555 - 2567 พบว่า ประเทศไทยมีสัดส่วนอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำเมื่อเทียบกับสหภาพยุโรป สหรัฐอเมริกา และสหราชอาณาจักร แต่สูงกว่าญี่ปุ่นและสาธารณรัฐเกาหลี เกือบตลอดช่วงเวลาที่ศึกษา โดยสัดส่วนของประเทศไทยอยู่ในช่วงประมาณร้อยละ 10.0 - 11.0 ของ GDP และเคลื่อนไหวใกล้เคียงกับค่าเฉลี่ยของกลุ่มประเทศที่ศึกษา

ทั้งนี้ ในปี 2563 สัดส่วนมูลค่าเพิ่มภาครัฐบาลต่อ GDP ของหลายประเทศปรับเปลี่ยนอย่างชัดเจน โดยเฉพาะประเทศไทย สหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร และสหภาพยุโรป สะท้อนบทบาทของภาครัฐบาลที่เพิ่มขึ้นในช่วงที่เศรษฐกิจได้รับผลกระทบจากสถานการณ์โควิด 2019 หลังจากนั้น สัดส่วนดังกล่าวทยอยปรับลดลงหรือทรงตัวในหลายประเทศ สำหรับปี 2567 ประเทศไทยมีสัดส่วนมูลค่าเพิ่มภาครัฐบาลต่อ GDP อยู่ใกล้เคียงกับค่าเฉลี่ยของกลุ่มประเทศที่ศึกษา แสดงให้เห็นว่าบทบาทของภาครัฐบาลไทยในการสร้างมูลค่าเพิ่มต่อระบบเศรษฐกิจอยู่ในระดับใกล้เคียงกับภาพรวมของประเทศเปรียบเทียบ แม้ยังต่ำกว่ากลุ่มประเทศพัฒนาแล้วบางประเทศ เช่น สหภาพยุโรป สหรัฐอเมริกา และสหราชอาณาจักร

ที่มา: องค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (OECD)

โดยสรุป แม้ผลผลิตภาครัฐบาลจะมีสัดส่วนต่อผลผลิตรวมไม่สูงมากนัก แต่ภาครัฐบาลมีบทบาทสำคัญในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ระบบเศรษฐกิจ โดยมีสัดส่วนมูลค่าเพิ่มของภาครัฐบาลต่อมูลค่าเพิ่มรวมเฉลี่ยร้อยละ 11.3 ซึ่งอยู่ในระดับใกล้เคียงกับค่าเฉลี่ยของกลุ่มประเทศที่ศึกษา สะท้อนประสิทธิภาพและบทบาทของภาครัฐบาลในการผลิตบริการสาธารณะที่มีมูลค่าเพิ่มต่อเศรษฐกิจไทยอย่างมีนัยสำคัญ

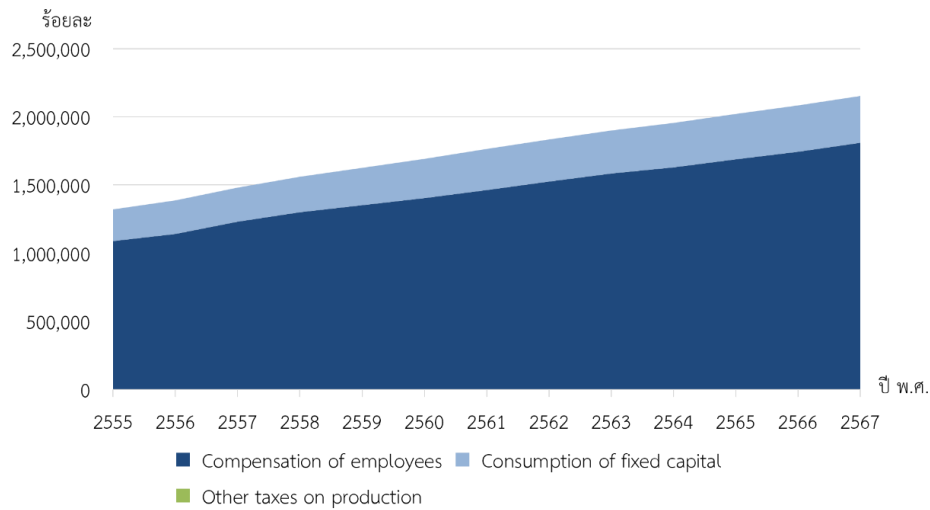
4.2 ภาครัฐบาลกับบัญชีแหล่งที่มาของรายได้ (Generation of income account)

บัญชีแหล่งที่มาของรายได้ เป็นส่วนขยายหรือรายละเอียดเพิ่มเติมของบัญชีการผลิต สำหรับรายการ **มูลค่าเพิ่ม (Value added)** เป็นรายการที่ยกยอดมาจากบัญชีการผลิต ขณะที่รายจ่ายที่ผู้ผลิตต้องจ่ายออกจากมูลค่าเพิ่ม ได้แก่ **ค่าตอบแทนแรงงาน (Compensation of employees)** **ภาษีหักเงินอุดหนุนการผลิตอื่น (Other Taxes less Other Subsidies on products)** และ **ค่าเสื่อมราคาสินทรัพย์ถาวร (Consumption of fixed capital)**

ในด้านองค์ประกอบของมูลค่าเพิ่มภาครัฐบาลในช่วงปี 2555 - 2567 พบว่า มูลค่าเพิ่มภาครัฐบาลมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยมีองค์ประกอบหลัก คือ ค่าตอบแทนแรงงาน ซึ่งมีสัดส่วนสูงสุดและเพิ่มขึ้นตามทิศทางของมูลค่าเพิ่มรวม โดยใน ปี 2567 มูลค่าเพิ่มภาครัฐบาลมีมูลค่า 2,152,054 ล้านบาท ประกอบด้วย ค่าตอบแทนแรงงาน มีมูลค่า 1,809,181 ล้านบาท ค่าเสื่อมราคาสินทรัพย์ถาวร 342,870 ล้านบาท

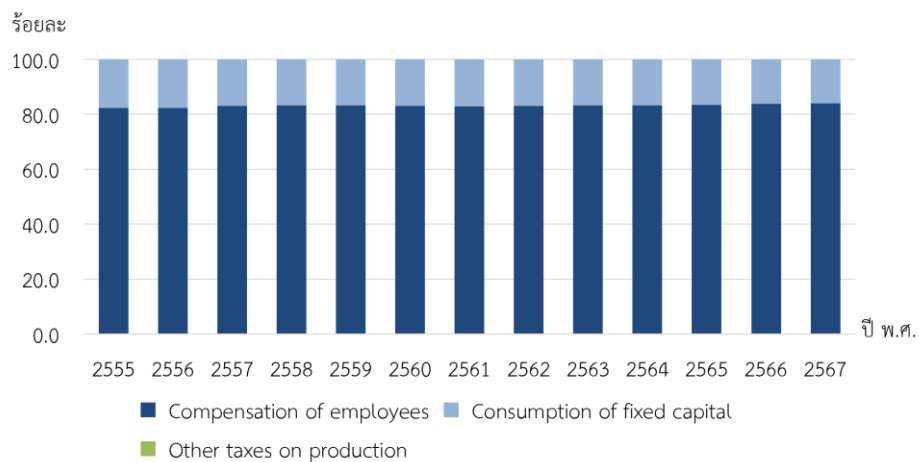
และภาษีหักเงินอุดหนุนการผลิตอื่น 3 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 84.1 ร้อยละ 15.9 และ ร้อยละ 0.001 ของมูลค่าเพิ่มภาครัฐบาล ตามลำดับ

แผนภาพที่ 4.10 องค์ประกอบของมูลค่าเพิ่มภาครัฐบาล

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)

แผนภาพที่ 4.11 สัดส่วนขององค์ประกอบของมูลค่าเพิ่มภาครัฐบาล

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)

จากสัดส่วนค่าตอบแทนแรงงานที่สูง สะท้อนให้เห็นว่าการผลิตบริการของภาครัฐบาลพึ่งพาปัจจัยแรงงานเป็นหลัก เนื่องจากภารกิจสำคัญของภาครัฐบาลส่วนใหญ่เป็นการให้บริการสาธารณะ เช่น การศึกษา สาธารณสุข การบริหารราชการ การรักษาความสงบ และความมั่นคง ขณะที่ค่าเสื่อมราคาสินทรัพย์ถาวรมีมูลค่าเพิ่มขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไปตลอดช่วงเวลาที่ศึกษา แสดงถึงการใช้สินทรัพย์ถาวรของภาครัฐบาลในการสนับสนุนการผลิตบริการสาธารณะอย่างต่อเนื่อง ส่วนภาษีอื่น ๆ จากการผลิตมีมูลค่าน้อยมากเมื่อเทียบกับองค์ประกอบอื่น จึงแทบไม่มีผลต่อโครงสร้างมูลค่าเพิ่มภาครัฐบาลโดยรวม

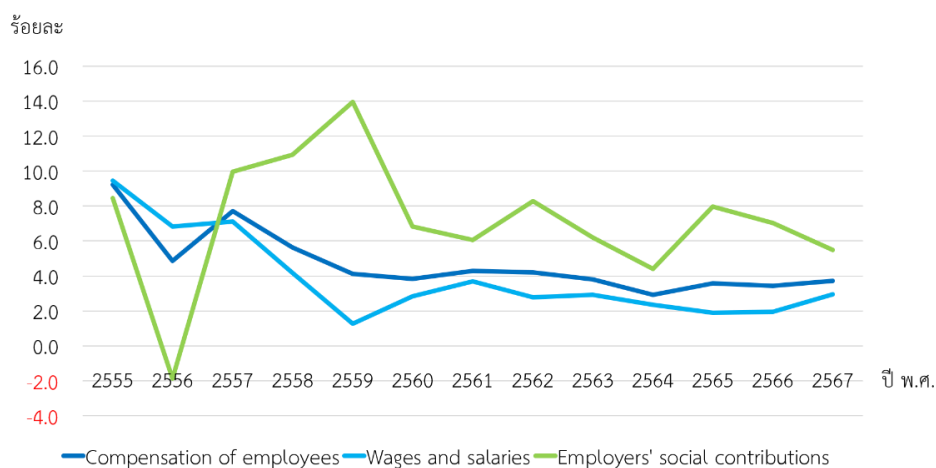
4.2.1 ค่าตอบแทนแรงงานภาครัฐบาล (Compensation of employees)

ค่าตอบแทนแรงงาน ประกอบด้วย เงินเดือนค่าจ้าง (Wages and salaries) และเงินสมทบประกันสังคมจากนายจ้าง (Employers' social contributions)

ในช่วงปี 2555 - 2567 ค่าตอบแทนแรงงานภาครัฐบาลมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 4.7 ต่อปี โดยเงินเดือนค่าจ้างขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 3.9 ต่อปี และเงินสมทบประกันสังคมจากนายจ้างขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 7.2 ต่อปี ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาโครงสร้างค่าตอบแทนแรงงานภาครัฐบาล พบว่า เงินเดือนค่าจ้างและเงินสมทบประกันสังคมจากนายจ้างมีส่วนเฉลี่ยร้อยละ 74.2 และร้อยละ 25.8 ของค่าตอบแทนแรงงานภาครัฐบาล ตามลำดับ

สำหรับปี 2567 ค่าตอบแทนแรงงานภาครัฐบาล มีมูลค่า 1,809,181 ล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 3.7 ประกอบด้วย เงินเดือนค่าจ้าง มีมูลค่า 1,256,672 ล้านบาท และเงินสมทบประกันสังคมจากนายจ้าง มีมูลค่า 552,509 ล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 3.7 และร้อยละ 5.5 ตามลำดับ โดยมีสัดส่วนต่อค่าตอบแทนแรงงานภาครัฐบาลร้อยละ 69.5 และร้อยละ 30.5 ตามลำดับ

แผนภาพที่ 4.12 อัตราการขยายตัวของค่าตอบแทนแรงงานภาครัฐบาล

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)

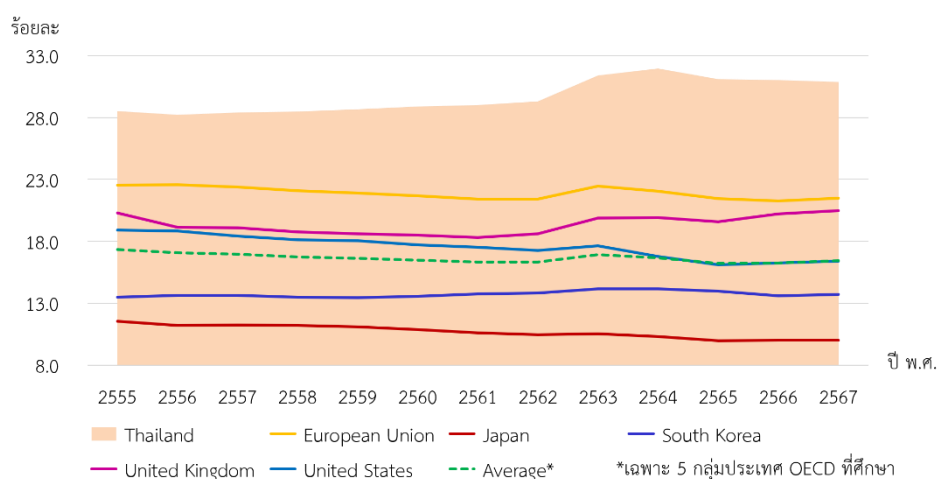
โครงสร้างดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า ค่าตอบแทนแรงงานภาครัฐบาล มีสัดส่วนของเงินเดือนค่าจ้างเป็นองค์ประกอบหลัก ในขณะที่สัดส่วนเงินสมทบประกันสังคมจากนายจ้างมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยระยะยาว แสดงให้เห็นถึงภาระผูกพันด้านสวัสดิการและสิทธิประโยชน์ของแรงงานภาครัฐบาลที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

4.2.2 ค่าตอบแทนแรงงานภาครัฐบาลไทยเทียบกับต่างประเทศ

เมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนค่าตอบแทนแรงงานภาครัฐบาลต่อค่าตอบแทนแรงงานรวมของประเทศไทยกับต่างประเทศและค่าเฉลี่ยของกลุ่มประเทศที่ศึกษา ในช่วงปี 2555 - 2567 พบว่า ประเทศไทยมีสัดส่วนอยู่ในระดับสูงกว่าประเทศเปรียบเทียบส่วนใหญ่ โดยเฉพาะญี่ปุ่น สาธารณรัฐเกาหลี สหรัฐอเมริกา และสหราชอาณาจักร รวมทั้งสูงกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มประเทศที่ศึกษาอย่างต่อเนื่อง สะท้อนให้เห็นว่าค่าตอบแทนแรงงานภาครัฐบาลของไทยมีบทบาทค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับค่าตอบแทนแรงงานรวมของระบบเศรษฐกิจ

ในช่วงปี 2555 - 2562 สัดส่วนค่าตอบแทนแรงงานภาครัฐบาลของไทยอยู่ในระดับประมาณร้อยละ 28.0 - 29.0 ก่อนปรับเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจนในปี 2563 และอยู่ในระดับสูงกว่าเดิมในช่วงปี 2563 - 2567 ขณะที่ประเทศเปรียบเทียบส่วนใหญ่มีสัดส่วนค่อนข้างทรงตัวหรือเปลี่ยนแปลงไม่มากนัก โดยสหภาพยุโรปและสหราชอาณาจักรมีสัดส่วนใกล้เคียงหรือสูงกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มประเทศที่ศึกษา ส่วนญี่ปุ่นและสาธารณรัฐเกาหลีมีสัดส่วนอยู่ในระดับต่ำกว่าอย่างต่อเนื่อง

แผนภาพที่ 4.13 สัดส่วนค่าตอบแทนแรงงานของภาครัฐบาลต่อค่าตอบแทนรวม

ที่มา: องค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (OECD)

โดยสรุป สัดส่วนค่าตอบแทนแรงงานภาครัฐบาลของไทยต่อค่าตอบแทนแรงงานรวมอยู่ในระดับค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับต่างประเทศ แสดงให้เห็นว่าภาครัฐบาลไทยมีบทบาทสำคัญในฐานะผู้จ้างงานและผู้จ่ายค่าตอบแทนแรงงานในระบบเศรษฐกิจ โดยเฉพาะในช่วงหลังปี 2563 ที่สัดส่วนดังกล่าวเพิ่มขึ้นและทรงตัวในระดับสูงกว่าช่วงก่อนหน้า

4.3 ภาครัฐบาลกับบัญชีการกระจายรายได้ปฐมภูมิ (Allocation of primary income accounts)

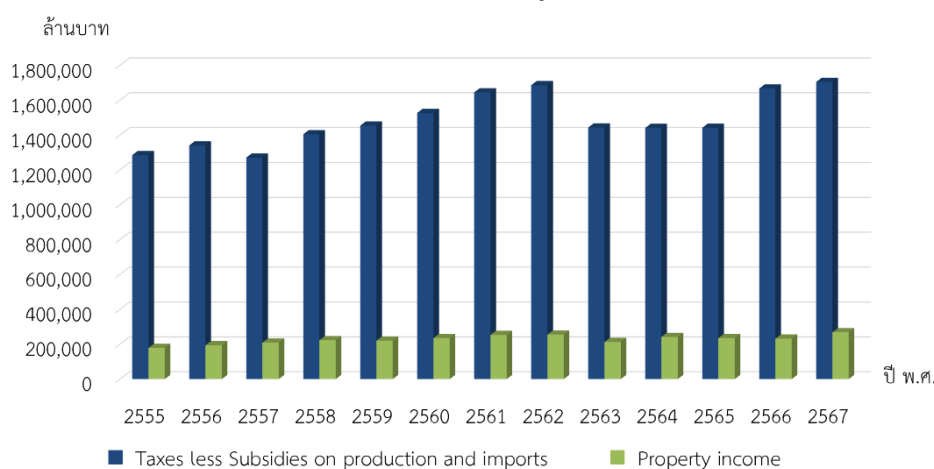
4.3.1 รายได้ปฐมภูมิของภาครัฐบาล (Primary income)

รายได้ปฐมภูมิของภาครัฐบาล ประกอบด้วย **ภาษีการผลิตและการนำเข้าหักด้วยเงินอุดหนุน** (Taxes less subsidies on production and imports) และ **รายได้จากทรัพย์สิน** (Property incomes)

ปี 2555 - 2567 รายได้ปฐมภูมิของภาครัฐบาล ขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 2.6 ภาษีการผลิตและการนำเข้าหักด้วยเงินอุดหนุน ขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 3.7 รายได้จากทรัพย์สินขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 4.1 เมื่อพิจารณาองค์ประกอบของรายได้ปฐมภูมิของภาครัฐบาลในช่วงปี 2555 - 2567 พบว่า รายได้ปฐมภูมิของภาครัฐบาลส่วนใหญ่มาจากภาษีการผลิตและการนำเข้าหักด้วยเงินอุดหนุน ซึ่งมีมูลค่าสูงกว่ารายได้จากทรัพย์สินอย่างชัดเจนตลอดช่วงเวลาที่ศึกษา และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นโดยรวม แม้จะปรับลดลงในช่วงปี 2563 - 2565 ก่อนกลับมาเพิ่มขึ้นอีกครั้งในปี 2566 - 2567

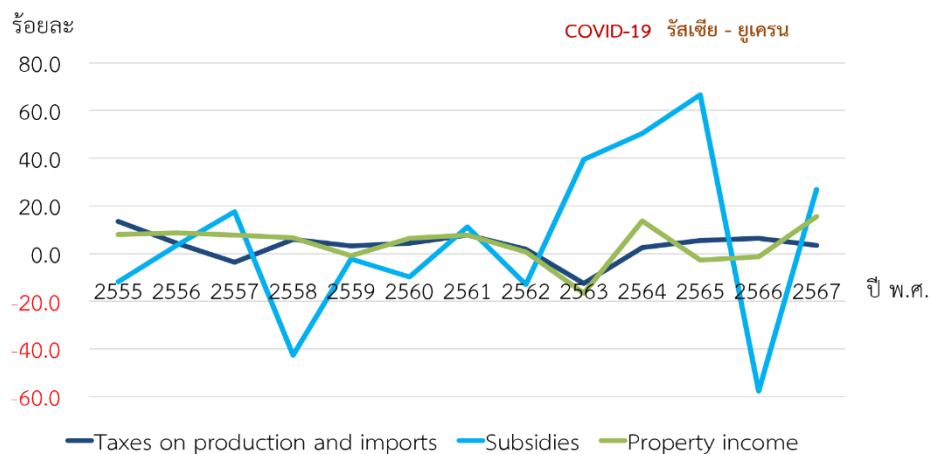
ในปี 2567 ภาษีการผลิตและการนำเข้าหักด้วยเงินอุดหนุน มีมูลค่า 1,703,944 ล้านบาท และรายได้จากทรัพย์สินมีมูลค่า 268,358 ล้านบาท สำหรับรายได้จากทรัพย์สินมีมูลค่าค่อนข้างต่ำเมื่อเทียบกับภาษีการผลิตและการนำเข้าหักด้วยเงินอุดหนุน แต่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไป สะท้อนให้เห็นว่ารายได้ปฐมภูมิของภาครัฐบาลยังคงพึ่งพารายได้จากภาษีการผลิตและการนำเข้าเป็นหลัก ขณะที่รายได้จากทรัพย์สินมีบทบาทสนับสนุนในสัดส่วนที่น้อยกว่า

แผนภาพที่ 4.14 รายได้ปฐมภูมิของภาครัฐบาล

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)

แผนภาพที่ 4.15 อัตราการขยายตัวของรายได้ปฐมภูมิของภาครัฐบาล

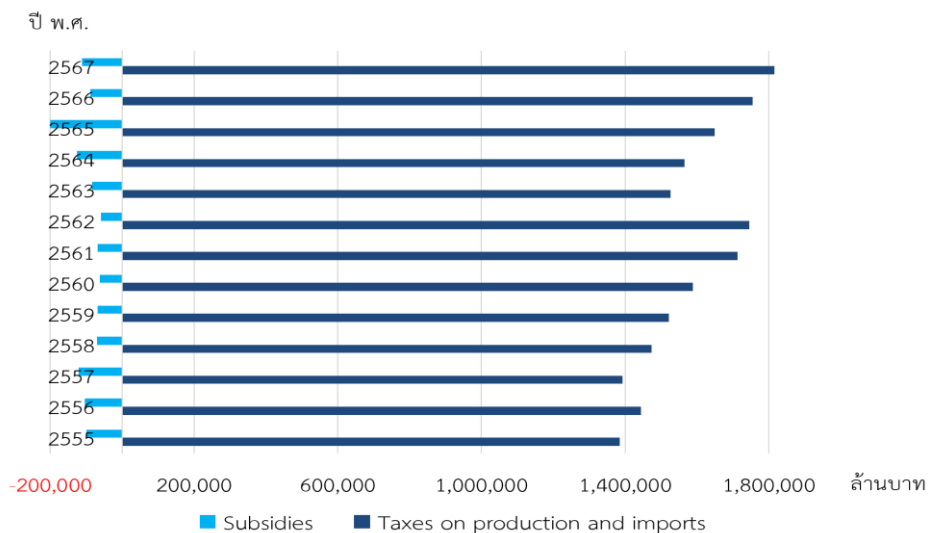

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)

1) ภาษีการผลิตและการนำเข้า และเงินอุดหนุนของประเทศไทย

ในช่วงปี 2555 - 2567 ภาษีการผลิตและการนำเข้ามีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 3.3 ขณะที่เงินอุดหนุนมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 6.0 สำหรับปี 2567 ภาษีการผลิตและการนำเข้ามีมูลค่า 1,815,907 ล้านบาท ส่วนเงินอุดหนุนมีมูลค่า 111,963 ล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 3.5 และร้อยละ 26.9 ตามลำดับ

แผนภาพที่ 4.16 ภาษีการผลิตและการนำเข้าและเงินอุดหนุน

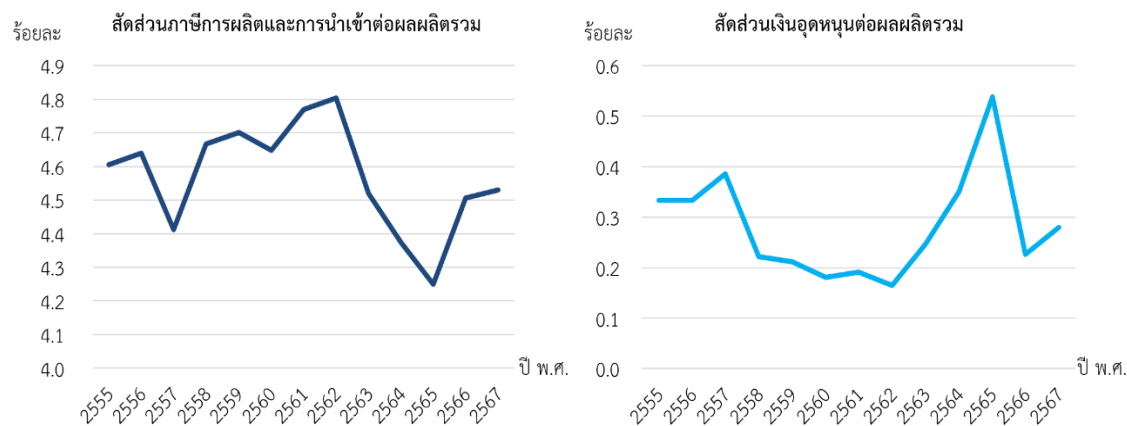

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)

เมื่อพิจารณาสัดส่วนภาษีการผลิตและการนำเข้าต่อผลผลิตรวมในช่วงปี 2555 - 2567 พบว่า สัดส่วนดังกล่าวอยู่ระหว่างร้อยละ 4.2 - 4.8 ของผลผลิตรวม โดยมีค่าเฉลี่ยร้อยละ 4.6 แสดงให้เห็นว่า ภาษีการผลิตและการนำเข้ามีบทบาทต่อผลผลิตรวมในระดับค่อนข้างคงที่ตลอดช่วงเวลาที่ศึกษา ทั้งนี้ สัดส่วนดังกล่าวปรับเปลี่ยนขึ้นในช่วงปี 2558 - 2562 และอยู่ในระดับสูงสุดประมาณร้อยละ 4.8 ในปี 2562 ก่อนปรับลดลงต่อเนื่องในช่วงปี 2563 - 2565 ซึ่งสอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจที่ได้รับผลกระทบ

จากสถานการณ์โควิด 2019 และการชะลอตัวของกิจกรรมทางเศรษฐกิจ หลังจากนั้น สัดส่วนภาษีการผลิต และการนำเข้าต่อผลผลิตรวมเริ่มปรับเพิ่มขึ้นอีกครั้งในปี 2566 - 2567 โดยในปี 2567 อยู่ที่ร้อยละ 4.5 แสดงให้เห็นว่าฐานภาษีจากการผลิตและการนำเข้าค่อย ๆ พื้นตัวตามการขยายตัวของเศรษฐกิจ

แผนภาพที่ 4.17 สัดส่วนภาษีการผลิตและการนำเข้าต่อผลผลิตรวม และสัดส่วนเงินอุดหนุนต่อผลผลิต

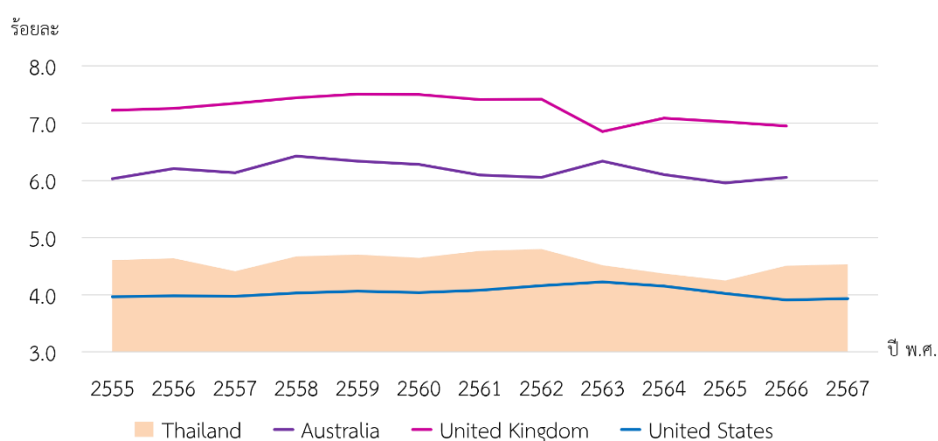

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)

2) ภาษีการผลิตและการนำเข้า และเงินอุดหนุนเทียบกับต่างประเทศ

เมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนภาษีการผลิตและการนำเข้าต่อผลผลิตภาครัฐบาลของประเทศ ไทยกับประเทศเปรียบเทียบในช่วงปี 2555 - 2567 พบว่า ประเทศไทยมีสัดส่วนดังกล่าวอยู่ในระดับต่ำ และค่อนข้างคงที่ โดยต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มประเทศเปรียบเทียบอย่างต่อเนื่อง สะท้อนให้เห็นว่า เงินอุดหนุนมีบทบาทต่อโครงสร้างผลผลิตภาครัฐบาลไทยในระดับจำกัดเมื่อเทียบกับต่างประเทศ

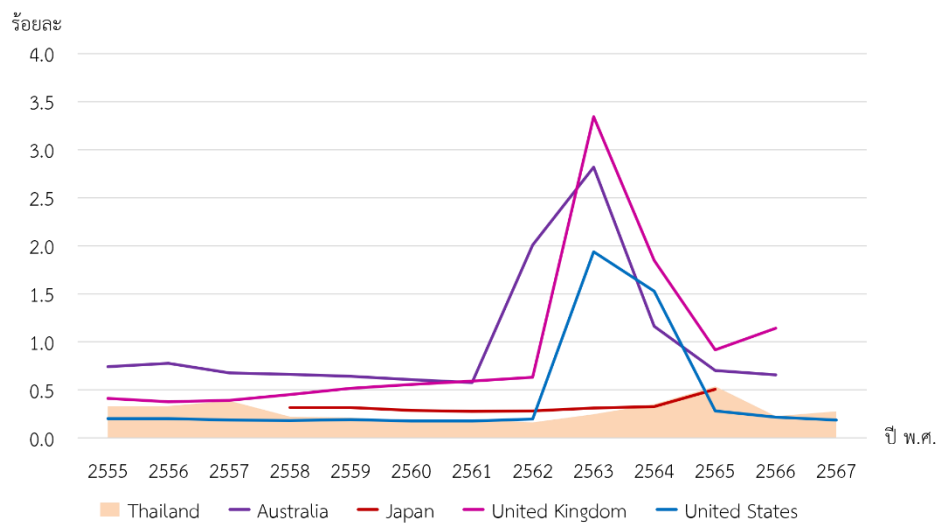
แผนภาพที่ 4.18 สัดส่วนภาษีการผลิตและนำเข้าเทียบกับต่างประเทศ

ที่มา: องค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (OECD)

อย่างไรก็ตาม ในช่วงปี 2562 - 2564 เมื่อเปรียบเทียบกับต่างประเทศ พบว่า หลายประเทศมีสัดส่วนเงินอุดหนุนเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน โดยเฉพาะสหราชอาณาจักร ออสเตรเลีย และ สหรัฐอเมริกา ซึ่งสอดคล้องกับการดำเนินมาตรการช่วยเหลือและสนับสนุนทางเศรษฐกิจในช่วงสถานการณ์ โควิด 2019 ขณะที่ประเทศไทยมีการเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อยและยังคงอยู่ในระดับต่ำกว่าประเทศ ที่เปรียบเทียบส่วนใหญ่

แผนภาพที่ 4.19 สัดส่วนการอุดหนุนเทียบกับต่างประเทศ

ที่มา: องค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (OECD)

โดยสรุป เงินอุดหนุนมีบทบาทต่อโครงสร้างผลผลิตภาครัฐบาลไทยค่อนข้างจำกัด เมื่อเทียบกับต่างประเทศที่มีการใช้เงินอุดหนุนเพิ่มขึ้นอย่างเด่นชัดในช่วงโควิด 2019 โดยเฉพาะสหราชอาณาจักร ออสเตรเลีย และสหรัฐอเมริกา ขณะที่ประเทศไทยเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อยและยังอยู่ในระดับต่ำกว่าประเทศส่วนใหญ่

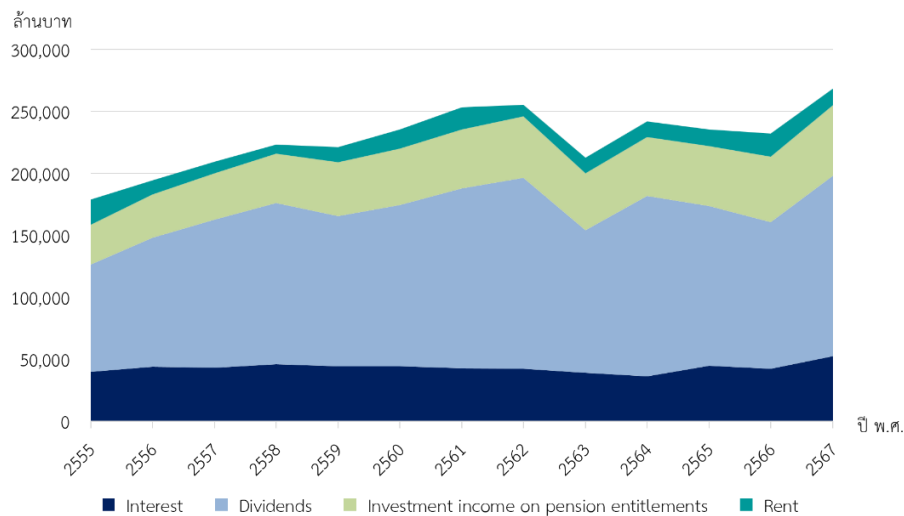
3) รายได้จากทรัพย์สิน (Property incomes)

รายได้จากทรัพย์สิน ประกอบด้วย **ดอกเบี้ยรับ (Interest)** **รายได้จากการลงทุน (Investment income)** และ **รายได้ค่าเช่า (Rent)**

ในช่วงปี 2555 - 2567 รายได้จากทรัพย์สินขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 4.1 ต่อปี โดยดอกเบี้ยรับขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 2.8 ต่อปี รายได้จากการลงทุนขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 4.9 ต่อปี และรายได้ค่าเช่าขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 5.1 ต่อปี เมื่อพิจารณาองค์ประกอบของรายได้จากทรัพย์สินของภาครัฐบาลในช่วง ปี 2555 - 2567 พบว่า รายได้จากทรัพย์สินมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นโดยรวม แม้จะมีความผันผวนในบางปี โดยองค์ประกอบหลักคือ รายได้จากการลงทุน ซึ่งมีมูลค่าสูงที่สุดเมื่อเทียบกับองค์ประกอบอื่น และเป็นปัจจัยสำคัญที่กำหนดทิศทางการเปลี่ยนแปลงของรายได้จากทรัพย์สินโดยรวม อย่างไรก็ตามรายได้จากการลงทุนมีการลดลงในช่วง โดยเฉพาะปี 2563 ขณะที่รายได้จากดอกเบี้ยมีสัดส่วนรองลงมาและเคลื่อนไหวค่อนข้างคงที่ตลอดช่วงระยะเวลาที่ศึกษา สำหรับรายได้จากค่าเช่ามีมูลค่าน้อยที่สุดเมื่อเทียบกับองค์ประกอบอื่น

สำหรับปี 2567 รายได้จากทรัพย์สินมีมูลค่า 268,358 ล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 15.6 โดยดอกเบี้ยรับมีมูลค่า 52,281 ล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 24.3 รายได้จากการลงทุนมีมูลค่า 255,055 ล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 18.3 และรายได้ค่าเช่ามีมูลค่า 13,303 ล้านบาท ลดลงร้อยละ 28.7

แผนภาพที่ 4.20 รายได้จากทรัพย์สิน

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)

โดยสรุป รายได้จากทรัพย์สินของภาครัฐบาลมีรายได้จากการลงทุนเป็นหลัก รองลงมาคือดอกเบี้ยรับ ขณะที่รายได้ค่าเช่ามีบทบาทน้อยต่อรายได้จากทรัพย์สินโดยรวม โครงสร้างดังกล่าวแสดงให้เห็นว่ารายได้จากทรัพย์สินของภาครัฐบาลมีความเกี่ยวข้องกับผลตอบแทนจากการถือครองสินทรัพย์ทางการเงินและการลงทุนเป็นสำคัญ

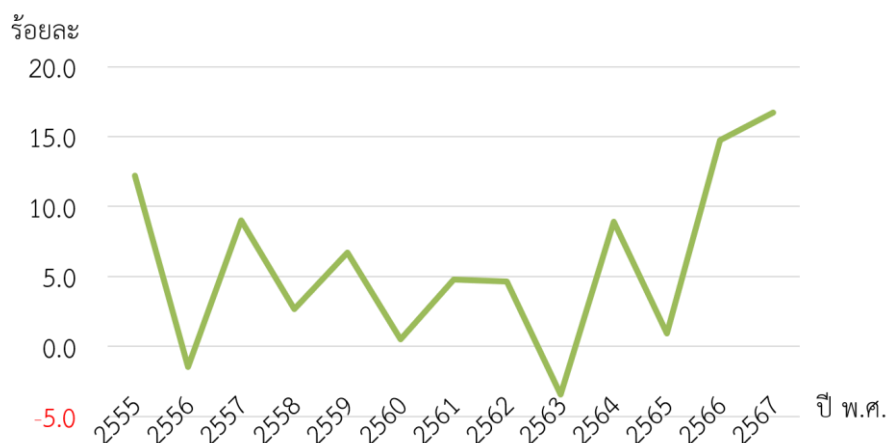
4.3.2 รายจ่ายปฐมภูมิของภาครัฐบาล (Primary income use)

ด้านรายจ่าย (Uses) จะแสดงถึงรายจ่ายเกี่ยวกับทรัพย์สิน ประกอบด้วย ดอกเบี้ยจ่าย ผลตอบแทนจากการลงทุนจ่าย และค่าเช่าจ่าย

ในช่วงปี 2555 - 2567 รายจ่ายปฐมภูมิของภาครัฐบาลขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 5.9 ต่อปี โดยรายจ่ายเกี่ยวกับทรัพย์สินมีลักษณะผันผวนค่อนข้างมาก มีอัตราการขยายตัวที่เพิ่มขึ้นในระดับสูงในบางปี ขณะที่บางปีหดตัวลงอย่างชัดเจน ทั้งนี้ ในช่วงปี 2555 - 2562 อัตราการขยายตัวของรายจ่ายเกี่ยวกับทรัพย์สินเคลื่อนไหวสลับขึ้นลงตามภาระรายจ่ายด้านดอกเบี้ยและรายการที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สิน ก่อนมีการหดตัวในปี 2563 ซึ่งเป็นช่วงที่เศรษฐกิจได้รับผลกระทบจากสถานการณ์โควิด 2019 หลังจากนั้น รายจ่ายเกี่ยวกับทรัพย์สินเร่งตัวขึ้นอย่างชัดเจนในช่วงปี 2566 - 2567 โดยมีการขยายตัวในระดับที่สูงในช่วงท้ายของระยะเวลาที่ศึกษา ปี 2567 รายจ่ายปฐมภูมิ มีมูลค่า 330,127 ล้านบาท

สำหรับปี 2567 รายจ่ายเกี่ยวกับทรัพย์สินมีมูลค่า 330,127 ล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 16.7 โดยองค์ประกอบหลัก คือ ดอกเบี้ยจ่าย ซึ่งมีมูลค่า 272,940 ล้านบาท และขยายตัวร้อยละ 18.6 ขณะที่ผลตอบแทนจากการลงทุนจ่ายมีมูลค่า 57,185 ล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 8.3 และค่าเช่าจ่ายมีมูลค่า 2 ล้านบาท สะท้อนให้เห็นว่าการเพิ่มขึ้นของรายจ่ายเกี่ยวกับทรัพย์สินในปี 2567 มีแรงขับเคลื่อนสำคัญจากดอกเบี้ยจ่ายเป็นสำคัญ

แผนภาพที่ 4.21 สัดส่วนรายจ่ายปฐมภูมิของภาครัฐบาล

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)

แผนภาพที่ 4.22 อัตราการขยายตัวของรายจ่ายปฐมภูมิของภาครัฐบาล

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)

โดยสรุป รายจ่ายเกี่ยวกับทรัพย์สินของภาครัฐบาลมีแนวโน้มผันผวนตาม ภาวะต้นทุนทางการเงิน และภาระผูกพันที่เกี่ยวข้องกับการถือครองหนี้หรือสินทรัพย์ทางการเงิน การเร่งตัวในช่วงปี 2566 - 2567 แสดงให้เห็นว่าภาครัฐบาลมีรายจ่ายเกี่ยวกับทรัพย์สินเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญเมื่อเทียบกับช่วงก่อนหน้านี้ โดยเฉพาะดอกเบี้ยจ่าย ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่มีสัดส่วนสูงและมีบทบาทสำคัญต่อทิศทางของรายจ่ายเกี่ยวกับทรัพย์สินโดยรวม

4.4 ภาครัฐบาลกับบัญชีกระจายรายได้ทุติยภูมิ (Secondary distribution of income account)

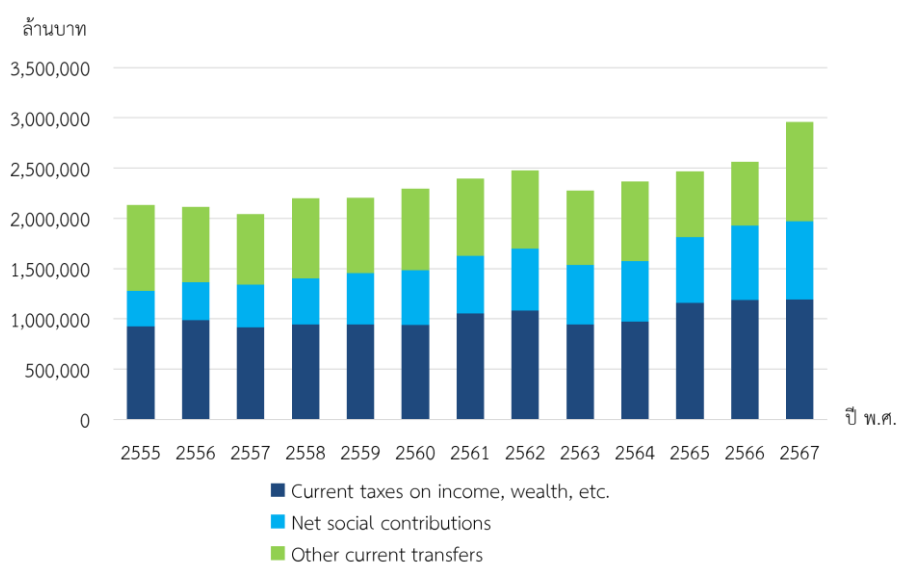
4.4.1 รายได้ทุติยภูมิของภาครัฐบาล (Secondary income)

รายได้ทุติยภูมิของภาครัฐบาล ประกอบด้วย ภาษีเงินได้ ภาษีความมั่งคั่ง และอื่น ๆ (Current taxes on income, wealth, etc.) เงินสมทบประกันสังคมสุทธิ (Net social contributions) และการรับโอนอื่น ๆ (Other current transfers)

ปี 2555 - 2567 รายได้ทุติยภูมิของภาครัฐบาล ขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 3.9 ภาษีเงินได้ ฯ ขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 2.6 เงินสมทบประกันสังคมสุทธิ ขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 6.7 การรับโอนอื่น ๆ ขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 5.4 ภาษีเงินได้ ฯ เป็นองค์ประกอบฐานหลักของรายได้ทุติยภูมิ มีมูลค่าสูงและค่อนข้างทรงตัวในช่วงต้นก่อนเพิ่มขึ้นในช่วงหลัง โดยเฉพาะปี 2565 - 2567 สำหรับเงินสมทบประกันสังคมสุทธิ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นต่อเนื่องตลอดช่วงเวลา สะท้อนการเพิ่มขึ้นของเงินสมทบในระบบประกันสังคมและการผูกพันด้านสวัสดิการที่เกี่ยวข้อง ขณะที่ การรับโอนอื่น ๆ มีการเพิ่มขึ้นในช่วงท้ายของช่วงเวลาที่ศึกษา

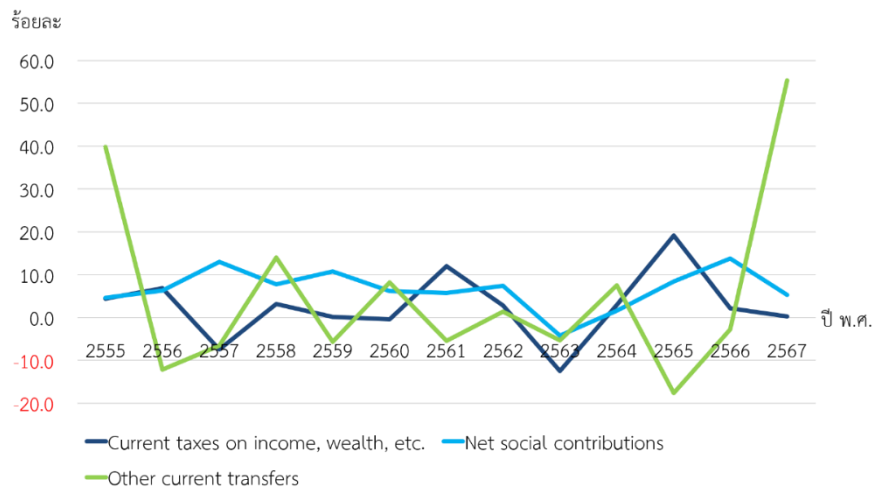
ใน ปี 2567 รายได้ทุติยภูมิของภาครัฐบาล มีมูลค่า 2,959,187 ล้านบาท ภาษีเงินได้ ฯ มีมูลค่า 1,190,875 ล้านบาท เงินสมทบประกันสังคมสุทธิ มีมูลค่า 779,295 ล้านบาท และการรับโอนอื่น ๆ มีมูลค่า 987,017 ล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 0.3 ร้อยละ 5.3 และร้อยละ 55.3 ตามลำดับ

แผนภาพที่ 4.23 รายได้ทุติยภูมิของภาครัฐบาล

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)

แผนภาพที่ 4.24 อัตราการขยายตัวของรายได้ทุติยภูมิของภาครัฐบาล

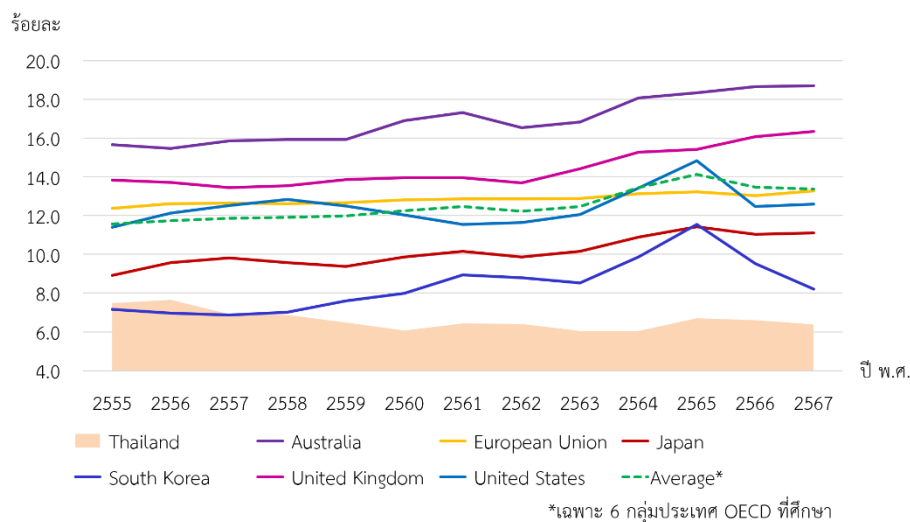

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)

1) ภาษีเงินได้ ภาษีความมั่งคั่ง และอื่น ๆ ของประเทศไทย เทียบกับต่างประเทศ

เมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนภาษีเงินได้ฯ ต่อ GDP ของประเทศไทยกับต่างประเทศ พบว่า ประเทศออสเตรเลียและสหราชอาณาจักรมีสัดส่วน ต่อ GDP อยู่ในระดับสูงที่สุด โดยออสเตรเลียเพิ่มขึ้นต่อเนื่องประมาณร้อยละ 18.0 -19.0 ของ GDP ในช่วงหลัง ขณะที่สหราชอาณาจักรมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเช่นกัน โดยเฉพาะหลังปี 2563 ส่วนสหภาพยุโรป ญี่ปุ่น และสหรัฐอเมริกามีสัดส่วนอยู่ระดับปานกลาง แต่โดยรวมสูงกว่าประเทศไทย ซึ่งมีสัดส่วนอยู่ประมาณร้อยละ 6.0 - 7.0 ของ GDP และมีลักษณะค่อนข้างทรงตัวตลอดช่วงเวลาที่ศึกษา

แผนภาพที่ 4.25 สัดส่วนภาษีรายได้ การถือครองทรัพย์สินและอื่น ๆ ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ

*เฉพาะ 6 กลุ่มประเทศ OECD ที่ศึกษา

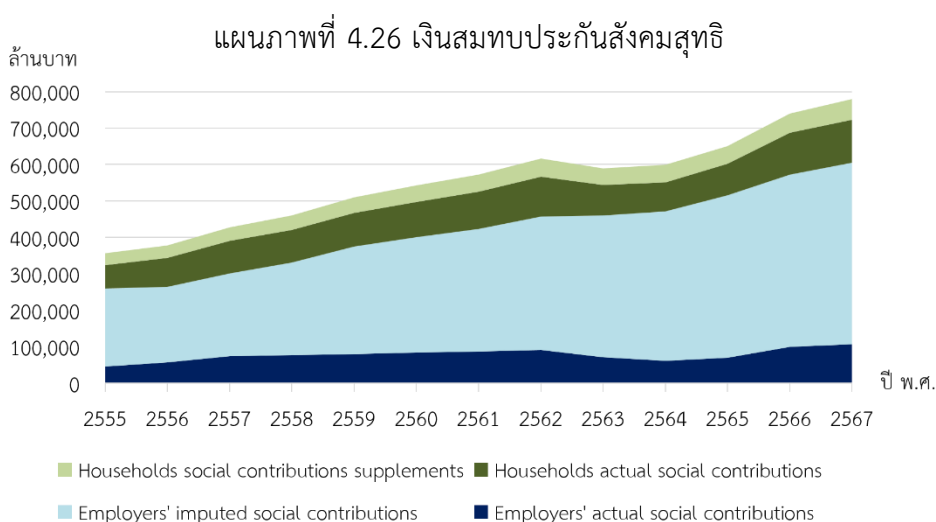
ที่มา: องค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (OECD)

โดยสรุป สัดส่วนภาษีเงินได้ ภาษีความมั่งคั่ง และอื่น ๆ ต่อ GDP ของไทยยังอยู่ในระดับต่ำ เมื่อเทียบกับต่างประเทศและค่าเฉลี่ยของกลุ่มประเทศที่ศึกษา แสดงให้เห็นว่า การจัดเก็บภาษีประเภท ของประเทศไทยยังมีขนาดจำกัด การเพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บและการขยายฐานภาษีจะเป็นแหล่งรายได้สำคัญ ของภาครัฐบาลในอนาคต

2) เงินสมทบประกันสังคมสุทธิ (Net social contributions) ประกอบด้วย 4 รายการ ได้แก่ (1) เงินสมทบประกันสังคมจากนายจ้าง (Employers' actual social contributions) (2) เงินสมทบ ประกันสังคมจากสวัสดิการอื่นของนายจ้าง (Employers' imputed social contributions) (3) เงินสมทบ ประกันสังคมจากครัวเรือน (Households actual social contributions) และ (4) เงินสมทบประกันสังคม เพิ่มจากรายได้การลงทุนของครัวเรือน (Households social contributions supplements)

ในช่วงปี 2555 - 2567 มูลค่าเงินสมทบประกันสังคมสุทธิ ขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 6.7 มีความผันผวนตามภาวะเศรษฐกิจและฐานการจ้างงาน โดยในช่วงปี 2555 - 2562 เงินสมทบประกันสังคมสุทธิ ยังขยายตัวเป็นบวกต่อเนื่อง แม้อัตราการขยายตัวจะแตกต่างกันในแต่ละปี สะท้อนการเพิ่มขึ้นของค่าตอบแทน แรงงานและจำนวนผู้มีส่วนร่วมในระบบประกันสังคม อย่างไรก็ตาม ในปี 2563 อัตราการขยายตัวหดตัวลง อย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับผลกระทบจากสถานการณ์โควิด 2019 ต่อการจ้างงานและกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ก่อนจะทยอยฟื้นตัวในปี 2564 และเร่งตัวสูงขึ้นในช่วงปี 2565 - 2566 โดยปี 2566 มีอัตราการขยายตัวสูงสุดในช่วงหลังของระยะเวลาที่ศึกษา แสดงให้เห็นว่าเงินสมทบประกันสังคมสุทธิยังช่วยสนับสนุนรายได้ทุติยภูมิ ของภาครัฐบาลอย่างต่อเนื่อง และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง โดยองค์ประกอบหลัก คือ **เงินสมทบ ประกันสังคมจากสวัสดิการอื่นของนายจ้าง** ซึ่งมีสัดส่วนสูงที่สุด รองลงมา คือ **เงินสมทบประกันสังคม จากนายจ้าง** และ **เงินสมทบประกันสังคมจากครัวเรือน** ขณะที่**เงินสมทบประกันสังคม**เพิ่มจากรายได้ การลงทุนของครัวเรือน มีสัดส่วนค่อนข้างน้อยเมื่อเทียบกับองค์ประกอบอื่น

ปี 2567 เงินสมทบประกันสังคมสุทธิ มีมูลค่า 779,295 ล้านบาท และขยายตัวร้อยละ 5.3 ประกอบด้วย **เงินสมทบประกันสังคมจากนายจ้าง** มีมูลค่า 107,341 ล้านบาท **เงินสมทบประกันสังคม จากสวัสดิการอื่นของนายจ้าง**มีมูลค่า 497,514 ล้านบาท **เงินสมทบประกันสังคมจากครัวเรือน** มีมูลค่า 117,255 ล้านบาท และเงินสมทบประกันสังคมเพิ่มจากรายได้การลงทุนของครัวเรือนมีมูลค่า 57,185 ล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 7.5 ร้อยละ 5.2 ร้อยละ 2.7 และร้อยละ 8.3 ตามลำดับ

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)

เมื่อพิจารณาองค์ประกอบทั้ง 4 รายการ พบว่า **เงินสมทบประกันสังคมจากนายจ้าง และเงินสมทบประกันสังคมจากสวัสดิการอื่นของนายจ้าง** สะท้อนภาระผูกพันของนายจ้างต่อแรงงาน ขณะที่**เงินสมทบประกันสังคมจากครัวเรือน** สะท้อนการมีส่วนร่วมของลูกจ้างหรือครัวเรือนในการสร้างหลักประกันทางสังคม ส่วน**เงินสมทบประกันสังคมเพิ่มจากรายได้การลงทุนของครัวเรือน** เป็นรายการที่ช่วยสะท้อนผลตอบแทนจากการบริหารเงินสะสมในระบบประกันสังคม

ทั้งนี้ การที่เงินสมทบประกันสังคมจากสวัสดิการอื่นของนายจ้างมีสัดส่วนสูงอย่างต่อเนื่อง แสดงให้เห็นถึง บทบาทของภาระผูกพันด้านสวัสดิการของนายจ้างภาครัฐบาลต่อแรงงาน ขณะที่การเพิ่มขึ้นของเงินสมทบจากครัวเรือนและรายได้จากการลงทุนในแผนงานประกันสังคมช่วยเสริมฐานรายได้ของระบบประกันสังคมในระยะยาว

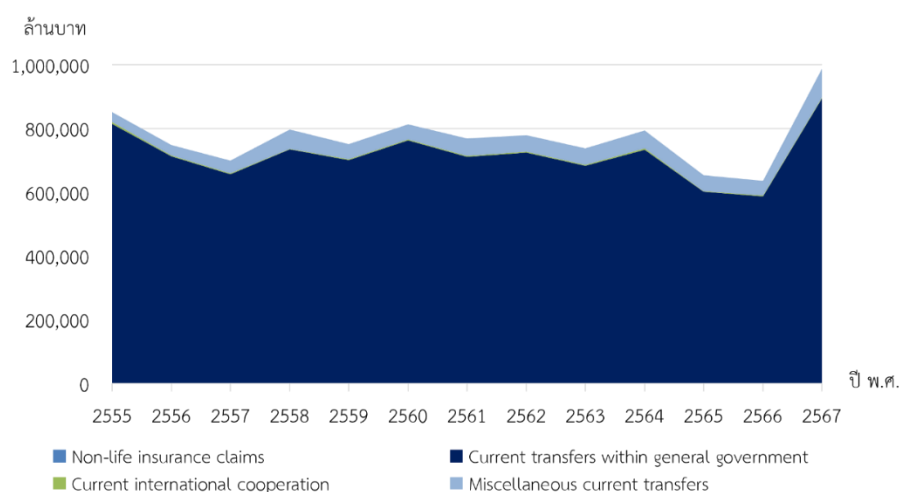
3) การรับโอนอื่น ๆ (Other current transfers)

การรับโอนอื่น ๆ ประกอบด้วย 4 รายการ (1) **ค่าสินไหมทดแทนจากการประกันภัย (Non - life insurance claims)** เป็นเงินผลประโยชน์ที่ผู้ทำประกันภัยเรียกร้องจากบริษัทประกันจากการทำประกันภัยต่าง ๆ ไม่รวมการประกันชีวิต (2) **เงินโอนระหว่างหน่วยงานของรัฐบาล (Current transfers within general government)** เป็นการโอนระหว่างหน่วยงานราชการ หรือหน่วยงานราชการส่วนกลางกับส่วนท้องถิ่น รวมถึงการโอนระหว่างระดับต่าง ๆ ของหน่วยงานรัฐบาล (3) **เงินโอนระหว่างประเทศ (Current international cooperation)** เป็นเงินโอนที่เป็นความร่วมมือระหว่างประเทศ ประกอบด้วย การโอนเป็นเงินสดหรือสิ่งของระหว่างรัฐบาลของแต่ละประเทศหรือระหว่างรัฐบาลกับองค์กรระหว่างประเทศ รวมถึงความช่วยเหลือฉุกเฉินภัยพิบัติทางธรรมชาติ การโอนในรูปแบบสิ่งของ เช่น อาหาร เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค เป็นต้น ทั้งนี้ เงินโอนครอบคลุมเงินเดือนของพนักงานที่ให้ความช่วยเหลือหรือทำงานอยู่ในประเทศที่ได้รับความช่วยเหลือด้วย และ (4) **เงินโอนอื่น (Miscellaneous current transfers)** ประกอบด้วย เงินโอนระหว่างครัวเรือนทั้งที่เป็นเงินสดและสิ่งของ ค่าธรรมเนียมหรือค่าสมัครสมาชิก การบริจาค ค่าปรับ เงินชดเชยการบาดเจ็บหรือทรัพย์สินเสียหายจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ รวมทั้งเงินรางวัลสลากและการพนัน

การรับโอนอื่น ๆ ของภาครัฐบาลในช่วงปี 2555 - 2567 มีมูลค่าค่อนข้างทรงตัวตลอดช่วงเวลาที่ศึกษา โดยองค์ประกอบหลัก คือ เงินโอนระหว่างหน่วยงานของรัฐบาล ซึ่งมีสัดส่วนสูงที่สุดเมื่อเทียบกับรายการอื่น ขณะที่เงินโอนจ่ายอื่น เงินโอนระหว่างประเทศ และรายการที่เกี่ยวข้องกับการประกันวินาศภัย มีสัดส่วนค่อนข้างน้อย

ในปี 2567 การรับโอนอื่น ๆ มีมูลค่า 987,017 ล้านบาท และขยายตัวร้อยละ 55.3 สะท้อนให้เห็นว่าการเพิ่มขึ้นของรายได้ทุติยภูมิในปีดังกล่าวได้รับแรงสนับสนุนสำคัญจากรายการรับโอนอื่น ๆ โดยเฉพาะเงินโอนภายในภาครัฐบาลเป็นหลัก

แผนภาพที่ 4.27 การรับโอนอื่น ๆ ของภาครัฐบาล

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)

กล่าวโดยสรุป การรับโอนอื่น ๆ เป็นองค์ประกอบของรายได้ทุติยภูมิที่มีความผันผวนสูงกว่ารายการภาษีและเงินสมทบประกันสังคม แต่มีบทบาทสำคัญต่อการเร่งตัวของรายได้ทุติยภูมิในบางปี โดยเฉพาะปี 2567 ซึ่งการเพิ่มขึ้นของรายการดังกล่าวเป็นปัจจัยสำคัญที่สนับสนุนการขยายตัวของรายได้ทุติยภูมิของภาครัฐบาลโดยรวม

4.4.2 รายจ่ายทุติยภูมิของภาครัฐบาล

รายจ่ายทุติยภูมิของภาครัฐบาล ประกอบด้วย **การโอนสวัสดิการทางสังคมที่ไม่ใช่สิ่งของ (Social benefits other than social transfers in kind)** เช่น เงินสดหรือสวัสดิการที่รัฐจ่ายให้ประชาชน ครวี่เรือน เช่น เบี้ยยังชีพ เงินช่วยเหลือ หรือสิทธิประโยชน์ทางสังคมต่าง ๆ และ**การโอนจ่ายอื่น ๆ (Other current transfers)** เช่น เงินโอนระหว่างหน่วยงานรัฐบาล เงินโอนระหว่างประเทศ เงินโอนจ่ายอื่น และรายการโอนปัจจุบันอื่น ๆ

ช่วงปี 2555 - 2567 รายจ่ายทุติยภูมิของภาครัฐบาล ขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 4.8 การโอนสวัสดิการทางสังคมที่ไม่ใช่การโอนในรูปสิ่งของ ขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 8.8 และการโอนจ่ายอื่น ๆ ขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 2.7 แนวโน้มโดยรวม คือ รายจ่ายทุติยภูมิของภาครัฐบาลเพิ่มขึ้นจากประมาณ 1.2 ล้านล้านบาท ในปี 2555 เป็นประมาณ 1.9 ล้านล้านบาทในปี 2567 แม้จะมีการลดลงในช่วง โดยเฉพาะหลัง ปี 2564 ช่วงปี 2555 - 2562 รายจ่ายรวมเพิ่มขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไป จากประมาณ 1.1 - 1.4 ล้านล้านบาท สะท้อนการขยายตัวของทั้งรายจ่ายด้านสวัสดิการสังคมและการโอนจ่ายอื่น ๆ โดยรายการสวัสดิการสังคมมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง ขณะที่การโอนจ่ายอื่น ๆ ยังเป็นองค์ประกอบที่มีมูลค่าสูงกว่า ในปี 2563 - 2564 ปี 2564 รายจ่ายทุติยภูมิเพิ่มสูงสุดในช่วงเวลาที่ศึกษา อยู่ที่ประมาณ 2.0 ล้านล้านบาท การเพิ่มขึ้นดังกล่าวมาจากการขยายตัวของ การโอนจ่ายอื่น ๆ เป็นหลัก ซึ่งอาจสะท้อนบทบาทของภาครัฐในการดำเนินมาตรการช่วยเหลือและสนับสนุนเศรษฐกิจในช่วงสถานการณ์พิเศษ เช่น วิกฤตโควิด 2019

ในปี 2567 รายจ่ายทุติยภูมิของภาครัฐบาลมีมูลค่า 1,904,222 ล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 35.0 การโอนสวัสดิการทางสังคมที่ไม่ใช่สิ่งของ มีมูลค่า 782,829 ล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 4.5 การโอนจ่ายอื่น ๆ (Other current transfers) มีมูลค่า 1,121,393 ล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 69.5

แผนภาพที่ 4.28 รายจ่ายทุติยภูมิของภาครัฐบาล

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)

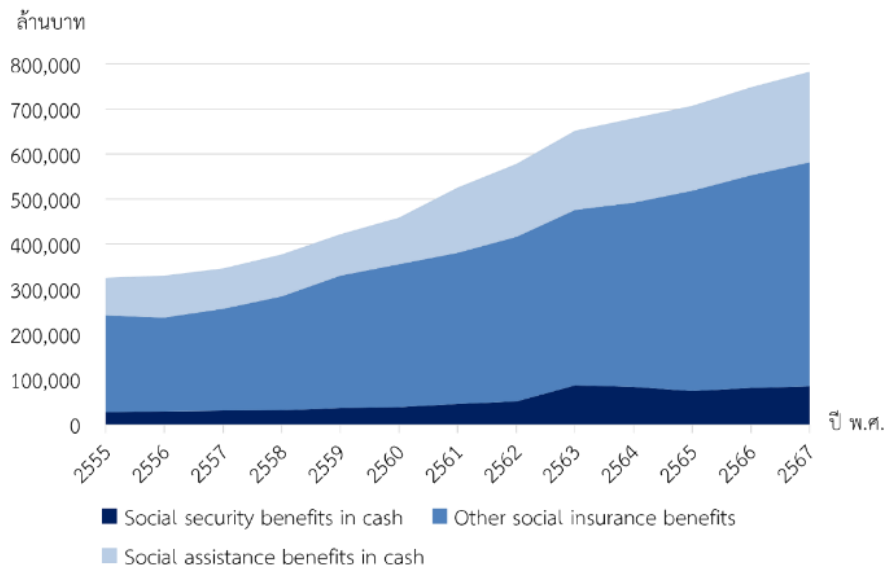
สรุปได้ว่า รายจ่ายทุติยภูมิของภาครัฐบาลมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในระยะยาว โดยรายจ่ายด้านสวัสดิการสังคมเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง สะท้อนบทบาทของภาครัฐในการดูแลประชาชนและระบบสวัสดิการ ขณะที่การโอนจ่ายอื่น ๆ มีความผันผวนมากกว่า และเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้รายจ่ายรวมเพิ่มขึ้นสูงในบางปี โดยเฉพาะปี 2564 และ 2567

1) การโอนสวัสดิการทางสังคมที่ไม่ใช่สิ่งของ (Social benefits other than social transfers in kind)

การโอนสวัสดิการทางสังคมที่ไม่ใช่สิ่งของ ประกอบด้วย 3 รายการ คือ (1) เงินผลประโยชน์การประกันสังคมในรูปของเงินสด (Social security benefits in cash) (2) ผลประโยชน์ทางสวัสดิการสังคมอื่นๆ (Other social insurance benefits) (3) ผลประโยชน์ความช่วยเหลือสังคมในรูปของเงินสด (Social assistance benefits in cash)

เมื่อพิจารณามูลค่ารวมของการโอนสวัสดิการทางสังคมที่ไม่ใช่การโอนในรูปสิ่งของ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจากช่วงต้นของระยะเวลาที่ศึกษา ในช่วงปี 2555 - 2567 พบว่า การโอนสวัสดิการทางสังคมที่ไม่ใช่การโอนในรูปสิ่งของ ขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 8.5 **ผลประโยชน์ทางสวัสดิการสังคมอื่นๆ** เป็นองค์ประกอบที่มีสัดส่วนสูงที่สุดในทุกปี และเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 7.5 รองลงมา คือ **เงินผลประโยชน์การประกันสังคมในรูปของเงินสด** มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเช่นกัน โดยเฉพาะในช่วงหลังปี 2560 เป็นต้นมา เงินผลประโยชน์การประกันสังคมในรูปของเงินสด ขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 12.1 สำหรับ**ผลประโยชน์ความช่วยเหลือสังคมในรูปของเงินสด** มีสัดส่วนต่ำที่สุดเมื่อเทียบกับองค์ประกอบอื่น ปรับเพิ่มขึ้นในช่วง โดยเฉพาะราวปี 2563 ขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 11.3 ทั้งนี้ สัดส่วนของแต่ละองค์ประกอบมีการเปลี่ยนแปลงไม่มากนักตลอดระยะเวลาที่ศึกษา สะท้อนให้เห็นว่าโครงสร้างรายจ่ายด้านสวัสดิการสังคมของภาครัฐบาลมีลักษณะค่อนข้างคงที่ โดยมีรายการผลประโยชน์ทางสวัสดิการสังคมอื่น ๆ เป็นกลไกหลักในการโอนสวัสดิการทางสังคมแก่ภาคครัวเรือน

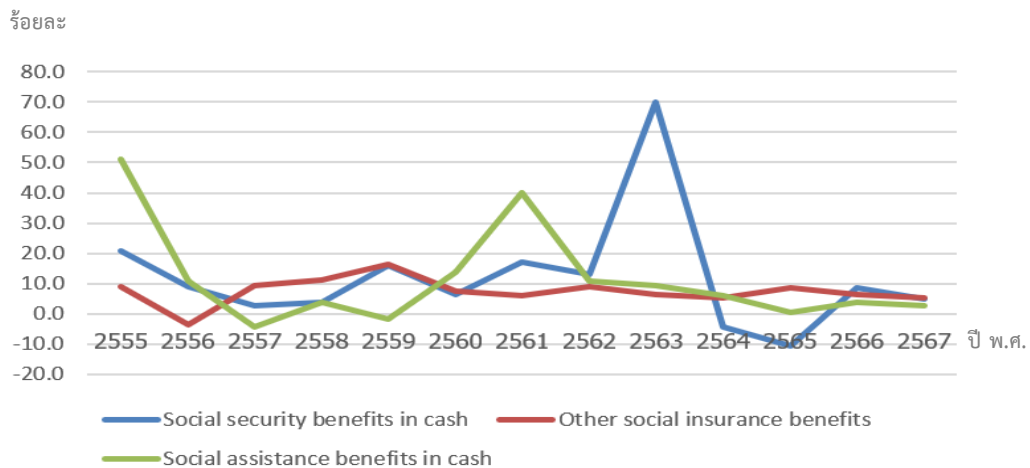
แผนภาพที่ 4.29 การโอนสวัสดิการทางสังคมที่ไม่ใช่การโอนในรูปสิ่งของ

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)

ในปี 2567 การโอนสวัสดิการทางสังคมที่ไม่ใช่สิ่งของ มีมูลค่า 782,829 ล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 4.5 ประกอบด้วย เงินผลประโยชน์การประกันสังคมในรูปของเงินสด มีมูลค่า 84,749 ล้านบาท ผลประโยชน์ทางสวัสดิการสังคมอื่นๆ มีมูลค่า 497,514 ล้านบาท และผลประโยชน์ความช่วยเหลือสังคมในรูปของเงินสด มีมูลค่า 200,566 ล้านบาท

แผนภาพที่ 4.30 อัตราการขยายตัวของการโอนสวัสดิการทางสังคมที่ไม่ใช่การโอนในรูปสิ่งของ

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)

(1) **เงินผลประโยชน์การประกันสังคมในรูปของเงินสด** ได้แก่ เงินผลประโยชน์จากประกันสังคมที่จ่ายเป็นเงินสดให้กับผู้ประกันตน/ครัวเรือนโดยแผนงานประกันสังคม โดยใช้รูปแบบของสิทธิประโยชน์กรณีเจ็บป่วย ทูพพลภาพและค่าคลอดบุตร สิทธิประโยชน์กรณีว่างงาน เพื่อการเกษียณอายุ และเงินบำนาญผลประโยชน์ที่เสียชีวิต เงินหรือผลประโยชน์อื่น ๆ

เมื่อพิจารณาอัตราการขยายตัวของเงินผลประโยชน์การประกันสังคมในรูปของเงินสดพบว่า มีความผันผวนค่อนข้างสูงตลอดช่วงปี 2555 - 2567 โดยเฉพาะในปี 2563 ที่ขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจนสูงสุดในช่วงเวลาที่ศึกษา ก่อนปรับลดลงอย่างมากในปี 2564 - 2565 และกลับมาขยายตัวในระดับปานกลางในช่วงปี 2566 - 2567 แสดงให้เห็นว่า รายการดังกล่าวมีความอ่อนไหวต่อเงื่อนไขของระบบประกันสังคม ภาวะการจ้างงาน และการจ่ายสิทธิประโยชน์ในแต่ละปี สำหรับปี 2567 เงินผลประโยชน์การประกันสังคมในรูปของเงินสด มีมูลค่า 84,749 ล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 5.0

(2) ผลประโยชน์ทางสวัสดิการสังคมอื่นๆ ได้แก่ เงินที่ประเมินขึ้นจากการที่นายจ้างจ่ายเงินเพื่อการสวัสดิการทางสังคมให้ลูกจ้าง อดีตลูกจ้าง และผู้อยู่ในอุปการะ ในกรณีที่มิได้ตั้งกองทุนไว้โดยเฉพาะจากการศึกษา พบว่าอัตราการขยายตัวของผลประโยชน์ทางสวัสดิการสังคมอื่น ๆ เคลื่อนไหวในกรอบที่ค่อนข้างจำกัดเมื่อเทียบกับรายการอื่น แม้จะมีการหดตัวในบางปีช่วงต้น แต่โดยรวมยังคงขยายตัวเป็นบวกในหลายปี และมีแนวโน้มค่อนข้างทรงตัวในช่วงหลัง สะท้อนว่ารายการนี้เป็นองค์ประกอบหลักที่มีความต่อเนื่องและมีบทบาทในการรักษาระดับการโอนสวัสดิการทางสังคมโดยรวมให้มีเสถียรภาพ

จากการศึกษา ช่วงปี 2555 - 2567 พบว่า อัตราการขยายตัวของผลประโยชน์ทางสวัสดิการสังคมอื่น ๆ เคลื่อนไหวในกรอบที่ค่อนข้างจำกัดเมื่อเทียบกับรายการอื่น แม้จะมีการหดตัวในบางปีช่วงต้น แต่โดยรวมยังคงขยายตัวเป็นบวก และมีแนวโน้มค่อนข้างทรงตัวในช่วงหลัง แสดงให้เห็นว่า รายการนี้เป็นองค์ประกอบหลักที่มีความต่อเนื่อง และมีบทบาทในการรักษาระดับการโอนสวัสดิการทางสังคมโดยรวมให้มีเสถียรภาพ ใน ปี 2567 ผลประโยชน์ทางสวัสดิการสังคมอื่นๆ มีมูลค่า 497,514 ล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 5.2

(3) ผลประโยชน์ความช่วยเหลือสังคมในรูปของเงินสด ได้แก่ ผลประโยชน์เพื่อสวัสดิการสังคมที่จ่ายเป็นเงินสดให้แก่ภาคครัวเรือน โดยรัฐบาลหรือสถาบันไม่แสวงหากำไรให้บริการครัวเรือน เป็นการให้เปล่าโดยผู้รับมีต้องจ่ายเงินสมทบ เช่น เงินสมทบรัฐบาล (กรณีสงเคราะห์บุตรและชราภาพ) เบี้ยยังชีพคนชรา เบี้ยยังชีพคนพิการ เงินสงเคราะห์เบี้ยยังชีพผู้ป่วยเอดส์ โครงการธงฟ้าประชารัฐ ของบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ เป็นต้น

ช่วงปี 2555 - 2567 พบว่า อัตราการขยายตัวของผลประโยชน์ความช่วยเหลือทางสังคมในรูปของเงินสด มีความผันผวนสูง โดยขยายตัวสูงในปี 2555 และปี 2561 ก่อนชะลอลงในปีถัดมา และมีอัตราการขยายตัวอยู่ในระดับต่ำลง ในช่วงปลายของระยะเวลาที่ศึกษา การเคลื่อนไหวดังกล่าวเป็นผลจากนโยบายหรือมาตรการช่วยเหลือเฉพาะช่วงเวลา รวมถึงการปรับขนาดของโครงการช่วยเหลือภาครัฐในแต่ละปี สำหรับปี 2567 ผลประโยชน์ความช่วยเหลือสังคมในรูปของเงินสด มีมูลค่า 200,566 ล้านบาท ขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 2.7

โดยสรุป อัตราการขยายตัวของการโอนสวัสดิการทางสังคมแต่ละประเภทมีทิศทางและระดับความผันผวนแตกต่างกัน โดย**เงินผลประโยชน์การประกันสังคมในรูปของเงินสด**และ**ผลประโยชน์ความช่วยเหลือทางสังคมในรูปของเงินสด**มีความผันผวนสูงกว่า**ผลประโยชน์ทางสวัสดิการสังคมอื่น ๆ** ซึ่งมีลักษณะค่อนข้างทรงตัว ทั้งนี้ การโอนสวัสดิการทางสังคมยังคงเป็นกลไกสำคัญของภาครัฐบาลในการสนับสนุนความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมของภาคครัวเรือน โดยเฉพาะกลุ่มที่ได้รับสิทธิประโยชน์และความช่วยเหลือทางสังคมในรูปของเงินสด ทำให้การโอนสวัสดิการทางสังคมที่ไม่ใช่สิ่งของมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นต่อเนื่องในระยะยาว และคาดว่าในอนาคตรายการดังกล่าวจะยังคงขยายตัวต่อไป แม้อัตราการขยายตัวอาจอยู่ในระดับชะลอลงเมื่อเทียบกับบางช่วงที่มีมาตรการพิเศษหรือภาวะวิกฤต โดยมีปัจจัยที่อาจสนับสนุน

การเพิ่มขึ้น ได้แก่ การเข้าสู่สังคมสูงวัย ภาระด้านสวัสดิการและสิทธิประโยชน์ประกันสังคมที่เพิ่มขึ้น ความจำเป็นในการดูแลกลุ่มเปราะบาง รวมถึงการขยายบทบาทของภาครัฐในการลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม

2) การโอนจ่ายอื่น ๆ (Other current transfers)

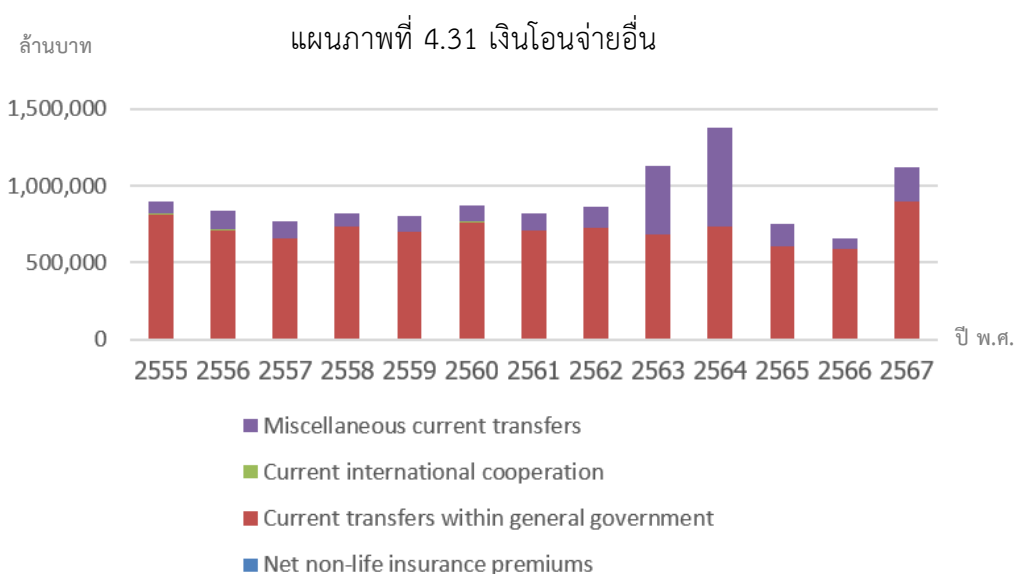
ประกอบด้วย 4 รายการ ได้แก่ (1) เบี้ยประกันวินาศภัยสุทธิ (Net non - life insurance premiums) (2) เงินโอนระหว่างหน่วยงานของรัฐบาล (Current transfers within general government) (3) เงินโอนระหว่างประเทศ (Current international cooperation) และ (4) เงินโอนจ่ายอื่น (Miscellaneous current transfers) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

(1) **เบี้ยประกันวินาศภัยสุทธิ** ได้แก่ การจ่ายประกันภัยต่าง ๆ ที่มีใช้ประกันชีวิต

(2) **เงินโอนระหว่างหน่วยงานของรัฐบาล** การโอนระหว่างหน่วยงานราชการ หรือ หน่วยงานราชการส่วนกลางกับส่วนท้องถิ่น รวมถึงการโอนระหว่างระดับต่าง ๆ ของหน่วยงานรัฐบาล

(3) **เงินโอนระหว่างประเทศ** เงินโอนที่เป็นความร่วมมือระหว่างประเทศ ประกอบด้วย การโอนเป็นเงินสดหรือสิ่งของระหว่างรัฐบาลของแต่ละประเทศหรือระหว่างรัฐบาลกับองค์กรระหว่างประเทศ รวมถึงความช่วยเหลือ อุดหนุนภัยพิบัติทางธรรมชาติ การโอนในรูปแบบสิ่งของ เช่น อาหาร เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค เป็นต้น เงินโอนครอบคลุมเงินเดือนของพนักงานที่ให้ความช่วยเหลือหรือทำงานอยู่ในประเทศที่ได้รับความช่วยเหลือด้วย

(4) **เงินโอนจ่ายอื่น** ประกอบด้วย เงินโอนระหว่างครัวเรือนทั้งที่เป็นเงินสดและสิ่งของ ค่าธรรมเนียมหรือค่าสมัครสมาชิก การบริจาค ค่าปรับ เงินชดเชยการบาดเจ็บหรือทรัพย์สินเสียหายจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ รวมทั้งเงินรางวัลสลากและการพนัน

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)

การโอนจ่ายอื่น ๆ (Other current transfers) ของภาครัฐบาลในช่วงปี 2555 - 2567 มีองค์ประกอบหลักตลอดช่วงเวลา คือ **เงินโอนระหว่างหน่วยงานของรัฐบาล** อย่างไรก็ตาม แม้จะเป็นองค์ประกอบหลักในเชิงมูลค่า แต่ในเชิงอัตราการขยายตัวไม่ได้ผันผวนรุนแรงเท่ารายการเงินโอนจ่ายอื่นสำหรับ **เงินโอนจ่ายอื่น** มีบทบาททรงลงมา แต่เพิ่มขึ้นเด่นชัดในบางปี ตามมาตรการหรือนโยบายเฉพาะช่วงเวลา โดยเฉพาะช่วง ปี 2563 - 2564 ตามโครงการเยียวยาและฟื้นฟูเศรษฐกิจ เช่น โครงการเพิ่มกำลังซื้อให้แก่ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ และผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษ โครงการเราไม่ทิ้งกัน โครงการคนละครึ่ง

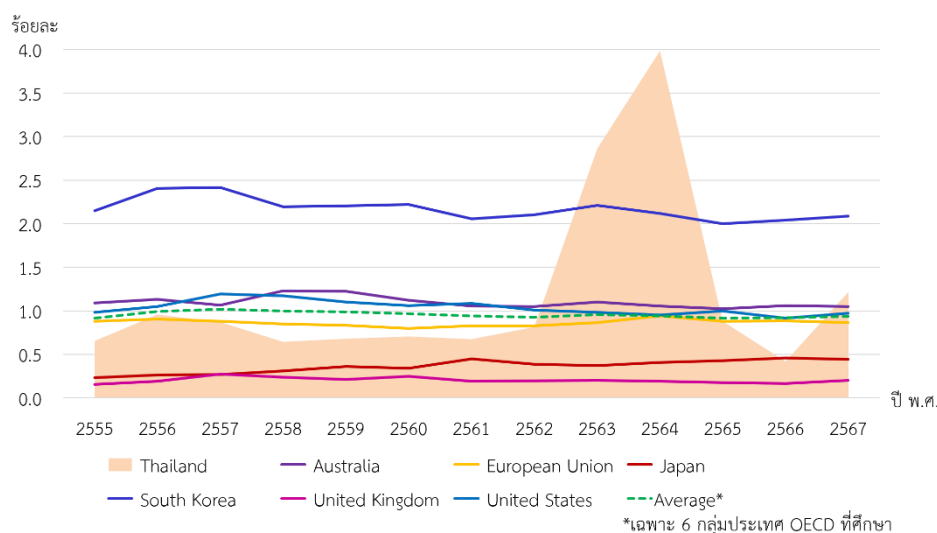
โครงการเราชนะ เป็นต้น และ ในปี 2567 มีมูลค่าสูงตามโครงการกระตุ้นเศรษฐกิจ ปี 2567 ที่มีการโอนเงินให้กับกลุ่มเปราะบาง คนละ 10,000 บาท ผ่านผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐและคนพิการ. ขณะที่รายการเงินโอนระหว่างประเทศ และ เบี้ยประกันวินาศภัยสุทธิ มีมูลค่าน้อยมากเมื่อเทียบกับสองรายการหลัก

สรุปได้ว่า การรับโอนอื่น ๆ ของภาครัฐบาล มีรายการเงินโอนระหว่างหน่วยงานของรัฐบาลเป็นหลัก ขณะที่การเพิ่มขึ้นของยอดรวมในบางปีเกิดจากการเพิ่มขึ้นของเงินโอนอื่น ๆ โดยเฉพาะในช่วงปี 2563 - 2564 และปี 2567 ซึ่งสะท้อนความผันผวนของรายการโอนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินนโยบายหรือมาตรการเฉพาะช่วงเวลาได้ค่อนข้างชัดเจน

3) การโอนจ่ายอื่น ๆ (Other current transfers) ของประเทศไทย เทียบกับต่างประเทศ

เมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนการโอนจ่ายอื่น ๆ ของภาครัฐบาลต่อ GDP ของประเทศไทย และต่างประเทศ ช่วงปี 2555 - 2567 โดยกับค่าเฉลี่ยของกลุ่มประเทศที่ศึกษา พบว่า ประเทศไทย มีสัดส่วนการโอนจ่ายอื่น ๆ ต่อ GDP ค่อนข้างต่ำในช่วงปี 2555 - 2562 อยู่ประมาณไม่ถึงร้อยละ 1 ของ GDP ก่อนเพิ่มขึ้นอย่างมากในปี 2563 - 2564 โดยเฉพาะปี 2564 ที่สูงเกือบร้อยละ 4 ของ GDP สะท้อนบทบาทของภาครัฐในการดำเนินมาตรการช่วยเหลือ เยียวยา หรือกระตุ้นเศรษฐกิจในช่วงสถานการณ์โควิด 2019 ทำให้การโอนจ่ายอื่น ๆ เพิ่มขึ้นผิดปกติเมื่อเทียบกับช่วงก่อนหน้า ขณะที่เกาหลีใต้ มีสัดส่วนสูงและค่อนข้างคงที่ที่สุด เมื่อเทียบกับประเทศอื่น คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 2.0 - 2.4 ของ GDP ตลอดช่วงเวลา สำหรับออสเตรเลีย สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น สหภาพยุโรป และสหราชอาณาจักร โดยรวมมีสัดส่วนต่ำกว่าเกาหลีใต้ และส่วนใหญ่เคลื่อนไหวอยู่ใกล้หรือต่ำกว่าร้อยละ 1 ของ GDP เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของกลุ่มประเทศ พบว่าหลายประเทศมีการใช้มาตรการโอนจ่ายเพิ่มขึ้นในช่วงวิกฤตโควิด 2019 ก่อนลดลงในช่วงหลัง

แผนภาพที่ 4.32 สัดส่วนการโอนจ่ายอื่นของภาครัฐบาลต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ

ที่มา: องค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (OECD)

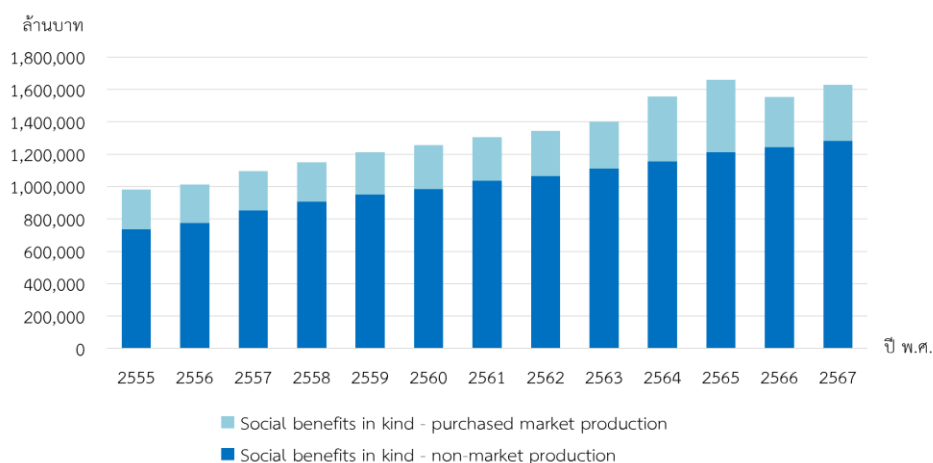
สรุปได้ว่า ประเทศไทยโดยปกติมีสัดส่วนการโอนจ่ายอื่น ๆ ต่อ GDP อยู่ในระดับต่ำเมื่อเทียบกับบางประเทศ โดยเฉพาะเกาหลีใต้ แต่ในช่วงปี 2563 - 2564 สัดส่วนดังกล่าวเพิ่มขึ้นสูงมากจากมาตรการภาครัฐในช่วงวิกฤตโควิด 2019 หลังจากนั้นจึงลดลงกลับสู่ระดับใกล้เคียงเดิม สะท้อนว่าการโอนจ่ายอื่น ๆ ของไทยมีลักษณะเร่งตัวเฉพาะช่วงวิกฤตหรือช่วงมีมาตรการพิเศษมากกว่าจะเป็นรายจ่ายประจำในระดับสูงอย่างต่อเนื่อง

4.5 ภาครัฐบาลกับบัญชีการกระจายรายได้ที่ไม่เป็นตัวเงิน (Redistribution of income in kind account)

ในบัญชีนี้จะแสดงรายได้พึงจ่ายใช้สอย (*Disposable income, gross*) หักมูลค่าการโอนเพื่อสวัสดิการสังคมที่ไม่เป็นตัวเงิน (*Social transfers in kind*) คงเหลือเป็นรายได้พึงจ่ายใช้สอยได้เบื้องต้น (*Adjusted disposable income, gross*)

ในปี 2567 รายได้พึงจ่ายใช้สอย มีมูลค่า 3,038,010 ล้านบาท หักด้วย การโอนเพื่อสวัสดิการสังคมที่ไม่เป็นตัวเงินมูลค่า 1,628,399 ล้านบาท คงเหลือเป็นรายได้พึงจ่ายใช้สอยได้เบื้องต้น มูลค่า 1,409,611 ล้านบาท

แผนภาพที่ 4.33 การโอนเพื่อสวัสดิการสังคมที่ไม่เป็นตัวเงิน

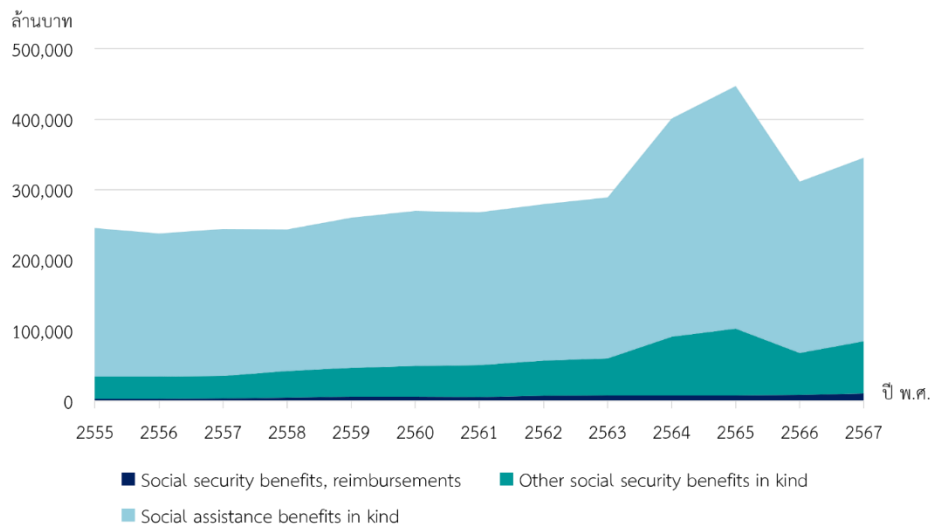

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)

การโอนเพื่อสวัสดิการสังคมที่ไม่เป็นตัวเงิน คือ มูลค่าสินค้าและบริการเพื่อสวัสดิการสังคม ที่รัฐบาลจัดหาให้แก่ประชาชนหรือภาคครัวเรือนโดยไม่คิดมูลค่า เช่น การให้บริการทางการแพทย์ การศึกษา หรือการแจกอาหารและเครื่องนุ่งห่ม เป็นต้น ประกอบด้วย 2 รายการ **(1) การโอนเพื่อสวัสดิการสังคมที่ไม่เป็นตัวเงินสำหรับสินค้าและบริการที่มีในระบบตลาด (Social transfers in kind non-market production)** คือ รายจ่ายเพื่อการอุปโภคของรัฐบาล เพื่อจัดหาสินค้าและบริการให้แก่ครัวเรือนโดยตรงแต่ละบุคคลแบบให้ฟรีหรือขายในราคาที่ไม่มียกเว้นทางเศรษฐศาสตร์ เช่น บริการด้านสาธารณสุข บริการด้านศึกษา อาหาร เครื่องดื่ม เครื่องนุ่งห่ม และเครื่องอุปโภคอื่น ๆ ทั้งในภาวะปกติและภาวะที่เกิดพิบัติภัย เช่น อุทกภัย วาตภัย อัคคีภัย โรคระบาด เป็นต้น **(2) การโอนเพื่อสวัสดิการสังคมที่ไม่เป็นตัวเงิน สำหรับสินค้าและบริการในระบบตลาด (Social transfers in kind – purchased market production)** ผลประโยชน์จากสวัสดิการสังคมที่ผู้ประกันตน/ครัวเรือน ได้รับจากหน่วยงานภาครัฐ (รวมถึงกองทุนประกันสังคม) แบบให้เปล่าในรูปของสิ่งของและบริการ เช่น ผลประโยชน์ของสวัสดิการสังคมที่ผู้ประกันตน/ครัวเรือนได้รับในรูปของสวัสดิการด้านการรักษาพยาบาล อุปกรณ์ทางการแพทย์และสินค้าที่คล้ายกันหรือบริการที่เกี่ยวข้องกับการให้การดูแลสุขภาพ รวมทั้งการโอนผลประโยชน์ความช่วยเหลือทางสวัสดิการสังคมให้กับครัวเรือนในรูปของสินค้าและบริการที่ไม่ได้อยู่ในแผนงานประกันสังคม เช่น โครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา โครงการศึกษาฟรี 15 ปี ค่าบริการทางการแพทย์จากโครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า เงินช่วยเหลือผู้สูงอายุด้านที่อยู่อาศัย อาหาร และเครื่องนุ่งห่ม เงินช่วยเหลือตามมาตรการลดภาระค่าครองชีพของประชาชน เงินอุดหนุนอาหารเสริมและนมโรงเรียน เป็นต้น

ช่วง ปี 2555 - 2567 การโอนเพื่อสวัสดิการสังคมที่ไม่เป็นตัวเงิน ขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 5.0 อย่างไรก็ตาม รายการนี้มีความผันผวนค่อนข้างสูงในช่วงที่ทำการศึกษา โดยเฉพาะการเร่งตัวในปี 2564 จากการจัดหาวัคซีน Covid 19 หลังจากนั้นมีการหดตัวในปี 2566 ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลจากการเบิกจ่ายงบประมาณที่ล่าช้า ในช่วงปลายปี สำหรับปี 2567 การโอนเพื่อสวัสดิการสังคมที่ไม่เป็นตัวเงินมีมูลค่า 1,628,399 ล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 4.7

แผนภาพที่ 4.34 การโอนเพื่อสวัสดิการสังคมที่ไม่เป็นตัวเงิน สำหรับสินค้าและบริการ ในระบบตลาด

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)

4.6 ภาครัฐบาลกับบัญชีการใช้จ่ายจากรายได้พึงจับจ่ายใช้สอย (Use of disposable income account)

ในบัญชีนี้จะแสดงรายได้พึงจับจ่ายใช้สอย (*Disposable income, gross*) หักรายจ่ายเพื่อการอุปโภคขั้นสุดท้ายของรัฐบาล (*Government Final consumption expenditure*) และการเปลี่ยนแปลงในสิทธิบำเหน็จบำนาญ (*Adjustment for the change in pension entitlements*) คงเหลือเป็นการออม (*Saving*)

การเปลี่ยนแปลงในสิทธิบำเหน็จบำนาญ = เงินสมทบ (Contribution)

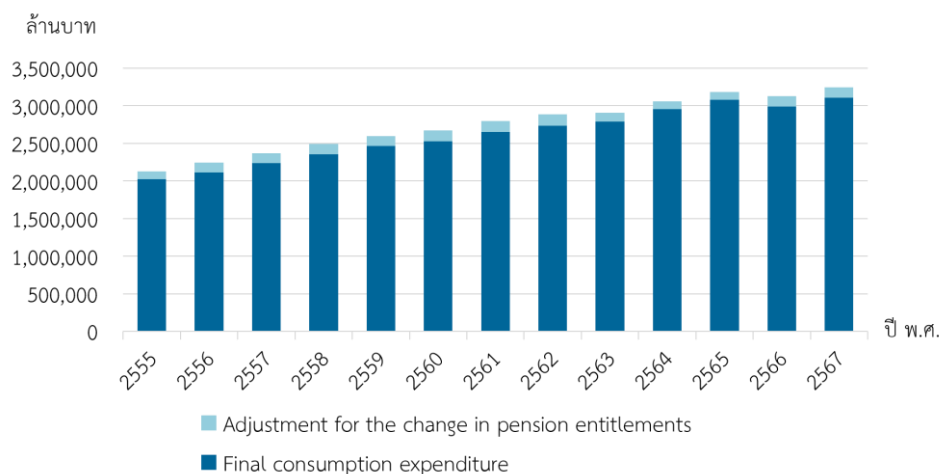
+ ผลตอบแทนจากการนำเงินไปลงทุน

(Investment income payable on pension entitlements)

- ผลประโยชน์ที่จ่ายออก (Benefit)

ในปี 2567 รายได้พึงจับจ่ายใช้สอย มีมูลค่า 3,038,010 ล้านบาท หักด้วย รายจ่ายเพื่อการอุปโภคขั้นสุดท้ายของรัฐบาล มูลค่า 3,102,910 ล้านบาท และการเปลี่ยนแปลงในสิทธิบำเหน็จบำนาญ มูลค่า 142,364 ล้านบาท คงเหลือเป็นการออม (Saving) มูลค่า -207,264 ล้านบาท หักด้วยค่าเสื่อมราคา (Consumption of fixed capital) เหลือเป็นการออมสุทธิ (Net Saving) มูลค่า -550,134 ล้านบาท (การขาดดุลการออมสุทธิ 550,134 ล้านบาท)

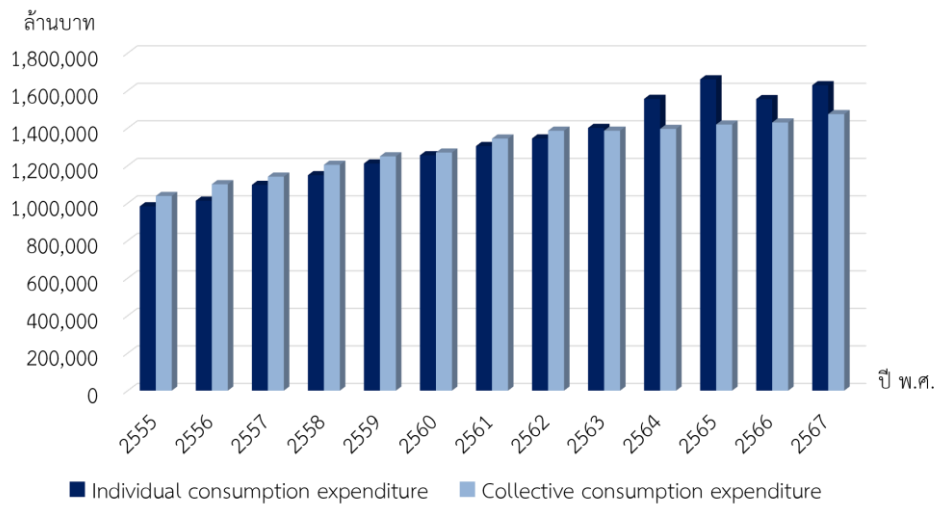
แผนภาพที่ 4.35 รายได้พึงจับจ่ายใช้สอย

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)

1) รายจ่ายเพื่อการอุปโภคขั้นสุดท้ายของรัฐบาล (Government Final consumption expenditure) ประกอบด้วย *การใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคสำหรับปัจเจกบุคคล (Individual consumption expenditure)* ซึ่งแสดงการดำเนินงานของรัฐบาลที่มีผลต่อบุคคลโดยตรง เช่น บริการด้านการศึกษา ด้านสาธารณสุข และด้านการสังคมสงเคราะห์ เป็นต้น และ*การใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคส่วนรวม (Collective consumption expenditure)* ที่เป็นการบริการประชาชนโดยส่วนรวม เช่น ด้านการบริหารราชการโดยทั่วไป ด้านการป้องกันประเทศ ด้านการรักษาความสงบภายใน และด้านการเศรษฐกิจ เป็นต้น

แผนภาพที่ 4.36 รายจ่ายเพื่อการอุปโภคขั้นสุดท้ายของรัฐบาล

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)

โครงสร้างรายจ่ายเพื่อการอุปโภคขั้นสุดท้ายของรัฐบาลในช่วงปี 2555–2567 ประกอบด้วยรายจ่ายเพื่อการอุปโภคสำหรับปัจเจกบุคคลและรายจ่ายเพื่อการอุปโภคส่วนรวมในสัดส่วนที่ค่อนข้างใกล้เคียงกัน ทั้งนี้ รายจ่ายเพื่อการอุปโภคขั้นสุดท้ายของรัฐบาลขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 4.2 ต่อปี โดยรายจ่ายเพื่อการอุปโภคสำหรับปัจเจกบุคคลขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 5.0 ต่อปี สูงกว่ารายจ่ายเพื่อการอุปโภคส่วนรวมซึ่งขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 3.4 ต่อปี สะท้อนให้เห็นถึงแนวโน้มการเพิ่มบทบาทของภาครัฐบาลในการจัดบริการสาธารณะที่ประชาชนได้รับประโยชน์โดยตรงมากขึ้นเมื่อเทียบกับการให้บริการในลักษณะส่วนรวม

เมื่อพิจารณาเชิงสัดส่วน พบว่าในช่วงปี 2555–2563 รายจ่ายเพื่อการอุปโภคส่วนรวมมีสัดส่วนสูงกว่ารายจ่ายเพื่อการอุปโภคสำหรับปัจเจกบุคคล โดยมีสัดส่วนเฉลี่ยร้อยละ 51.0 ของรายจ่ายเพื่อการอุปโภคขั้นสุดท้ายของรัฐบาล อย่างไรก็ตาม ในช่วงปี 2563–2567 สัดส่วนรายจ่ายเพื่อการอุปโภคสำหรับปัจเจกบุคคลปรับสูงขึ้นเป็นเฉลี่ยร้อยละ 52.3 สะท้อนการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างของรายจ่ายภาครัฐบาลไปสู่การให้บริการที่เกี่ยวข้องกับประชาชนโดยตรงมากขึ้น

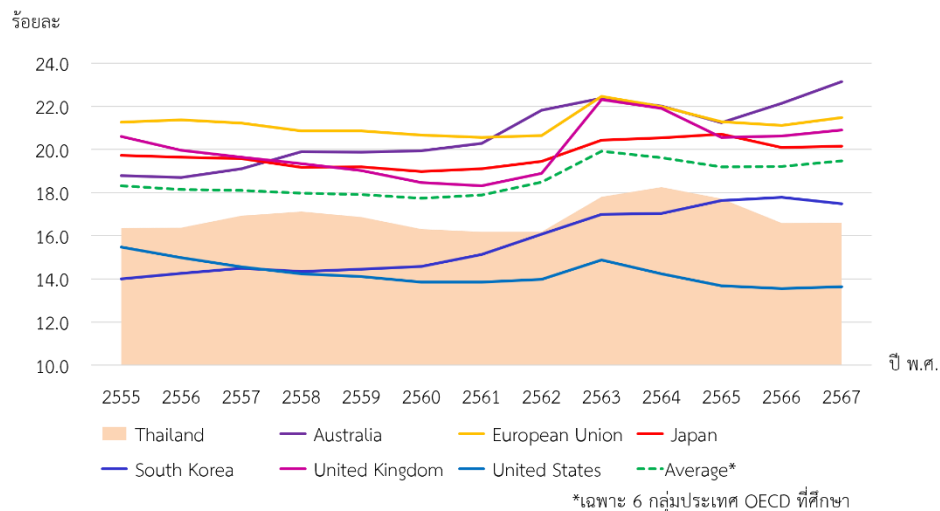
สำหรับปี 2567 รายจ่ายเพื่อการอุปโภคขั้นสุดท้ายของรัฐบาลมีมูลค่า 3,102,910 ล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 4.0 โดยรายจ่ายเพื่อการอุปโภคสำหรับปัจเจกบุคคลมีมูลค่า 1,628,399 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 52.5 ขณะที่รายจ่ายเพื่อการอุปโภคส่วนรวมมีมูลค่า 1,474,511 ล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 3.1 ทั้งนี้ โครงสร้างดังกล่าวชี้ให้เห็นว่าภาครัฐบาลยังคงมีบทบาทสำคัญทั้งในการจัดบริการสาธารณะเฉพาะบุคคล เช่น การศึกษาและสาธารณสุข และการจัดบริการสาธารณะส่วนรวม เช่น การบริหารราชการทั่วไป การป้องกันประเทศ และการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ

2) รายจ่ายเพื่อการอุปโภคขั้นสุดท้ายของรัฐบาลของประเทศไทย เทียบกับต่างประเทศ

เมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนรายจ่ายเพื่อการอุปโภคขั้นสุดท้ายของรัฐบาลต่อ GDP ของประเทศไทย กับต่างประเทศ ในช่วงปี 2555 - 2567 พบว่า ประเทศไทยมีสัดส่วนอยู่ในระดับต่ำกว่าประเทศพัฒนาแล้ว ส่วนใหญ่ และต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มประเทศที่ศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยสัดส่วนของประเทศไทยประมาณ ร้อยละ 14.0 - 18.0 ของ GDP ขณะที่ออสเตรเลีย สหภาพยุโรป ญี่ปุ่น และสหราชอาณาจักรมีสัดส่วน อยู่ในระดับสูงกว่า โดยส่วนใหญ่มีสัดส่วนร้อยละ 19.0 - 23.0 ของ GDP

ในช่วงสถานการณ์โควิด 2019 สัดส่วนรายจ่ายเพื่อการอุปโภคขั้นสุดท้ายของรัฐบาลต่อ GDP ของหลายประเทศปรับเปลี่ยนอย่างชัดเจน โดยเฉพาะปี 2563 ซึ่งสะท้อนบทบาทของภาครัฐบาลในการรองรับ ผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคม สำหรับประเทศไทย สัดส่วนดังกล่าวเพิ่มขึ้นจากระดับก่อนหน้าไปอยู่ใน ระดับสูงสุดของช่วงเวลาที่ศึกษาในปี 2563 - 2564 ก่อนปรับลดลงในช่วงปี 2565 - 2567 ตามการฟื้นตัวของ กิจกรรมทางเศรษฐกิจและการลดบทบาทของมาตรการพิเศษของภาครัฐบาล

แผนภาพที่ 4.37 สัดส่วนรายจ่ายเพื่อการอุปโภคขั้นสุดท้ายของรัฐบาล
ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ

ที่มา: องค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (OECD)

โดยสรุป สัดส่วนรายจ่ายเพื่อการอุปโภคขั้นสุดท้ายของรัฐบาลไทยต่อ GDP อยู่ในระดับต่ำกว่า ประเทศส่วนใหญ่ที่นำมาใช้เปรียบเทียบตลอดช่วงเวลาที่ศึกษา อย่างไรก็ตาม สัดส่วนดังกล่าวปรับเปลี่ยนขึ้น ในช่วงวิกฤตโควิด 2019 ในทิศทางเดียวกับหลายประเทศ แสดงให้เห็นว่า บทบาทของภาครัฐบาลไทย ที่เพิ่มขึ้นในการรองรับผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคม แม้ว่าในภาพรวมระดับรายจ่ายดังกล่าวยังคงต่ำกว่า ประเทศที่มีขนาดภาครัฐบาลสูงกว่า เช่น ออสเตรเลียและสหภาพยุโรป

3) การเปลี่ยนแปลงในสิทธิบำเหน็จบำนาญ (Adjustment for the change in pension entitlements) .

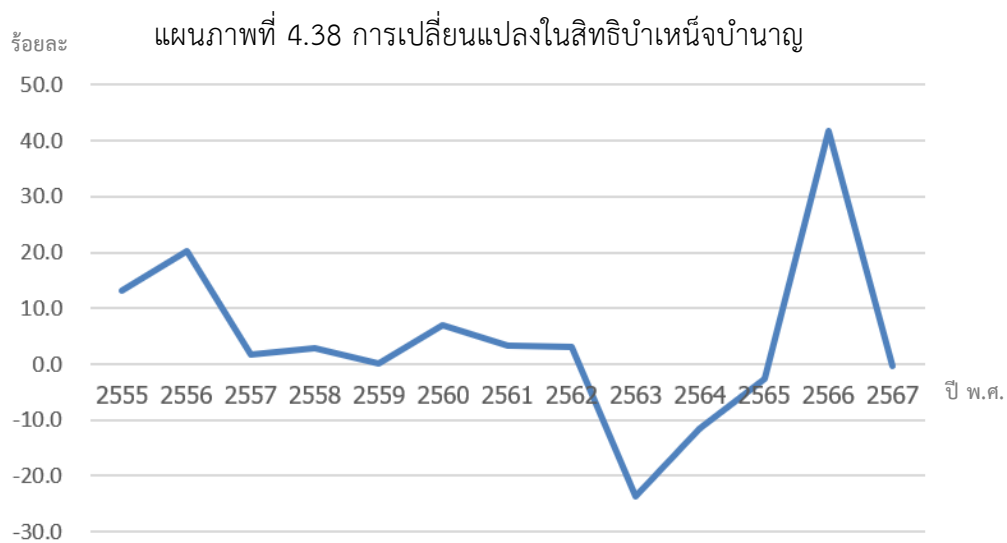
การเปลี่ยนแปลงในสิทธิบำเหน็จบำนาญ = เงินสมทบ (Contribution)

- ผลตอบแทนจากการนำเงินไปลงทุน

(Investment income payable on pension entitlements)

- ผลประโยชน์ที่จ่ายออก (Benefit)

สำหรับสิทธิบำเหน็จบำนาญ คือ รายการหนี้สินที่รัฐบาลมีต่อสมาชิกของกองทุนจากแผนงานประกันสังคม พบว่า ในปี 2567 การเปลี่ยนแปลงในสิทธิบำเหน็จบำนาญ มีมูลค่า 142,364 ล้านบาท ลดลงร้อยละ 0.3

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)

ในช่วงปี 2555 - 2567 การเปลี่ยนแปลงในสิทธิบำเหน็จบำนาญมีความผันผวนค่อนข้างสูง โดยในช่วงต้นของระยะเวลาที่ศึกษา รายการดังกล่าวยังมีค่าเป็นบวก โดยเฉพาะปี 2556 ที่เพิ่มขึ้นในระดับสูง ก่อนปรับลดลงอย่างชัดเจนในปี 2557 - 2559 และกลับมาเพิ่มขึ้นบางช่วง ต่อมาในช่วงปี 2562 - 2564 รายการดังกล่าวปรับลดลงจนมีค่าเป็นลบ โดยเฉพาะปี 2563 ซึ่งเป็นระดับต่ำสุดของช่วงเวลาที่ศึกษา แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของภาระผูกพันด้านสิทธิบำเหน็จบำนาญในระบบประกันสังคมและปัจจัยทางเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้อง อย่างไรก็ตาม ในปี 2565 - 2566 รายการดังกล่าวปรับเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยปี 2566 เพิ่มขึ้นสูงสุด โดยรายการนี้มีลักษณะผันผวนตามการเปลี่ยนแปลงของสิทธิประโยชน์และภาระผูกพันด้านบำเหน็จบำนาญในแต่ละปี

4.7 ภาครัฐบาลกับบัญชีการใช้จ่ายจากรายได้พึงจ่ายใช้สอยปรับด้วยการโอนทางสังคม (Use of adjusted disposable income account)

ในบัญชีนี้แสดง **การออม (Saving)** สามารถคำนวณได้ ดังนี้

การออม (Saving) = รายได้พึงจ่ายใช้สอยได้เบื้องต้น

(Adjusted disposable income, gross)

- การอุปโภคขั้นสุดท้ายที่แท้จริงของภาครัฐบาล

(Government Actual final consumption)

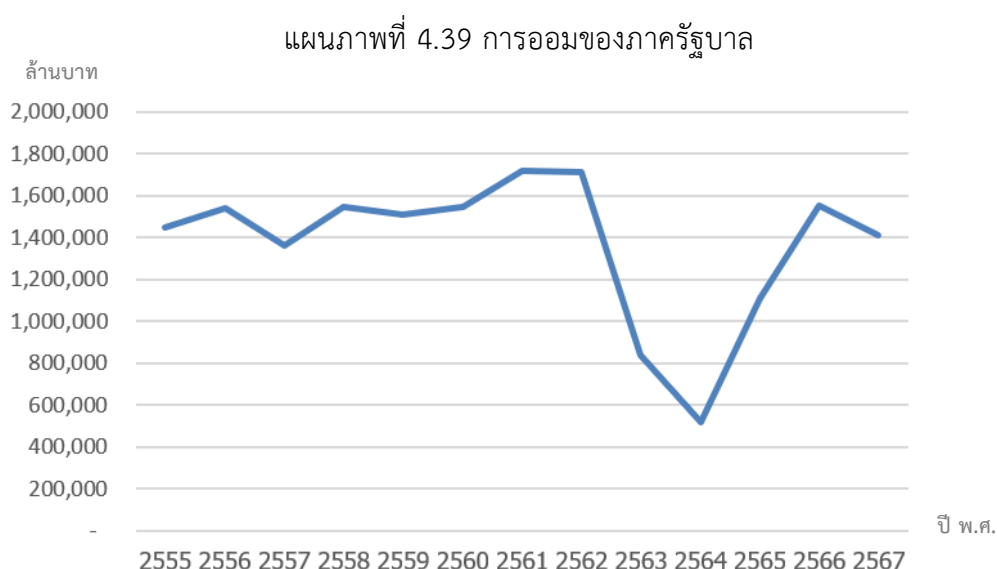
- การเปลี่ยนแปลงในสิทธิบำเหน็จบำนาญ

(Adjustment for the change in pension entitlements)

การออมสุทธิของรัฐบาล คือ ส่วนต่างระหว่างรายได้กับรายจ่ายของภาครัฐ (ไม่รวมการลงทุน) ถ้าเป็นบวก หมายถึง รัฐบาลออมเงินได้ กรณีเป็นลบ หมายถึง รัฐบาลใช้จ่ายมากกว่าที่ทำได้ (ขาดดุล)

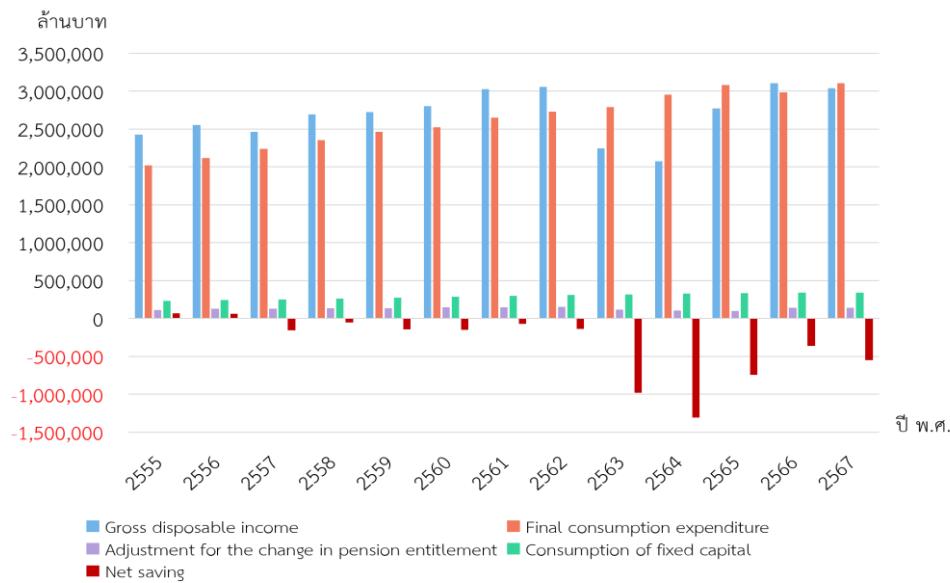
1) การออม (Saving) และการออมสุทธิ (Net Saving) ของประเทศไทย

ในปี 2567 รายได้พึงจ่ายใช้สอยได้เบื้องต้น มีมูลค่า 1,409,611 ล้านบาท หัก การอุปโภคขั้นสุดท้ายที่แท้จริงของภาครัฐบาล มูลค่า 1,474,511 ล้านบาท หัก การเปลี่ยนแปลงในสิทธิบำเหน็จบำนาญ มูลค่า 142,364 ล้านบาท คงเหลือเป็นการออม (Saving) มูลค่า -207,264 ล้านบาท หัก ค่าเสื่อมราคา (Consumption of fixed capital) มูลค่า 342,870 เหลือเป็นการออมสุทธิ (Net Saving) มูลค่า -550,134 ล้านบาท (ขาดดุลการออมสุทธิ 550,134 ล้านบาท)

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)

แผนภาพที่ 4.40 การออมสุทธิของภาครัฐบาล

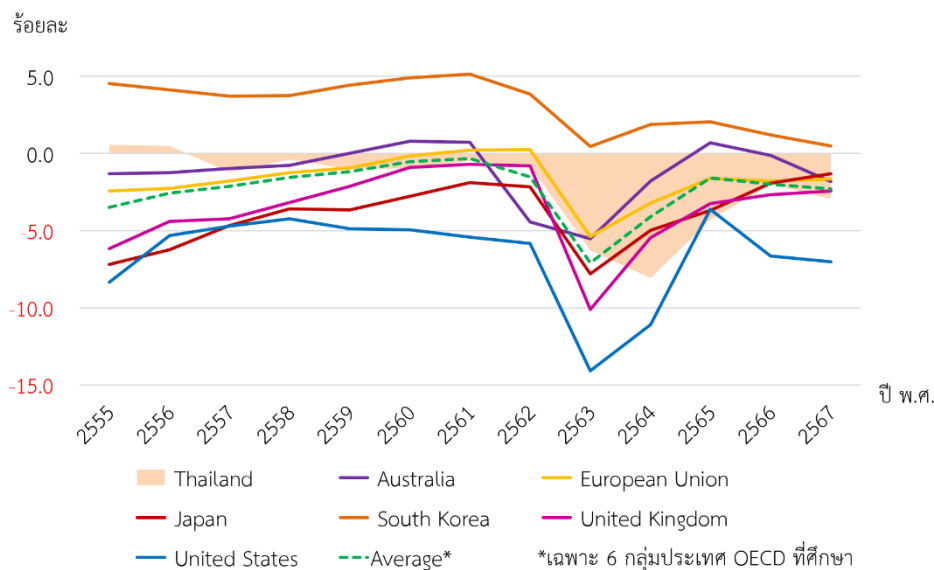

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)

2) การออมสุทธิ (Net Saving) ของประเทศไทยเทียบกับต่างประเทศ

การออมสุทธิของรัฐบาล ช่วงปี 2555 - 2562 ประเทศส่วนใหญ่มีค่าติดลบเล็กน้อยถึงปานกลาง (ประมาณ ร้อยละ -0.5 ถึง ร้อยละ 0.0) ยกเว้น เกาหลีใต้ ที่มีการออมสุทธิเป็นบวกตลอด และสูงสุดถึงเกือบร้อยละ 5.0 ในปี 2562 ผลกระทบจาก COVID - 19 ทำให้ทุกประเทศขาดดุลการออมสุทธิอย่างรุนแรง ในปี 2563 โดยเฉพาะ สหรัฐอเมริกาที่ลดลงถึงร้อยละ 14.0 ช่วงปี 2563 หลายประเทศเริ่มฟื้นตัวกลับมาใกล้ระดับก่อน COVID - 19 แต่ สหรัฐฯ ยังคงขาดดุลการออมสุทธิมากที่สุดในกลุ่ม (ประมาณร้อยละ 7.0) แสดงว่าการออมสุทธิยังไม่กลับสู่ปกติ สำหรับประเทศไทยมีแนวโน้มคล้ายประเทศอื่นคือมีการขาดดุลการออมสุทธิสูงในช่วง COVID - 19 แล้วค่อยๆ ฟื้นตัว

แผนภาพที่ 4.41 สัดส่วนการออมสุทธิของภาครัฐบาลต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ

ที่มา: องค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (OECD)

การออม เป็นการเปรียบเทียบรายได้ปัจจุบันกับรายจ่ายที่ไม่รวมรายจ่ายลงทุน การออมที่มีค่าติดลบ หรือการขาดดุลการออม จึงมีได้หมายถึงการขาดดุลการคลัง (Fiscal deficit) ขณะที่รายการตามระบบบัญชี ประชาชาติ ที่มีความหมายใกล้เคียงกับดุลการคลัง (Fiscal Balance) มากที่สุด ได้แก่ การให้กู้สุทธิ/การกู้ยืมสุทธิ (Net lending/net borrowing) ซึ่งจากการศึกษาเบื้องต้น พบว่า ภาครัฐบาลมีสถานการณ์กู้ยืมสุทธิ (Net borrowing) ต่อเนื่องเป็นระยะเวลา 18 ปี (ปี 2550 - 2567) สอดคล้องกับการขาดดุลการคลัง ตามสถิติ การคลัง

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษาข้อค้นพบและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

5.1 สรุปผลการศึกษา

การวิเคราะห์บทบาทภาครัฐบาลตามระบบบัญชีประชาชาติ ทำให้เห็นการเชื่อมโยงธุรกรรมทางเศรษฐกิจของภาครัฐบาลผ่านบัญชีเศรษฐกิจต่าง ๆ เช่น ผลผลิตและมูลค่าเพิ่มของบริการสาธารณะของภาครัฐบาลในบัญชีการผลิต การแสดงถึงแหล่งที่มาของรายได้ การกระจายรายได้ และการใช้จ่ายของรัฐบาลในรูปแบบต่าง ๆ ผ่านบัญชีรายได้ การใช้จ่าย และการออมสุทธิของภาครัฐบาล

ในด้านการผลิต แม้ว่าการผลิตของภาครัฐบาล จะมีสัดส่วนต่อ GDP ที่ไม่สูงมาก คือ ประมาณร้อยละ 7.0 – 8.0 แต่การผลิตของภาครัฐบาลมีการขยายตัวต่อเนื่องอย่างมีเสถียรภาพ โดยเฉพาะในช่วงที่เศรษฐกิจมีความผันผวนหรือมีการชะลอตัว ภาครัฐบาลจะเข้ามามีบทบาทสำคัญมากขึ้นกว่าสถานการณ์ปกติ เพื่อเป็นการรักษาการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในช่วงดังกล่าว

สำหรับด้านรายได้ ผลการศึกษาพบว่า สัดส่วนภาษีการผลิตและการนำเข้า (Taxes on production and imports) ต่อผลผลิตรวม (Output) และสัดส่วนภาษีเงินได้ ภาษีความมั่งคั่ง และภาษีอื่น ๆ (Current taxes on income, wealth, etc.) ต่อ GDP ของไทยอยู่ในระดับต่ำกว่าประเทศอื่น ๆ สะท้อนฐานภาษีที่แคบของประเทศไทย และเศรษฐกิจนอกระบบที่มีสัดส่วนสูง ซึ่งส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพหลายประการ เนื่องจากกิจกรรมทางเศรษฐกิจดังกล่าวอยู่นอกระบบภาษี ทำให้รัฐสูญเสียรายได้ ขณะเดียวกัน ผู้ประกอบการและแรงงานในภาคเศรษฐกิจนอกระบบมักไม่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย รวมถึงไม่สามารถเข้าถึงสิทธิประโยชน์และสวัสดิการของรัฐได้อย่างเต็มที่ ในด้านรายจ่ายของรัฐบาล พบว่า เงินอุดหนุนแก่ผู้ผลิต และเงินโอนแก่ภาคครัวเรือนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะในช่วงที่เกิดวิกฤต หรือในช่วงที่ภาครัฐบาลดำเนินมาตรการช่วยเหลือและกระตุ้นเศรษฐกิจ ขณะเดียวกัน รายจ่ายบางประเภทมีแนวโน้มขยายตัวอย่างต่อเนื่อง อาทิ ค่าตอบแทนแรงงานซึ่งมีสัดส่วนอยู่ในระดับสูงเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่น ๆ ผลประโยชน์ที่จ่ายแก่ผู้ประกันตน การให้ความช่วยเหลือแก่กลุ่มเปราะบาง ตลอดจนภาระดอกเบี้ยจากหนี้สาธารณะ

ภายใต้ข้อจำกัดด้านรายได้ของรัฐบาลที่ยังคงอยู่ในระดับต่ำ ขณะที่รายจ่ายที่มีแนวโน้มขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้รัฐบาลประสบภาวะขาดดุลการออมอย่างต่อเนื่อง และมีเงินออมไม่เพียงพอสำหรับรองรับการลงทุน จึงต้องดำเนินนโยบายการคลังแบบขาดดุลและการกู้เงินเพื่อชดเชยการขาดดุลดังกล่าว จนทำให้ระดับหนี้สาธารณะปรับตัวเพิ่มขึ้นสูง และอาจก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อเสถียรภาพทางการคลังและเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศในระยะต่อไป อย่างไรก็ตาม ข้อมูลภาครัฐบาลในระบบบัญชีประชาชาติเป็นการวัดมูลค่าของธุรกรรมทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นภายในระบบ จึงมิได้สะท้อนผลสัมฤทธิ์ของการใช้จ่ายงบประมาณโดยตรง โดยเฉพาะผลผลิตและบริการสาธารณะหลายประการซึ่งไม่สามารถประเมินเป็นมูลค่าตัวเงินได้อย่างครบถ้วน นอกจากนี้ ข้อมูลบัญชีประชาชาติยังไม่อาจสะท้อนปัจจัยเชิงโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมบางประการที่อาจส่งผลต่อการดำเนินงานของภาครัฐบาล อาทิ การกระจายรายได้และโครงสร้างประชากร ปัจจัยเชิงสถาบัน และการเมือง ตลอดจนประสิทธิภาพและระดับการแข่งขันของตลาด ดังนั้น การประเมินบทบาทและฐานะของภาครัฐบาลจึงควรพิจารณาข้อมูลบัญชีประชาชาติควบคู่กับตัวชี้วัดด้านผลสัมฤทธิ์ ประสิทธิภาพ และบริบทเชิงโครงสร้างอื่น ๆ เพื่อให้การวิเคราะห์มีความครบถ้วนและรอบด้านยิ่งขึ้น

5.2 ข้อเสนอแนะ

5.2.1 การเสริมสร้างฐานรายได้ภาครัฐอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นธรรม

ภาครัฐควรให้ความสำคัญกับการเชื่อมโยงข้อมูลรายได้ การจ้างงาน ทรัพย์สิน และธุรกรรมทางเศรษฐกิจของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเพิ่มความถูกต้องและความครอบคลุมของฐานข้อมูลภาษี ลดการหลีกเลี่ยงและการรั่วไหลทางภาษี รวมทั้งทบทวนมาตรการลดหย่อนและยกเว้นภาษีที่อาจไม่บรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่คุ้มค่ากับรายได้ที่สูญเสียไป ควรศึกษาขนาด โครงสร้าง และศักยภาพในการเข้าสู่ระบบภาษีของกิจกรรมทางเศรษฐกิจนอกระบบ (Informal Economy) เพิ่มเติม ควบคู่กับการลดขั้นตอนการจดทะเบียน การจัดทำบัญชีและการยื่นแบบภาษี ตลอดจนการสร้างแรงจูงใจและสิทธิประโยชน์จากการเข้าสู่ระบบ เพื่อเพิ่มฐานรายได้ภาครัฐโดยไม่สร้างภาระเกินสมควรแก่ผู้ประกอบการรายย่อย

5.2.2 การอุดหนุนและการใช้มาตรการทางเศรษฐกิจที่ตรงเป้าหมาย

ควรมีการทบทวนและปรับปรุงกลไกการอุดหนุนการผลิตให้มีลักษณะตรงเป้าหมายมากยิ่งขึ้น โดยมุ่งให้ความช่วยเหลือเฉพาะผู้ผลิตที่ได้รับผลกระทบอย่างแท้จริง และจำกัดการอุดหนุนให้อยู่ในระดับเท่าที่จำเป็น แนวทางดังกล่าวจะช่วยลดภาระทางการคลังและรายจ่ายงบประมาณที่ภาครัฐบาลต้องรับผิดชอบ ทั้งนี้ การอุดหนุนจะทำให้มูลค่าเพิ่มต่อหน่วยลดลง รวมทั้งบิดเบือนกลไกราคาและสัญญาณของตลาด ซึ่งอาจนำไปสู่การจัดสรรทรัพยากรในระบบเศรษฐกิจที่ขาดประสิทธิภาพ

สำหรับการใช้มาตรการทางเศรษฐกิจควรอยู่ภายใต้หลักความจำเป็น ความเหมาะสม หลักเกณฑ์ระบุกลุ่มเป้าหมายที่สามารถตรวจสอบได้ จัดให้มีการประเมินทั้งก่อนและหลังดำเนินการ โดยพิจารณาความครอบคลุมของกลุ่มเป้าหมาย ความรู้ไหลไปยังผู้ที่ไม่เข้าเกณฑ์ มีการประเมินความคุ้มค่าของงบประมาณต่อการผลิต การจ้างงาน การบริโภค การกระจายรายได้ เพื่อให้การดำเนินมาตรการมีลักษณะตรงเป้าหมาย

5.2.3 การพัฒนาประสิทธิภาพและการจัดสรรกำลังคนภาครัฐ

การกำหนดนโยบายกำลังคนภาครัฐ ควรมุ่งปรับการจัดสรรกำลังคนให้สอดคล้องกับภารกิจและความต้องการบริการของประชาชน มากกว่าการลดจำนวนบุคลากรในอัตราเดียวกันทุกหน่วยงาน โดยเฉพาะภารกิจที่ใช้กำลังคนเป็นหลัก เช่น ด้านการศึกษา การสาธารณสุข การรักษาความมั่นคง และกระบวนการยุติธรรม ออกจากภารกิจด้านบริหารทั่วไป โดยอาจลดหรือควบรวมนงานที่ซ้ำซ้อน ปรับกระบวนการและนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ มีระบบประเมินผลที่เชื่อมโยงจำนวนบุคลากรและค่าใช้จ่ายที่สมดุลกับปริมาณ คุณภาพ และผลลัพธ์ของบริการสาธารณะ มีการโยกย้ายหรือเพิ่มกำลังคนในภารกิจที่ขาดแคลนหรือมีความต้องการเพิ่มขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรและเศรษฐกิจ เพื่อให้การบริหารกำลังคนภาครัฐสามารถยกระดับประสิทธิภาพการทำงานได้โดยไม่กระทบต่อการเข้าถึงบริการที่จำเป็น ความเท่าเทียม และคุณภาพชีวิตของประชาชน

5.2.4 การพัฒนาและเชื่อมโยงฐานข้อมูลภาครัฐบาล

การส่งเสริมระบบข้อมูลภาครัฐบาลให้อยู่ในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถเข้าถึงได้สะดวกขึ้น และมีการเชื่อมโยง การบูรณาการข้อมูลภาครัฐแต่ละระบบ โดยสร้างมาตรฐานกลางที่สามารถทำให้ระบบต่าง ๆ เชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลกันได้ เพื่อสนับสนุนการวิเคราะห์ฐานทางเศรษฐกิจและการคลังของรัฐบาล และด้านอื่นๆ สำหรับการเผยแพร่ข้อมูลต่อสาธารณชนตามมาตรฐานสากลต่อไป อีกทั้งการเชื่อมโยงไปยัง ผลสัมฤทธิ์ของการใช้จ่ายงบประมาณ เพื่อเชื่อมโยงการใช้จ่ายงบประมาณไปยังการบริหารสาธารณะของรัฐ ได้อย่างครบถ้วนถูกต้อง

บรรณานุกรม

- วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน. (2551). หลักเศรษฐศาสตร์มหภาค (พิมพ์ครั้งที่ 14). สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. สำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ. (2569). ข้อมูลหนี้สาธารณะ. สืบค้นเมื่อ 7 กันยายน 2569, จาก <https://www2.pdmo.go.th/th/public-debt/debt-outstanding>
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2567). รายได้ประชาชาติของประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๖๖, กรุงเทพฯ.
- สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง. (2569). ข้อมูลตุลการคลัง ตามระบบกระแสเงินสด. สืบค้นเมื่อ 10 กันยายน 2569, จาก <https://www.fpo.go.th/main/Statistic-Database.aspx>
- Department of Economic and Social Affairs. (2000). Classification of the Functions of Government (COFOG). United Nations.
- European Commission, International Monetary Fund, Organisation for Economic Co-operation and Development, United Nations, & World Bank. (2009). *System of National Accounts 2008*. United Nations.
- Musgrave, R. A. (1959). *The theory of public finance: A study in public economy*. McGraw-Hill, 3–27.
- Organisation for Economic Co-operation and Development. (2026). Annual GDP and components - expenditure approach, Retrieved July 23, 2026, from <https://data-explorer.oecd.org/>
- Organisation for Economic Co-operation and Development. (2026). Annual GDP and components - income approach, Retrieved July 23, 2026, from <https://data-explorer.oecd.org/>
- Organisation for Economic Co-operation and Development. (2026). Annual GDP and components - output approach, Retrieved July 23, 2026, from <https://data-explorer.oecd.org/>
- Organisation for Economic Co-operation and Development. (2026). Annual government non-financial accounts and key indicators (Expenditure), Retrieved July 23, 2026, from <https://data-explorer.oecd.org/>
- Organisation for Economic Co-operation and Development. (2026). Annual government non-financial accounts and key indicators (Revenue), Retrieved July 23, 2026, from <https://data-explorer.oecd.org/>
- Organisation for Economic Co-operation and Development. (2026). Annual government taxes and social contributions receipts, Retrieved July 23, 2026, from <https://data-explorer.oecd.org/>

Organisation for Economic Co-operation and Development. (2026). NAAG Chapter 6 Government, Retrieved July 23, 2026, from <https://data-explorer.oecd.org/>

Organisation for Economic Co-operation and Development. (2026). SUT Supply by type of production, Retrieved July 23, 2026, from <https://data-explorer.oecd.org/>

ภาคผนวก

ตารางผนวกที่ 1 บัญชีการผลิต (Production account)

หน่วย: ล้านบาท

Transactions and balancing items	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565	2566	2567
Resources													
Output	1,852,511	1,975,633	2,099,025	2,239,112	2,341,135	2,405,851	2,557,938	2,639,713	2,708,443	2,783,600	2,878,562	2,934,583	3,023,285
Market output	77,388	100,156	105,072	129,347	140,669	151,516	177,879	187,973	210,792	232,985	246,917	261,323	265,810
Other non-market output	1,775,123	1,875,477	1,993,953	2,109,765	2,200,466	2,254,335	2,380,059	2,451,740	2,497,651	2,550,615	2,631,645	2,673,260	2,757,475
Uses													
Intermediate consumption	532,812	590,209	621,378	680,717	716,822	716,657	794,726	805,535	808,397	829,941	857,511	851,364	871,231
Value added, gross	1,319,699	1,385,424	1,477,647	1,558,395	1,624,313	1,689,194	1,763,212	1,834,178	1,900,046	1,953,659	2,021,051	2,083,219	2,152,054
Consumption of fixed capital	232,355	245,156	249,347	261,017	273,413	286,657	300,641	310,087	317,952	325,420	334,513	338,871	342,870
Value added, net	1,087,344	1,140,268	1,228,300	1,297,378	1,350,900	1,402,537	1,462,571	1,524,091	1,582,094	1,628,239	1,686,538	1,744,348	1,809,184

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)

ตารางผนวกที่ 2 บัญชีแหล่งที่มาของรายได้ (Generation of income account)

หน่วย: ล้านบาท

	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565	2566	2567
Resources													
Value added, gross	1,319,699	1,385,424	1,477,647	1,558,395	1,624,313	1,689,194	1,763,212	1,834,178	1,900,046	1,953,659	2,021,051	2,083,219	2,152,054
Value added, net	1,087,344	1,140,268	1,228,300	1,297,378	1,350,900	1,402,537	1,462,571	1,524,091	1,582,094	1,628,239	1,686,538	1,744,348	1,809,184
Uses													
Compensation of employees	1,087,339	1,140,263	1,228,295	1,297,373	1,350,895	1,402,532	1,462,566	1,524,086	1,582,089	1,628,234	1,686,529	1,744,346	1,809,181
Wages and salaries	843,042	900,516	964,677	1,004,955	1,017,678	1,046,535	1,085,017	1,115,259	1,147,968	1,174,976	1,197,169	1,220,560	1,256,672
Employers' social contributions	244,297	239,747	263,618	292,418	333,217	355,997	377,549	408,827	434,121	453,258	489,360	523,786	552,509
Employers' actual social contributions	29,169	32,271	36,412	39,551	39,020	39,604	42,415	43,129	45,447	43,569	45,053	50,867	54,995
Employers' imputed social contributions	215,128	207,476	227,206	252,867	294,197	316,393	335,134	365,698	388,674	409,689	444,307	472,919	497,514
Other taxes on production	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	9	2	3
Other subsidies on production													
Operating surplus, gross	232,355	245,156	249,347	261,017	273,413	286,657	300,641	310,087	317,952	325,420	334,513	338,871	342,870
Operating surplus, net	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)

ตารางผนวกที่ 3 บัญชีการกระจายรายได้ปฐมภูมิ (Allocation of primary income account)

หน่วย: ล้านบาท

	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565	2566	2567
Resources													
<i>Operating surplus, gross</i>	<i>232,355</i>	<i>245,156</i>	<i>249,347</i>	<i>261,017</i>	<i>273,413</i>	<i>286,657</i>	<i>300,641</i>	<i>310,087</i>	<i>317,952</i>	<i>325,420</i>	<i>334,513</i>	<i>338,871</i>	<i>342,870</i>
<i>Operating surplus, net</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Taxes on production and imports	1,384,661	1,443,542	1,391,975	1,473,579	1,521,872	1,588,125	1,712,869	1,745,260	1,525,844	1,565,445	1,649,801	1,754,276	1,815,907
Taxes on products	1,303,706	1,351,505	1,303,157	1,388,433	1,422,778	1,489,791	1,607,673	1,640,638	1,464,830	1,504,491	1,561,926	1,658,993	1,720,578
Value added type taxes (VAT)	507,039	522,724	531,117	556,442	557,872	594,433	637,347	643,313	599,416	625,470	718,013	720,941	786,459
Taxes and duties on imports excluding VAT	211,522	183,960	179,553	185,550	194,093	206,278	212,773	217,757	158,465	167,511	191,099	192,580	158,936
Import duties	120,050	106,972	108,770	112,322	103,471	103,506	107,067	104,008	90,708	102,067	111,597	109,048	105,104
Taxes on imports excluding VAT and duties	91,472	76,988	70,783	73,228	90,622	102,772	105,706	113,749	67,757	65,444	79,502	83,532	53,832
Export taxes	270	220	305	189	83	103	170	202	158	237	63	45	21
Taxes on products except VAT, import and export taxes	584,875	644,601	592,182	646,252	670,730	688,977	757,383	779,366	706,791	711,273	652,751	745,427	775,162
Other taxes on production	80,955	92,037	88,818	85,146	99,094	98,334	105,196	104,622	61,014	60,954	87,875	95,283	95,329
Subsidies	-100,106	-103,665	-121,854	-69,939	-68,330	-61,657	-68,587	-59,727	-83,278	-125,271	-208,762	-88,228	-111,963
Subsidies on products	-78,879	-79,001	-94,370	-43,304	-44,183	-37,497	-43,835	-35,076	-54,872	-96,129	-181,270	-60,812	-83,943
Import subsidies	-3,106	-3,041	-3,674	-816	-962	-1,272	-1,742	-944	-1,766	-3,650	-9,665	-2,687	-3,591
Export subsidies	-7,235	-10,634	-9,005	-9,364	-8,987	-7,912	-9,293	-8,294	-6,646	-6,366	-8,192	-9,334	-8,109
Other subsidies on products	-68,538	-65,326	-81,691	-33,124	-34,234	-28,313	-32,800	-25,838	-46,460	-86,113	-163,413	-48,791	-72,243
Other subsidies on production	-21,227	-24,664	-27,484	-26,635	-24,147	-24,160	-24,752	-24,651	-28,406	-29,142	-27,492	-27,416	-28,020
Property income	178,784	194,127	209,437	223,094	221,074	235,433	253,472	255,136	212,675	241,841	235,399	232,139	268,358
Interest	39,719	43,696	43,113	45,883	44,193	44,185	42,500	42,040	39,035	35,839	44,548	42,056	52,281
Distributed income of corporations	86,628	104,330	119,288	130,004	121,228	130,150	145,396	154,281	115,037	145,814	129,035	118,611	145,589
Dividend	86,628	104,330	119,288	130,004	121,228	130,150	145,396	154,281	115,037	145,814	129,035	118,611	145,589
Other investment income	32,132	34,737	37,733	39,967	43,406	45,382	47,538	49,721	45,847	47,724	48,419	52,812	57,185
investment income payable on pension entitlements	32,132	34,737	37,733	39,967	43,406	45,382	47,538	49,721	45,847	47,724	48,419	52,812	57,185
Rent	20,305	11,364	9,303	7,240	12,247	15,716	18,038	9,094	12,756	12,464	13,397	18,660	13,303
Uses													
Property income	179,026	176,429	192,353	197,487	210,711	211,771	221,909	232,209	224,225	244,246	246,563	282,878	330,127
Interest	146,890	141,688	154,616	157,516	167,300	166,382	174,366	182,481	178,373	196,519	198,141	230,064	272,940
Investment income payable on pension entitlements	32,132	34,737	37,733	39,967	43,406	45,382	47,538	49,721	45,847	47,724	48,419	52,812	57,185
Rent	4	4	4	4	5	7	5	7	5	3	3	2	2
<i>Balance of primary income, gross</i>	<i>1,516,668</i>	<i>1,602,731</i>	<i>1,536,552</i>	<i>1,690,264</i>	<i>1,737,318</i>	<i>1,836,787</i>	<i>1,976,486</i>	<i>2,018,547</i>	<i>1,748,968</i>	<i>1,763,189</i>	<i>1,764,388</i>	<i>1,954,180</i>	<i>1,985,045</i>
<i>Balance of primary income, net</i>	<i>1,284,313</i>	<i>1,357,575</i>	<i>1,287,205</i>	<i>1,429,247</i>	<i>1,463,905</i>	<i>1,550,130</i>	<i>1,675,845</i>	<i>1,708,460</i>	<i>1,431,016</i>	<i>1,437,769</i>	<i>1,429,875</i>	<i>1,615,309</i>	<i>1,642,175</i>

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)

ตารางผนวกที่ 4 บัญชีกระจายรายได้ทุติยภูมิ (Secondary distribution of income account)

หน่วย: ล้านบาท

	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565	2566	2567
Resources													
<i>Balance of primary incomes, gross</i>	<i>1,516,668</i>	<i>1,602,731</i>	<i>1,536,552</i>	<i>1,690,264</i>	<i>1,737,318</i>	<i>1,836,787</i>	<i>1,976,486</i>	<i>2,018,547</i>	<i>1,748,968</i>	<i>1,763,189</i>	<i>1,764,388</i>	<i>1,954,180</i>	<i>1,985,045</i>
<i>Balance of primary incomes, net</i>	<i>1,284,313</i>	<i>1,357,575</i>	<i>1,287,205</i>	<i>1,429,247</i>	<i>1,463,905</i>	<i>1,550,130</i>	<i>1,675,845</i>	<i>1,708,460</i>	<i>1,431,016</i>	<i>1,437,769</i>	<i>1,429,875</i>	<i>1,615,309</i>	<i>1,642,175</i>
Current taxes on income, wealth, etc.	925,098	988,890	915,579	944,041	945,045	940,953	1,053,244	1,082,561	947,276	975,264	1,161,921	1,187,451	1,190,875
Taxes on income	892,434	959,843	881,447	906,322	908,726	897,742	1,004,085	1,032,703	897,716	925,438	1,106,213	1,131,228	1,137,823
Other current taxes	32,664	29,047	34,132	37,719	36,319	43,211	49,159	49,858	49,560	49,826	55,708	56,223	53,052
Net social contributions	356,245	378,522	427,890	460,843	510,514	542,202	573,014	615,765	590,017	599,282	649,954	739,812	779,295
Employers' actual social contributions	45,457	57,305	74,522	77,823	80,297	84,466	87,621	92,019	70,904	61,777	70,720	99,898	107,341
Employers' imputed social contributions	215,128	207,476	227,205	252,867	294,198	316,394	335,134	365,699	388,673	409,690	444,306	472,919	497,514
Households actual social contributions	63,528	79,004	88,430	90,186	92,613	95,960	102,721	108,326	84,593	80,091	86,509	114,183	117,255
Households social contributions supplements	32,132	34,737	37,733	39,967	43,406	45,382	47,538	49,721	45,847	47,724	48,419	52,812	57,185
Other current transfers	851,950	748,274	699,064	796,776	751,325	813,262	768,923	779,358	737,722	793,417	653,860	635,496	987,017
Non-life insurance claims	21	1	2	1	1	1	0	17	17	14	0	1	1
Current transfers within general government	814,877	712,042	656,299	734,081	701,203	762,526	710,498	724,119	682,805	733,736	601,678	586,586	894,471
Current international cooperation	5,214	3,120	3,497	2,190	3,009	2,572	3,180	2,673	3,255	4,509	2,173	3,097	2,155
Miscellaneous current transfers	31,838	33,111	39,266	60,504	47,112	48,163	55,245	52,549	51,645	55,158	50,009	45,812	90,390
Uses													
Social benefits other than social transfers in kind	326,151	330,096	346,702	377,027	421,938	459,179	526,108	578,218	652,269	679,948	706,830	748,896	782,829
Social security benefits in cash	26,986	29,400	30,159	31,332	36,394	38,769	45,333	51,242	87,141	83,206	74,262	80,748	84,749
Other social insurance benefits	215,128	207,476	227,205	252,867	294,198	316,394	335,134	365,699	388,673	409,690	444,306	472,919	497,514
Social assistance benefits in cash	84,037	93,220	89,338	92,828	91,346	104,016	145,641	161,277	176,455	187,052	188,262	195,229	200,566
Other current transfers	896,013	836,028	771,733	822,368	800,285	871,452	820,665	861,481	1,130,990	1,378,126	754,897	661,539	1,121,393
Net non-life insurance premiums	480	380	444	200	184	251	279	296	306	364	386	377	415
Current transfers within general government	814,877	712,042	656,299	734,081	701,203	762,526	710,498	724,119	682,805	733,736	601,678	586,586	894,471
Current international cooperation	1,334	1,375	1,819	1,602	2,548	1,985	2,008	1,430	1,480	1,345	1,616	1,678	2,666
Miscellaneous current transfers	79,322	122,231	113,171	86,485	96,350	106,690	107,880	135,636	446,399	642,681	151,217	72,898	223,841
<i>Disposable income, gross</i>	<i>2,427,797</i>	<i>2,552,293</i>	<i>2,460,650</i>	<i>2,692,529</i>	<i>2,721,979</i>	<i>2,802,573</i>	<i>3,024,894</i>	<i>3,056,532</i>	<i>2,240,724</i>	<i>2,073,078</i>	<i>2,768,396</i>	<i>3,106,504</i>	<i>3,038,010</i>
<i>Disposable income, net</i>	<i>2,195,442</i>	<i>2,307,137</i>	<i>2,211,303</i>	<i>2,431,512</i>	<i>2,448,566</i>	<i>2,515,916</i>	<i>2,724,253</i>	<i>2,746,445</i>	<i>1,922,772</i>	<i>1,747,658</i>	<i>2,433,883</i>	<i>2,767,633</i>	<i>2,695,140</i>

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)

ตารางผนวกที่ 5 บัญชีการกระจายรายได้ที่ไม่เป็นตัวเงิน (Redistribution of income in kind account)

หน่วย: ล้านบาท

	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565	2566	2567
Resources													
<i>Disposable income, gross</i>	2,427,797	2,552,293	2,460,650	2,692,529	2,721,979	2,802,573	3,024,894	3,056,532	2,240,724	2,073,078	2,768,396	3,106,504	3,038,010
<i>Disposable income, net</i>	2,195,442	2,307,137	2,211,303	2,431,512	2,448,566	2,515,916	2,724,253	2,746,445	1,922,772	1,747,658	2,433,883	2,767,633	2,695,140
Uses													
Social transfers in kind	982,822	1,012,806	1,096,910	1,148,884	1,211,288	1,254,859	1,304,166	1,344,888	1,401,003	1,555,992	1,660,056	1,554,600	1,628,399
Social benefits in kind - non-market production	737,151	774,914	852,780	905,607	951,068	984,792	1,036,005	1,065,756	1,111,746	1,154,947	1,212,744	1,243,473	1,282,964
Social benefits in kind - purchased market production	245,671	237,892	244,130	243,277	260,220	270,067	268,161	279,132	289,257	401,045	447,312	311,127	345,435
Social security benefits, reimbursements	3,114	3,106	3,739	5,052	5,847	6,329	5,568	7,192	7,795	7,770	8,282	8,618	10,450
Other social security benefits in kind	31,446	31,973	31,625	37,253	40,888	43,075	45,428	49,907	52,680	83,226	94,110	59,521	74,156
Social assistance benefits in kind	211,111	202,813	208,766	200,972	213,485	220,663	217,165	222,033	228,782	310,049	344,920	242,988	260,829
<i>Adjusted disposable income, gross</i>	1,444,975	1,539,487	1,363,740	1,543,645	1,510,691	1,547,714	1,720,728	1,711,644	839,721	517,086	1,108,340	1,551,904	1,409,611
<i>Adjusted disposable income, net</i>	1,212,620	1,294,331	1,114,393	1,282,628	1,237,278	1,261,057	1,420,087	1,401,557	521,769	191,666	773,827	1,213,033	1,066,741

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)

ตารางผนวกที่ 6 บัญชีการใช้จ่ายจากรายได้พึงจ่ายใช้สอย (Use of disposable income account)

หน่วย: ล้านบาท

	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565	2566	2567
Resources													
<i>Disposable income, gross</i>	2,427,797	2,552,293	2,460,650	2,692,529	2,721,979	2,802,573	3,024,894	3,056,532	2,240,724	2,073,078	2,768,396	3,106,504	3,038,010
<i>Disposable income, net</i>	2,195,442	2,307,137	2,211,303	2,431,512	2,448,566	2,515,916	2,724,253	2,746,445	1,922,772	1,747,658	2,433,883	2,767,633	2,695,140
Uses													
Final consumption expenditure	2,020,794	2,113,369	2,238,084	2,353,042	2,460,686	2,524,403	2,648,220	2,730,872	2,786,909	2,951,660	3,078,956	2,984,388	3,102,910
Individual consumption expenditure	982,822	1,012,806	1,096,911	1,148,884	1,211,288	1,254,860	1,304,165	1,344,888	1,401,004	1,555,992	1,660,056	1,554,600	1,628,399
Collective consumption expenditure	1,037,972	1,100,563	1,141,173	1,204,158	1,249,398	1,269,543	1,344,055	1,385,984	1,385,905	1,395,668	1,418,900	1,429,788	1,474,511
Adjustment for the change in pension entitlements	107,370	129,060	131,124	134,843	135,130	144,459	149,191	153,770	117,207	103,552	100,718	142,800	142,364
<i>Saving, gross</i>	299,633	309,864	91,442	204,644	126,163	133,711	227,483	171,890	-663,392	-982,134	-411,278	-20,684	-207,264
<i>Saving, net</i>	67,278	64,708	-157,905	-56,373	-147,250	-152,946	-73,158	-138,197	-981,344	-1,307,554	-745,791	-359,555	-550,134

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)

ตารางผนวกที่ 7 บัญชีการใช้จ่ายจากรายได้พึงจ่ายใช้สอย ปรับด้วยการโอนทางสังคม (Use of adjusted disposable income account)

หน่วย: ล้านบาท

	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565	2566	2567
Resources													
Adjusted disposable income, gross	1,444,975	1,539,487	1,363,739	1,543,645	1,510,691	1,547,713	1,720,729	1,711,644	839,720	517,086	1,108,340	1,551,904	1,409,611
Adjusted disposable income, net	1,212,620	1,294,331	1,114,392	1,282,628	1,237,278	1,261,056	1,420,088	1,401,557	521,768	191,666	773,827	1,213,033	1,066,741
Uses													
Actual final consumption	1,037,972	1,100,563	1,141,173	1,204,158	1,249,398	1,269,543	1,344,055	1,385,984	1,385,905	1,395,668	1,418,900	1,429,788	1,474,511
Actual collective consumption	1,037,972	1,100,563	1,141,173	1,204,158	1,249,398	1,269,543	1,344,055	1,385,984	1,385,905	1,395,668	1,418,900	1,429,788	1,474,511
Adjustment for the change in pension entitlements	107,370	129,060	131,124	134,843	135,130	144,459	149,191	153,770	117,207	103,552	100,718	142,800	142,364
Saving, gross	299,633	309,864	91,442	204,644	126,163	133,711	227,483	171,890	-663,392	-982,134	-411,278	-20,684	-207,264
Saving, net	67,278	64,708	-157,905	-56,373	-147,250	-152,946	-73,158	-138,197	-981,344	-1,307,554	-745,791	-359,555	-550,134

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)

